

המכתה

לְסֵפֶר הַקְּדוֹשׁ

לְקוּטֵי מוֹהַר"ן

עַל הַתּוֹרָה וּמוֹעֲדֵי הַשָּׁנָה

עִם לְקוּטֵי הַתּוֹפְלוֹת

ג' ליון 175

פְּרֻשַׁת דְּבָרִים - חֲזוֹן תַּשַּׁב"ב

◀ הַפְּטוּרֵת חֲזוֹן | מְגִלַּת אֵיכָה | תַּשְׁעָה בָּאָב ▶

לזכר עולם יהיה צדיק

לע"נ הרה"צ חו"פ
רבי אשר יעקב
בהגה"ק רבי רפאל זצוק"ל
נלב"ע כ"ד תמוז תשמ"ט
תנצב"ה

לע"נ הרה"ג איש צדיק תמים
רבי אהרן גרשון מנחם
ב"ר אפרים שמואל זצ"ל
נלב"ע ח' אלול תשע"ח
תנצב"ה

לרפואת
מלכה בת ברכה אסתר
לרפואה שלימה בקרוב

האור האודות

רבינו נחמן מברסלב
זיע"א

לחיזת באור הפְּרָשָׁה

עם תורה
דעתיקא סתימא

דעתידא
לאתגליא
לעתיד-לבא

יו"ל בעז"ה ע"י
מכון אור האורות
רבינו נחמן מברסלב זיע"א
052.763.1800
B48148@gmail.com

פרשת דברים

"אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל, בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תפל ולבן וחצרות ודי זהב" (דברים א. א)

א.

(ח"ב, א)

אף-על-פי שתוכחה הוא דבר גדול, ומטל על כל אחד מישראל להזכיר חבירו, כמו שכתוב (ויקרא יט, יז): "הזכיר תזכיר את עמיתך" - אף-על-פי-כן לאו כל אדם ראוי להזכיר.

כמו שאמר רבי עקיבא (ערכין טז: - ספרא קדושים ד; דברים א): "תמה אני, אם יש בדור הזה מי שיכול להזכיר".

פי כשאנו ראוי להזכיר - אזי לא די שאנו מועיל, אף גם מבאיש ריח נשמתם, פי מעורר הריח-רע של המעשים-רעים.

כמו איזה דבר שיש לו ריח שאינו טוב, כל זמן שאין מזיזין אותו אין מרגישים הריח-רע, אבל בשמתחילין להזיז אותו, מעוררין הריח-רע.

כמו-כן מזיזין ומעוררין הריח-רע של המעשים-רעים, ומבאיש ריח, ומחליש נשמתם, ונפסק השפע מכל העולמות התלויים באלו הנשמות.

אבל כשראוי להזכיר - אזי אדרבא מוסיף ונותן בהם ריח-טוב. פי ה'תוכחה' צריכה להיות, בבחינת ה'תוכחה

של משה' שהזכיר את ישראל על מעשה-העגל, והוסיף ונתן בהם ריח טוב.

וזו בחינת: הקול המשקה את הגן-עדן, בחינת "השיר שיתער לעתיד" (זהר חיי-שרה קכג: פנחס ריט:), בחינת ה'חוט של חסד'.

וזו (תמיד כח): "המוזכיר את חברו לשם-שמים, מושכין עליו חוט של חסד, שנאמר: מוזכיר אדם אחרי חן ימצא" (משלי כח, כג).

וזו ה'קול' הוא בחינת קול המוזכיר הראוי, בבחינת (ישעיה נח, א): "הרם בשופר קולך, והגד לעמי פשעים וכו'".

פי המוזכיר שרוצה להזכיר את ישראל ולהגיד להם פשעים וחטאתם, הוא צריך לזה ה'קול', כדי שלא יבאיש ריחם על-ידי שמעורר עוונותיהם פנ"ל.

על-כן צריך לזה ה'קול', פי על-ידי-זה מוסיף ונותן בהם ריח-טוב, פי על-ידי-זה ה'קול' גדלים כל הריחות, פי זה ה'קול', משקה את הגן.

והערת מוהרנ"ת ז"ל בלקוטי-עצות 'תוכחה' כ: אל יבטל רעיוניך, פי למעלה (ח"ב ז) הזכיר הרבה: "שידבר כל אחד עם חברו ביראת-שמים", וכל אדם צריך לעסק בזה! - וכאן אמר: "שאין כל אדם ראוי להזכיר"?

אף מבאר היטב למי שמבין היטב פרוש הדברים בפשיטות, פי לדבר עם חברו ביראת-שמים בכל-יום מהתכלית ומה יהיה הסוף וכו', זה צריך בודאי כל אדם לקיים, אפלו אדם פשוט לגמרי. אבל 'תוכחה' שהזכיר כאן - הוא ענין אחר לגמרי, פי הוא כשמוזכיר את האדם

ומזכיר לו עונותיו, שאומר לו: "למה עשית עברה פלונית או מעשה הרעה הזאת!" - וזה צריך האדם לזהר, שלא להזכיר מעשים רעים שלהם, כי יכול להחליש נשמתם על-ידיה, על-ידי שמעורר הריחורע, על-ידי שמזכיר עונותיהם.

וזה עקר הפרוש של 'תוכחה', כמו שמצינו ברש"י על פסוק 'דברי קהלת' (קהלת א, א) שכתב: "כל מקום שמצינו 'דברים', אינו אלא דברי תוכחה" וכו'. גם כתב בפרשת דברים (א, ג): "שכן מצינו בכמה צדיקים, שלא הוכיחו אלא סמוך למיתה וכו' וכן משה וכו'". והנה לכאורה הדבר תמוה, כי הלא משה בודאי הוכיח ואמר מוסר לישראל הרבה מקדם, שהזהיר אתם מאד לשמר את דברי התורה.

אך עקר פרוש 'תוכחה' הוא: מה שהזכיר 'עונותיהם', כמו שכתוב שם (דברים א, א): "במדבר בערבה" וגו', ופרש רש"י: "שהם המקומות שהכעיסו" וכו'. וזהו עקר שם 'תוכחה'. ותוכחה כזאת, לא הוכיחם כי אם סמוך למיתה, אף-על-פי שהיה מוכיחם בבחינת ה'קולי הנ"ל, שעל-ידיה הנה מעורר ירחיטוב, אף-על-פי-כן לא הוכיחם להזכיר עונותיהם, כי אם קדם מותו].

ב.

(שיחות-הר"ן רצ)

שמעתי בשמו: שהצדיק הגדול, בהדבור שהוא מדבר, נכללין בו כל הדבורים הצריכין אל כל ישראל, וכל הדברים שצריך כל אחד מישראל.

וזהו (דברים א, א): "אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל" - שהדבורים שדבר משה, נעשה ממנו 'דברים' אל כל ישראל, כי כל אחד מישראל מצא בו מה שצריך.

ג.

(חיי-מוהר"ן מג)

התורה הנ"ל (ח"ב ח' תקעו תוכחה) **אמר רבנו ז"ל בראש-השנה האחרון שהיה סמוך להסתלקותו** (שנת תקע"א), **כי נסתלק ב'חל-המועד סבות' שאחריו. וזאת התורה**

היא התורה האחרונה של ימי חייו הקדושים.

ושם מדבר מענין 'תוכחה', כי "עקר ה'תוכחה' של גדולי הצדיקים, היא סמוך למיתתו", כמו שפרש רש"י על פסוק (דברים א, א): "אלה הדברים" וכו'.

גם שם (בסוף התורה הנ"ל) **מדבר מענין 'מלחמת עוג' וכו', שזה בחינת (שם, שם א"ד): "אלה הדברים אשר דבר משה וכו', אחרי הכתו את סיחון ואת עוג" וכו'.**

[עניני 'עוג מלך הבשן' - נמצאים ב'פרשת הקת', בפסוק (במדבר כא, ג): "ויצא עוג מלך הבשן לקראתם".]

ד.

(לקוטי-הלכות, ספר-תורה ב, ט"י - על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א כב, 'חותם בתוך חותם')

ה'נשמע" שהוא 'סתרי-תורה', הוא בחינת 'דברי-תורה', שהם ה'דברים' שסביבות המצוה, בחינת "וידבר ה' אל משה" וכו', כמבאר בפאמר הנ"ל (ח"א כב).

ובחינת ה'נשמע", שהוא בחינת 'דברי-תורה', הוא בחינת דבקות לאיך סוף, ששם נתהפכין העונות לזכיות, כשזוכין להשיג ה'נשמע", שהוא בחינת 'דברי-תורה', שאז נתהפך הירידה לעליה, ומעונות נעשין זכיות.

וזה בחינת (דברים א, א): "אלה הדברים אשר דבר משה במדבר בערבה" וכו' (דברים א, א). ופרש רש"י: "שכל מקום שנאמר 'דברי', הם 'דברי-תוכחה', כי שם במקרא הושב כל המקומות שהכעיסו למקום 'במדבר בערבה" וכו'.

כי איתא בדברי רבנו ז"ל (ח"ב ח, א): שאסור לומר תוכחה, דהינו: להזכיר עונות

א, א): "דברי קהלת" וכו', כמו שפרש רש"י שם. כי כלם לא הוכיחו את ישראל, כי אם בבחינת ה'תוכחה של משה' וכו' - שעל-דייזה דיקא יכולין להוכיח, כנ"ל.

ועל-ידי בחינה זו - יש לישראל קיום, אפלו בכל הירידות והנפילות שבועולם.

ועל-כן כתב 'שירת האזינו' שמדברת מ'תוכחה' - כי כל ה'שירה' היא 'דברי-תוכחה' שמוכיח את ישראל על מעשיהם וכו'.

ועל-כן נקראת ה'תוכחה' הזאת, 'שירה' - כי העונות נתהפכין לזכיות, ונעשה מהם שיר ושבח ושמחה וכו'.

- ענין 'כלליות ספר דברים' -

ה.

(לקוטי-הלכות, דברים הנוהגים בסעדה ד, יז)
כל ספר 'משנה-תורה', מדבר מ'קדשת ארץ-ישראל', כי כל התוכחות והדברים שדבר עמהם משה שם - הכל היה מענין 'ציאת-מצרים', לבוא לארץ-ישראל, לזכר כל הטובות והנפלאות שעשה השם-יתברך עמנו, והוציאנו ממצרים, והרג סיחון ועוג וכו'. "בן יעשה ה' לכל הממלכות" וכו' (דברים ג, כא).

פוק עין ותשכח: שכל 'ספר דברים', מדבר כמעט בכל פרשה מענין 'ארץ-ישראל', איך השם-יתברך רצה להביאם מיד לארץ-ישראל, והם על-ידי 'חטא המרגלים', 'מוצאי דבת הארץ רעה' (במדבר יד, לז) וכו', על-ידייזה נתעכבו ארבעים שנה, ועתה הם

ישראל ולהוכיחם עליהם, כפי-אם מי שיקול להוכיח כמו משה רבנו עליו-השלום, שעל-ידי תוכחתו נתן בהם 'ריח-טוב', בבחינת (שיר השירים א, ב): "נרדי נתן ריחו", "עזב לא נאמר אלא נתן" (רש"י שם; שבת פח:).

נמצא: שמשנה רבנו על-ידי תוכחתו שהזכיר עונות ישראל, על-ידייזה דיקא נתן בהם 'ריח-טוב', כי היה יכל להפך העונות לזכיות, כי זכה ל'נעשה ונשמע' בשלמות, כי השיג בחינת 'דברי-תורה', שהם בחינת 'נשמע', שעל-ידייזה העונות נתהפכין לזכיות כנ"ל. וזהו שנקראת התוכחה "דברי" דיקא.

וזהו: "אלה הדברים אשר דבר משה" וכו' - 'דברים' דיקא, בחינת 'דברי' דיקא, בחינת 'דברי-תורה', דהינו בחינת "נשמע" - שעל-ידייזה דיקא היה יכול להוכיח את ישראל ולהזכיר עונותיהם "במדבר בערבה" וכו'.

כי על-ידי בחינת 'דברים', בחינת 'דברי-תורה', בחינת "נשמע" - על-ידייזה היה מהפך כל העונות לזכיות.

ועל-כן הזכיר שם כל עונותיהם - כי כלם נתהפכו לזכיות, על-ידי בחינת "הדברים אשר דבר משה" - דהינו: בחינת 'דברי-תורה', בחינת "נשמע", שהשיג שעל-ידייזה כל העונות נתהפכין לזכיות, שאז דיקא יכולין להוכיח את ישראל.

וכל מה שמוכיחם ומזכיר מעשיהם הרעים - נעשה מזה 'תורה', בחינת 'מצות', בחינת (ירמיה נ, כ): "ביום ההוא יבקש עון ישראל ואיננו".

וכן כל הצדיקים שהוכיחו את ישראל, נקראת תוכחתם: "דברי". בחינת (קהלת

מוכנים לבא לארץ-ישראל. על-כן הזהירם לשמר את התורה, כדי שיירשו ארץ-ישראל וכו'.

עין בפרשת דברים 'ואתחנן' עקב' ראה וכו', ותדקדק ותראה 'חביבת ארץ-ישראל', איך מזכיר בכל פעם 'ארץ-ישראל', אצל כל האזהרות שמזהיר אותם לקיים את התורה, ושעקר 'קיום-התורה' הוא ב'ארץ-ישראל'.

כמו שפתיב (דברים ה, כז-כט-לא, ו, א-ח): "ועשו בארץ אשר אנכי נתן וכו'. בכל הדרך וכו', למען תחיון והארכתם ימים בארץ וכו', וזאת המצוה וכו', ללמד אתכם לעשות בארץ וכו', ועשית הישר והטוב, ובאת וירשת את הארץ וכו'". וכן הרבה מאד.

1.

(לקוטי-הלכות, מילה ה, יג - על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א סה, 'ויאמר בעז אל רות')

ב'ארץ-ישראל' - שם עקר המקום המקדש, שבו זוכין לבטל את עצמו בראוי, ולהמשיך משם 'אור-הרשימו', לקשרה בלב פראוי.

כי לקבל תורה מ'זריחת-הרשימו', ולקשרה בלב פראוי - לזה צריכין לקדש הגוף, על-ידי 'תורה ומצות'. וכפי 'קדשת-הגוף', כן זוכה לקשרה בלב.

וכמו-כן צריכין 'קדשת-המקום', שהוא 'ארץ-ישראל'. ועל-כן (כתבות קי): "הדר בארץ-ישראל, דומה כמי שיש לו אלוף" - כי עקר 'התנוצצות-אלקותו' שנמשך מ'זריחת-הרשימו' הנ"ל, הוא ב'ארץ-ישראל'.

ועל-כן כל ספר דברים, מדבר הרבה בשבח ארץ-ישראל - כי עקר 'קיום-התורה' שנמשך מה'זריחה' הנ"ל, הוא ב'ארץ-ישראל'.

ועל-כן "צריכין לסבל יסורין קדם שבאין לארץ-ישראל" (ברכות ה.) - כי ה'בטול' הנ"ל, שמשם מאירה ה'רשימו' הנ"ל, בא על-ידי 'יסורין'.

2.

(לקוטי-הלכות, ערלה ד, טז - על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"ב א, 'תקעו ממטלה')

כל ספר 'משנה-תורה', הם דברי תוכחות, שמוכיח משה את ישראל, ב'תוכחה של חסד', להראות להם חסדי-השם וטובו וצדקתו לעולם, שכמה הכעיסו לפננו בכמה מקומות, ואף-על-פי-כן עדין חבתו ורחמיו עליהם.

כמו שפתיב (דברים י, יב): "ועתה ישראל מה ה' אלקיך שאל מעמד" וכו', ופרש רש"י: "אף-על-פי שעשיתם כל זאת, עודנו רחמיו וחבתו עליכם. מכל מה שחטאתם לפננו, אינו שואל מכם כי אם ליראה וגו'". עין-שם.

ואין 'יראה' אלא 'תפלה', כמו שפתיב (משלי לא, ל): "אשה יראת ה' היא תתהלל", כמו שפתיב אדמו"ר ז"ל כמה פעמים.

הינו: שמשו מוכיח ומזהיר את ישראל לדורות: שאחרי כל מה שחוטאין לפננו חסד-שלום, אין הקדוש-ברוך-הוא שואל מהם, "כי אם ליראה", שהוא 'תפלה' - דהינו: להתפלל ולצעק אליו יתברך תמיד, וכמו שפתיב (תהלים נ, טו): "וקראני ביום צרה, אחלצך ותכבדני".

וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל עַל פֶּסוּק (בַּמִּדְבָּר כה, א):
 "וַיָּשָׁב יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁטִים" וְכוּ, שֶׁהַמְּקוֹם גָּרַם
 לָהֶם לַחֲטָא, כְּמוֹ שֶׁאֵינָא בְּזִהְרֵי-הַקְּדוּשָׁה.

נִמְצָא: שְׁבִיזָה שֶׁהַזְּכִיר אֶת הַמְּקוֹמוֹת'
 דִּיקָא, שֶׁהַכְּעִיסוֹ לְפָנָיו בְּזָה -
 הַמְּצִיא לָהֶם זְכוּת', בְּחִינַת הַזְּכוּת שֶׁל רֹאשֵׁי-
 הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא "אֵל תִּדִין אֶת חֲבֵרְךָ עַד
 שֶׁתִּגִּיעַ לְמִקְוֹמוֹ" וְכוּ, כַּנ"ל.

וְכֵן סוֹבֵב וְהוֹלֵךְ כָּל 'סֵפֶר דְּבָרִים' עַל קֶטֶב
 זֶה - לְהַזְכִּיר אֶת יִשְׂרָאֵל כָּל מָה
 שֶׁהַכְּעִיסוֹ לְפָנָיו, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יִתְיַאֲשׁוּ
 עֲצָמָן מִן הַרְחָמִים לְעוֹלָם, כִּי רַחֲמָיו לֹא
 כְּלִים.

כַּאֲשֶׁר רָאוּ בְּעֵינֵיהֶם: שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁעָשׂוּ
 אֶת הַעֲגָלָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא מָנַע
 רַחֲמָיו מֵהֶם. וְכֵן אַחַר שֶׁאָר הַחֲטָאִים, הֵיטִיב
 עִמָּהֶם בַּחֲסֵדוֹ, עַד שֶׁהֵם מוֹכֵנִים עִתָּה לְכַנֵּס
 לְאַרְצֵי-יִשְׂרָאֵל.

עַל-כֵּן יָדְעוּ לְדוֹרוֹת: שֶׁבְּכָל מָה שֶׁיַּעֲבֹר
 עֲלֵיהֶם, עַד 'בִּיאַת-מְשִׁיחַ' בְּכָל־
 וּבַפְּרָט, עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, יִהְיֶה אִיךָ שִׁיְהִיָּה
 - "לְעוֹלָם אֵל יִתְיַאֲשׁוּ עֲצָמָן מִן הַרְחָמִים"
 (בְּרַכּוֹת י.).

וְזֶה שֶׁסִּפֵּר תְּפִלוֹתָיו, אִיךָ הִתְפַּלֵּל וְהִתְחַנֵּן
 לְפָנָיו הַשָּׁם-יִתְבָּרַךְ. כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים
 ט, יח): "וְאֵתְנַפֵּל לְפָנָיו ה' וְכוּ וְאָמַר" וְכוּ -
 הַכֹּל כְּדֵי לְהוֹרֹת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל: שִׁיתְחַזְּקוּ
 בַּתְּפִלָּה וְצַעֲקָה לְהַשְׁם-יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, כִּי
 רַחֲמָיו אֵינָם כְּלִים לְעוֹלָם.

ח.

(לְקוּטֵי-הַלְכוּת, חֲלוּמַת-שְׁתַּפִּין ה, יד)

עַקֵּר 'בְּרוּרֵי-הַלְכוּת', הוּא בְּכַח הַבֵּית-
 הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עַקֵּר מְקוֹם הַתּוֹרָה

וְזֶה שֶׁבִּתְחִלַּת דְּבָרָיו שֶׁל מֹשֶׁה, הַזְּכִיר כָּל
 הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהַכְּעִיסוֹ לְפָנָיו, כְּמוֹ
 שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים א, א): "אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר
 מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל, בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן, בַּמִּדְבָּר,
 בְּעַרְבָה" וְכוּ. וּפֶרֶשׁ רַש"י: שֶׁמָּנָה כָּאֵן כָּל
 הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהַכְּעִיסוֹ לְפָנָיו וְכוּ.

הֵינּוּ: כִּי ה'תּוֹכַחָה שֶׁל מֹשֶׁה, הָיָה 'תּוֹכַחָה
 שֶׁל חֲסֵד', כְּמוֹ שֶׁמְבָאֵר בַּהַתּוֹרָה
 'תִּקְעוּ-תּוֹכַחָה' (בְּלִקוּטֵי-תַנְיִנָא סִימָן ח - מוּבָא לְעִיל)
 עֵינֵי-שָׁם: שֶׁאָמַר מֹשֶׁה תּוֹכַחְתּוֹ, בְּאִפְךָ שֶׁלֹּא
 יַעֲזוּר חֶסֶד-וְשָׁלוֹם עַל-יַדֵי תּוֹכַחְתּוֹ, הַרְיִיחַ-
 רַע' שֶׁל הַמַּעֲשִׂים-רָעִים שֶׁעָשׂוּ, וַיַּחֲלִישׁ
 אוֹתָם חֶסֶד-וְשָׁלוֹם עַל-יַדֵי-זֶה. רַק אֲדַרְבָּא:
 עַל-יַדֵי 'תּוֹכַחְתּוֹ, יַחֲזֵק אוֹתָם, וַיּוֹסִיף וַיִּתֵּן
 בָּהֶם יְרִיחַ טוֹב' וְכוּ, כְּמוֹ שֶׁמְבָאֵר שָׁם.

וְעַל-כֵּן "הַזְּכִיר כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהַכְּעִיסוֹ
 לְפָנָיו" - "כָּל הַמְּקוֹמוֹת" דִּיקָא.
 כִּי בְּזֶה הַזְּכִיר לָהֶם זְכוּת וְחֲסֵד, כִּי הוּא קָיָם
 (אָבוֹת פ"ב מ"ד): "אֵל תִּדִין אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתִּגִּיעַ
 לְמִקְוֹמוֹ", כִּי הוּא זָכָה לְאַחֲזוֹ בְּכַסְאֵי-הַכְּבוֹד,
 בְּחִינַת (אִיּוֹב כו, ט): "מֵאַחֲזוֹ פָּנָי כַּסָּא" וְכוּ,
 שֶׁעַל-יַדֵי-זֶה הָיָה בְּבִחִינַת "מִקְוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם"
 (בְּרֵאשִׁית-רַבָּה סח, ט).

וְעַל-כֵּן יָדַע: שֶׁכָּל אֵלוֹ הַמְּקוֹמוֹת'
 שֶׁהַכְּעִיסוֹ בָּהֶם לְפָנָיו הַמְּקוֹם
 בְּרוּךְ-הוּא - הַמְּקוֹמוֹת' בְּעֲצָמָן גָּרְמוּ לָהֶם
 לַחֲטָא. כִּי עָבְרוּ בַּמִּדְבָּר "מְקוֹם נַחֵשׁ שָׂרָף
 וְעַקְרָב וְצַמְאוֹן" וְכוּ (דְּבָרִים ת, טו), שֶׁהֵם מְקוֹם
 תַּקְוָה הַקְּלָפוֹת וְהַסְטֵרָא-אַחֲרָא, כִּיְדוּעַ (זִהְרֵי
 תַצְנוּה קפד. פְּקוּדֵי רלז.), וְהָיוּ צְרִיכִים לְלַחֵם עַל
 קְלָפוֹת קָשׁוֹת וְעֲצוּמוֹת שֶׁהָיוּ בַּמְּקוֹמוֹת
 כְּאֵלוֹ.

וְזֶה גָּרַם לָהֶם, שֶׁכַּפָּה פְּעָמִים לֹא יָכְלוּ
 לְעַמֵּד בַּנְּסִיוֹן, וְנִכְשְׁלוּ בְּמָה שֶׁנִּכְשְׁלוּ,

וּמְנוּחָתָהּ הָאֲמֵתִי, הוּא בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ
בְּמָקוֹם הָאֲבֹן־שֵׁתִיָּהּ, כִּי מִשָּׁם תֵּצֵא תוֹרָה,
כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ב, ג): "כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא
תוֹרָה".

וְעַל־כֵּן בְּכָל סֵפֶר דְּבָרִים, מְזַהֵיר מִשֶּׁה
רַבְּנוּ עַל 'קִיּוּם־הַתּוֹרָה' בְּ'אֶרֶץ־
יִשְׂרָאֵל' דִּיקָא, כַּמְבָּאָר שֶׁם בְּמָקוֹמוֹת אֵין
מִסְפָּר. כִּי עִקַּר 'הַתְּגַלּוּת־הַתּוֹרָה' הוּא
בְּ'אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, שֶׁשָּׁם ה'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ',
שֶׁשָּׁם מָקוֹם הָאָרוֹן עִם הַלּוּחֹת.

וְעַל־כֵּן הָיָה בְּהִכְרַח, שְׁיִבְנֶה ה'בֵּית־
הַמִּקְדָּשׁ, וְלִהְיוֹת לְשֵׁם הָאָרוֹן,
אֶף־עַל־פִּי שְׁעֵתִיד לְחָרֵב - כִּדִּי שְׁיִהְיֶה כַּח
לְהַצְדִּיקִים שֶׁבְּאוֹתָן הַדּוֹרוֹת, לְבָרֵךְ וּלְלַבֵּן לָנוּ
כָּל הַהֲלָכוֹת וּמִשְׁפָּטֵי הַתּוֹרָה. וְאִם לֹא הָיָה
לָנוּ יִרְשֵׁת ה'תּוֹרָה שְׁבַע־לִפְנֵיהֶּ, שֶׁבָּרְרוּ לָנוּ
הַלְכוּתֶיהָ בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ - לֹא הָיִינוּ יוֹדְעִין
עֲתָה שׁוֹם הַלְכָהּ.

- עֲנִין 'מִשְׁנֵה־תּוֹרָה' -

וְאִיהִי 'בְּרִייתָא דְשַׁבָּת' וְכוּ' נִשְׁמַתָּא יְתִירָה'
דְּאֶתְרוּסָף לְגַבִּיהַּ בְּגִין שְׁכִינְתָּא. אֶתְקַרֵי אִיהוּ 'מוֹסֵף
שַׁבָּת', וְכוּ'. - וְאִיהִי 'תּוֹסַפְתָּא' מִסְטָרָא דְחַ"י
עַלְמִין, דְּאִיהוּ 'מוֹסֵף שַׁבָּת', וְאִיהִי 'מִשְׁנֵה' מִסְטָרָא
דְּגוֹפָא, 'מִשְׁנֵה תּוֹרָה' וְדֹאֵי וְכוּ'. (תַּמּוּנַיִזְהַר מו.)

ט.

(ח"א נח, ד-ה ט)

'מִשְׁה־רַבְּנוּ', בְּזָה שְׁהַכְּנִיעַ 'קַלְפַת
עַמְלָק, וְתַקַּן הַבְּרִית - זָכָה
לְבַחֲחִינַת (שְׁמוֹת טז, ה-כב): "וְהָיָה 'לֶחֶם מִשְׁנֵה'
עַל אֲשֶׁר יִלְקְטוּ יוֹם יוֹם".

וְ'יֹסֵף' שְׁזָכָה לְבְרִית, כְּתִיב בָּהּ (בְּרֵאשִׁית מא,
מג): "וַיִּרְכַּב אֹתוֹ בְּמִרְכַּבַת
הַמִּשְׁנָה", הָיִינוּ 'מִשְׁנֵה עַל אֲשֶׁר יִלְקְטוּ יוֹם

יוֹם" - שְׁעַל־יְדֵי 'בְּרִית', זֹכָה לְ'שַׁפְע־
כְּפֹלָה'.

וְזָה שְׁבַחֲחִינַת 'שַׁבָּת' מְקַבֵּל מ'יֹסֵף': 'לֶחֶם
מִשְׁנָה', הָיִינוּ "מִשְׁנֵה תּוֹרָה", בְּחִינַת
(מְשָׁלִי ח, ל): "וְאִהְיֶה שְׁעִשׂוּעִים יוֹם יוֹם". -
וּבְחִינַת 'שַׁבָּת' מִשְׁפִּיעַ לְשָׂאֵר הָעוֹלָמוֹת וְכוּ'.

וְאִזּוּ כְּשֶׁמְכַנִּיעַ כָּל הַצָּרִים הָרוֹדְפִים אַחַר
חֻלוּשֵׁי כַּח שְׁבִישְׂרָאֵל, וּמְכַנִּים אוֹתָם
לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ - עַל־יְדֵי־זָה זֹכָה
לְחַדֵּשׁ חֲדוּשֵׁין דְּאוּרִיתָא בְּשַׁבָּת עַל חַד
תַּרְיָן.

בְּבַחֲחִינַת: "לֶחֶם מִשְׁנָה", בְּחִינַת: "מִשְׁנֵה
תּוֹרָה", בְּחִינַת: "מְגַלָּה עֶפֶה"
(זְכַרְיָה ה, א), בְּחִינַת: "חָרֵב פִּיפִיּוֹת" (תְּהִלִּים קמט,
ו).

שְׁעַל־יְדֵי ה"חָרֵב נִקְמַת" (וַיִּקְרָא כו, כה) -
זֹכָה: ל'פִּי שְׁנַיִם" (דְּבָרִים כא, יז),
בְּחִינַת: "לֶחֶם מִשְׁנָה".

וְ'שַׁבָּת' - מְשַׁלַּח הָאָרוֹתָיו לְכָל הַמְּדַרְגּוֹת,
וּמְרַפָּא רַפּוּאוֹת הַנַּפְשׁ וְרַפּוּאוֹת
הַגּוּף, בְּבַחֲחִינַת (שְׁמוֹת כא, יט): "רַק שַׁבְּתוֹ יִתֵּן
וְרַפָּא יִרְפָּא" - 'שְׁתֵּי רַפּוּאוֹת' עַל־יְדֵי שַׁבָּת.

וּכְשֶׁה'כְּשִׁיר־דוֹר' נִתְיַפֵּים וְנִתְכַּבְּדִים
בְּעֵינֵי כָל - אֲזִי כָל
אֶחָד לְפִי כְּשֶׁרוֹתוֹ יָכוֹל לְהַבִּין: שְׁכַבֵּר
הַשְּׁפִיעַ 'חֶכֶם־הַדּוֹר' בְּיוֹם הַשַּׁבָּת "לֶחֶם
מִשְׁנָה" הַנ"ל.

כִּי כָל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי כְּשֶׁרוֹתוֹ - כֵּן מְקַבֵּל
'פִּי וְהַדָּר', וְנִתְגַּדֵּל כֵּן בְּעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת.
וְה'פִּי' וְה'גְּדֻלָּה', הִיא 'צִיּוֹן' וְ'סִימּוֹן'
וְרִשְׁיָמָה' עַל "מִשְׁנֵה תּוֹרָה" הַנ"ל, בְּבַחֲחִינַת
(תְּהִלִּים מח, ג): "הַר צִיּוֹן יִרְכָּתִי צָפוֹן".

"הר" - זה בחינת גְּדֻלָּה, כְּמֵאֵמֶר חֲזוֹל (סנהדרין קז. על תהלים יא, א): **"נודי הרכם צפור"**, **"זה מלכות וגדלה"**. שְׁהִגְדֻלָּה, הוא צִיּוֹן וְסִימֹן על יִרְבְּתֵי צָפוֹן" (שם מח, ג), על **"חמוקי ירכיז"** (שיר-השירים ז, ב), **"תורה הצפונה"**.

י.

(לקוטי-הלכות, תפלין ה, לט)

"חיים-ארכים" של הצדיקים, קדשֶׁתֶם וְחִיּוֹתֶם כְּפֹלֶה תָּמִיד, כִּי בְּכָל פֶּעַם מוֹסִיפִין קִדְשָׁה עַל קִדְשָׁה, תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה, שָׁזָה עֵקֶר קִיּוּם-הַתּוֹרָה.

בְּחִינַת (איוב יא, ו): **"כי כפלים לתושיה"** בְּחִינַת (משלי לא, כא): **"כי כל ביתה לבש שנים"**, **"פתח תפתח, העניק תעניק, נתון תתן"** וכו' (דברים טו, ח-ייד), כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (תנחומא ראה יג).

בְּחִינַת **"מְשֻׁנֵּה-תּוֹרָה"**, בְּחִינַת (ישעיה סא, ז): **"לכן בארצם משנה יירשו"**.

שְׁכָל-זֶה הוא בְּחִינַת **"חיים-ארכים"**, **"חיים-נצחיים"** - שְׁזוֹכִין הַצַּדִּיקִים, עַל-יְדֵי שְׁמוֹסִיפִין וְכוּפְלִין קִדְשָׁתֶם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת.

יא.

(לקוטי-הלכות, תפלת-ערבית ד, בט)

זֶהוּ בְּחִינַת **"מְשֻׁנֵּה-תּוֹרָה"**, בְּחִינַת **"חותם בתוך חותם"** (עבודת-זרה לא. שְׁלַח-עֲרוּךְ יורה-דעה קיח - זהר כי תצא השמטות רפג. עץ-חיים ה, ה; לה, ג; שַׁעַר-הַפְּנוּת 'זוּם-הַכַּפּוּרִים' ג, 'הושענא רבה' ו; פְּרִיעֵץ-חַיִּים 'לוֹלֵב' ד).

כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת **"חותם"**, כִּי נִקְרָאת **"תורת אמת"** (מלאכי ב, ו), שֶׁהוּא בְּחִינַת

"חותם", כִּי **"חותמו של הקדוש ברוך הוא אמת"** (שבת נה.).

וְעַל-כֵּן בְּתַחֲלַת הַתּוֹרָה נִרְשַׁם **"אמת"**, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית א, א): **בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים, סוֹפֵי-תְבוּת 'אמ"ת', שֶׁהוּא בְּחִינַת 'חותם'.**

ו'מְשֻׁנֵּה-תּוֹרָה' - הִיא בְּחִינַת **"חותם על חותם"**, שְׁמֹשָׁה רַבְּנּוּ עַל-יַד-הַשְּׁלוֹם, שָׁנָה וְחָזַר אֶת הַתּוֹרָה לְפָנָי יִשְׂרָאֵל, כִּדִּי לְקַשֵּׁר **"חותם התורה"** בְּלֵב יִשְׂרָאֵל הַיָּטֵב, בְּבְחִינַת **"חותם על חותם"**.

וְעַל-כֵּן רַב דְּבָרֵי **"מְשֻׁנֵּה-תּוֹרָה"**, מְדַבְּרִים מֵעַנְיָן זֶה, מַה שְּׁמֹשָׁה מְזַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכַמָּה וְכַמָּה **"אזהרות על אזהרות"** - שִׁיזְכְּרוּ הַיָּטֵב אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ עִמָּהֶם, אֶת כָּל הַגְּדוּלוֹת וְהַנּוֹרְאוֹת אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֵיהֶם.

כְּמֵבֵאֵר בְּכָל סֵפֶר **"מְשֻׁנֵּה-תּוֹרָה"**, וּבַפֶּרֶט בְּסוּפּוֹ, שֶׁהוּא **"שירת האזינו"**: שְׁכָל דְּבָרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת, כִּדִּי שְׁלֹא תִשְׁכַּח הַתּוֹרָה מִפִּי זְרַעֲנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים לא, כא): **"וענתה השירה הזאת לפניו לעד, כי לא תשכח מפי זרעו"**.

יב.

(לקוטי-הלכות, מילה ה, יב)

כָּל סֵפֶר **"מְשֻׁנֵּה-תּוֹרָה"** הוּא - שְׁמֹשָׁה מוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל, שִׁיקִימוּ אֶת הַתּוֹרָה, וּיקָשְׁרוּ אוֹתָהּ הַיָּטֵב בְּלִבָּם, שְׁלֹא תִשְׁכַּח וְתַעֲבֹר מֵהֶם.

הִינּוּ: שִׁיקְשְׁרוּ **"אור זריחת-הַרְשִׁימוּ"**, שְׁמֹשֶׁם כָּל הַתּוֹרָה, וּלְקַשְׁרָהּ הַיָּטֵב בְּלִבָּם עַל-יְדֵי **"עסק התורה והמצות"**.

וְעַל-כֵּן חוזר ושונה את כל ההתנוצצות-אלקות אשר ראו בשעת מתן תורה ובשעת קריעת ים-סוף וכו', במבאר בסדרים הקודמים, כמו שכתוב בזאת-הנה' (דברים ד, לה): "אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים" וכו'.

וְכֵן חוזר ושונה שם כל מעשה ה' הגדול והנורא אשר עשה במתן-תורה, שדבר עמהם פנים בפנים וכו' (שם ה, ד).

וְאַחֲרֵי-כֵן אמר (שם ו, ד): "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", שהוא מצות קריאת-שמע בכל יום, שמחייב כל אחד מישראל לומר קריאת-שמע בכל יום במסירת-נפש, כדי לכלל באחד וכו'.

וְאַחֲרֵי-כֵן אמר (שם ו, ה-ח): "ואהבת" וכו', "וקשרתם לאות על ידך" וכו', וכל הפרשיות שאחריו - שבכלם מוכיחים לקיים את התורה, כדי לקשר ההתנוצצות אלקותו יתברך בלבם, וכנ"ל.

יג.

(לקוטי-הלכות, חלה ג, ה - על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א ה, בפצצרות)

"לָחֶם מִשְׁנֵה" שאוכלין בשבת (שמות טז, כב; שלחן-ערוך ארבע-תים קסז, טו; רעד, א) - זהו בחינת **"משנה תורה"** (דברים יז, יח), שהוא בחינת (ישעיה סא, ז): **"לכן בארצם משנה יירשו"** (עי' לקוטי-מוהר"ן ח"א נח - מובא לעיל).

שָׁזָהוּ בחינת (משלי לא, כא): **"לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבש שנים"**, ודרשו רז"ל (תנחומא ראה יג): **"לבוש שנים"** - שהתורה כופלת דבריה בכל המצות, כמו שכתוב (דברים כד, יג טו, ח-ייד):

"השב תשיב, העניק תעניק, נתון תתן, פתח תפתח" וכו'.

הינו: שהתורה כופלת דבריה ברוב המצות - ללמד: שעקר קיום-המצות, יהיה בשביל לעשות מצוה אחרת בשכר מצוה זאת, כמו שאמרו (אבות פ"ד מ"ב): **"ששכר מצוה מצוה"**, שזהו עקר שלמות קיום המצות בשמחה (לקוטי-מוהר"ן ח"א ה).

וְזָהוּ בחינת **"לבש שנים"** - בחינת **"פתח תפתח" וכו'.** הינו: שעקר מצות הצדקה יהיה, כדי שיזכה לתן עוד צדקה, וכמו-כן בכל המצות.

וְזָהוּ בחינת **"משנה תורה"** - בחינת **"לבש שנים" הנ"ל.**

וְזָהוּ: **"לכן בארצם"** - הינו: גם בזה העולם, בארץ הזאת. **"משנה יירשו"** - ששזכה גם בזה העולם, ל'שכר עולם-הבא', שהוא בחינת **"משנה"**, בחינת **"משנה תורה"**.

דְּהֵינּוּ: ששזכה לעשות כל המצות, בשביל ה'משנה', בחינת **"לבש שנים" הנ"ל.** הינו: כדי ששזכה לשנות ולכפל עוד לקיים מצוה שניה, בשכר מצוה זאת, בבחינת: **"ששכר מצוה מצוה"**, כנ"ל.

יד.

(לקוטי-הלכות, גנבה ג, ג - על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א ס, פתח רבי שמעון)

מבאר בדברי רבנו ז"ל במקום-אחר (לקוטי-מוהר"ן ח"ב מ): שיש בחינת **"שפע-כפולה"**, שעל-ידי-זה אין חסר להאדם כלום, כי **"אין אדם מת וחצי תאותו בידו"** (קהלת-רבא א, לב). נמצא: שלעולם חסר לו ה'חצי', אבל בשנמשך **"שפע-כפולה"** - אין חסר לו כלום וכו'. עי' שם.

נמצא: זה שזוכה לעשירות גדול, שצריכין להתבוננות, שהוא בחינת 'כל הון דעלמא, ו'לא תחסר כל בה' (דברים ה, ט), (לקוטי מוהר"ן ח"א ט) - הוא זוכה לבחינת 'שפע-כפולה'.

כי אם לאו - לא היה שיך לומר: "לא תחסר כל בה" - כי אין שום 'עשירות' בלא 'חסרון', כ"אם על-ידי בחינת 'שפע-כפולה' הנ"ל, כנ"ל.

וזה ה'שפע-כפולה' - זוכין דיקא על-ידי שמעוררין את בני-אדם על-ידי 'ספורי-מעשיות' של שנים-קדמוניות, ומחזירין אותם בתשובה.

כי על-ידי שמחזיר אותם בתשובה - אזי העונות נחשבין לזכיות, ואזי נעשה התורה 'כפולה', בבחינת "משנה תורה" (דברים יז, יח).

כי התורה נכפלה ב"כפלים לתושיה" (איוב יא, ט), על-ידי ה'בעלי-תשובה' - מאחר שגם מה'עונות' נעשין 'זכיות ומצות', שהם בבחינת 'תורה'.

וכמו שפתב רבנו ז"ל בהתורה 'חותם בתוך חותם' (לקוטי מוהר"ן ח"א כב), על פסוק (ירמיה ג, ט): "ביום ההוא יבקש עון ישראל ואיננו" - שלעתיד כשיתקנו עונות בית ישראל, יהיו נעשין מכל 'עונות ישראל', 'תורה', על-ידי שיתחפכו העונות לזכיות וכו'. ע"ש.

כי הצדיק מעלים עצמו ב'ספורי-מעשיות', שנדמים באלו הם רחוקים מהתורה, ובהם דיקא מעלים את התורה.

ועל-ידי-זה דיקא מוציא את הנופלים מאד מבין שני הסמ"ד-מ"ם,

אפלו אלו שנפלו מכל השבעים פנים של תורה, שאי-אפשר להוציאם בשום פנים - הוא מוציא אותם על-ידי 'ספורי-מעשיות' הנ"ל, עד שזוכין אחר-כך שיתחפכו עונותיהם לזכיות, ונעשה מהם 'תורה' כנ"ל.

ואזי התורה 'כפולה' - על-ידי שנתחפכו גם העונות לזכיות.

ואזי גם ה'עשירות והשפע' הנמשך על-ידי-זה, היא גם בן 'כפולה', בבחינת 'שפע-כפולה' הנ"ל, שהוא בבחינת 'עשירות' הנ"ל, כנ"ל.

כי העשירות נמשך כפי התורה וכו'. כמו-כן ה'שפע-כפולה' הנ"ל, שהוא בבחינת ה'עשירות הגדול' שצריכים להתבוננות' הנ"ל, הוא נמשך גם בן מן ה'תורה הכפולה' - בבחינת 'משנה תורה', בבחינת (איוב יא, ט): "כי כפלים לתושיה".

הינו: בבחינת 'הדושי-תורה כפולה', שנעשה על-ידי ה'בעלי-תשובה', שנתעוררו על-ידי 'ספורי-מעשיות' של שנים-קדמוניות, שעל-ידי-זה נתחפכו העונות, לתורה ולזכיות כנ"ל, שעל-ידי-זה גם השפע כפולה, ונמשך 'עשירות גדול' הנ"ל, שהוא בבחינת (דברים ה, ט): "לא תחסר כל בה", כנ"ל.

"אחרי הכתו את סיוחן וגו' ואת עוג מלך הבשן"
(דברים א, ד)

טו.

(חיי-מוהר"ן מג)

נמצא לעיל בפסוק (דברים א, א): "אלה הדברים אשר דבר משה".

"ראה נתתי לפניכם את הארץ וגו', לתת להם ולזרעם אחריהם" (דברים א.ח)

טז.

(לקוטי הלכות, השלמה מפתב"ד - נדפס בסוף חלק ח)

"ראה נתתי לפניכם את הארץ וכו', ל'תת להם ולזרעם אחריהם" (דברים א.ח) - ראשי תבות 'אלו"ל'. [זה ענין ארץ-ישראל שהוא 'תקוני הברית' השייך לחודש אלול, עי' שם].

"ה' אלקי אבותיכם יוסף עליכם" (דברים א.יא)

יז.

(לקוטי הלכות, הכשר-בלים ד, מ)

ה'רוח-דלעלא' גבה מאד. ועל-כן צריכין הרבה תלמידים, שיוכלו להמשיך ה'רוח-חיים, בחינת פ"י שנים' מרובם, וכמו שאמרו רז"ל (אבות פ"א מ"א): "והעמידו תלמידים הרבה".

וזהו בחינת מעלת רבוי בני ישראל שהשם-יתברך והצדיקים מברכים בזה כמה פעמים, כמו שכתוב: "ה' אלקי אבותיכם יוסף עליכם" (תהלים קטו, יג): "יברך יראי ה'" וכו'. וכתוב (שם פסוק יד): "יוסף ה' עליכם ועל בניכם".

כי כל מה שמתרבין בני-ישראל הכשרים הנלוים אל הצדיקה-אמת - מקבלין יותר ה'רוח-חיים הנ"ל, בחינת "פי שנים" הנ"ל - פי יש להם כח יותר לקבלו, על-ידי רבוי הכלים הקדושים של כל אחד.

"ויברך אתכם כאשר דבר לכם" (דברים א.יא)

יח.

(ח"א לד, ג)

לכאורה קשה, למה אנו צריכין לתפלה, והשם-יתברך יודע מחשבות!?

אבל מחמת שהדבור הוא 'כלי השפע', שבהם מקבלין השפע, כמו שכתוב (דברים א. יא): "ויברך אתכם כאשר דבר לכם" - הינו: לפי הדבור בן השפע.

אם ה'דבור' הינו ה'כלי-השפע', הוא בשלמות ובמלואה, אזי יכולין לקבל בהם רב שפע.

וה'דבורים של הצדיק, בודאי הוא בשלמות ובמלואה, לכן יכול להמשיך השפע לישראל.

"איכה אשא לבדי, טרחכם ומשאכם וריבכם" (דברים א. יב)

"ומשאכם" - מלמד שהיו אפיקורסין.

(רש"י; ספרי דברים יב)

אלו זכיתם, הייתם קוראים בתורה (דברים א. יב): "איכה אשא לבדי". ועכשו שלא זכיתם, הרי אתם קוראים (איכה א.א): "איכה יסבה בדי". (איכה-רבה, פתיחתא יא)

"איכה יסבה". שלשה נתנבאו בלשון 'איכה', 'משה' 'ישעיה' ו'ירמיה'. 'משה' אמר (דברים א. יב): "איכה אשא לבדי" וגו'. 'ישעיה' אמר (ישעיה א. כא): "איכה היתה לזונה". 'ירמיה' אמר (איכה א. א): "איכה יסבה בדי".

אמר רבי לוי: משל למטרונה שהיו לה שלשה שושבינין, אחד ראה אותה בשלונתה, ואחד ראה אותה בפחזותה, ואחד ראה אותה בגוולתה. כך: 'משה' ראה את ישראל בכבודם ושלונתם, ואמר: "איכה אשא לבדי טרחכם". 'ישעיה' ראה אותם בפחזותם, ואמר: "איכה היתה לזונה". 'ירמיה' ראה אותם בגוולתם, ואמר: "איכה יסבה".

(איכה-רבה א.א)

יכול לבררו בעצמו. ועליזה אָמַר: "איכה
אָשָׂא לְבַדִּי" וכו', וכנ"ל - פי קִשָּׁה מְאֹד
לְדוֹן בִּיחֻדִּי וְכַנ"ל.

וְאַחֲרֵי־כֵן בְּדוֹרוֹ שֶׁל יִשְׁעִיָּהּ, נִתְקַלְקַל
הַמְּשַׁפֵּט מְאֹד, וְעַל זֶה צָעַק:
"איכה הִיְתָה לְזוֹנָה קָרִיָּה נְאֻמָּנָה, מְלֹאֲתִי
מְשַׁפֵּט" וכו' [צֶדֶק יֵלִין בָּהּ וְעֵתָה מְרַצְחִים].

כִּי עַקֵּר הַקְּלָקוּל שֶׁנַּעֲשִׂית "לְזוֹנָה", בְּחִינַת
'פְּגַם־הַבְּרִית', הוּא עַל־יְדֵי 'קְלָקוּל־
הַמְּשַׁפֵּט', עַל־יְדֵי שְׁבַת־חֻלָּה הִיְתָה "מְלֹאֲתִי
מְשַׁפֵּט" וכו', "וְעֵתָה מְרַצְחִים", דְּהֵינּוּ:
'קְלָקוּל־הַמְּשַׁפֵּט' - כִּי הָא בָּהּא תְּלִיא וְכו' (עֵין בְּפָנִים).

וְעַל־יְדֵי־זֶה הִתְגַּבְּרָה הַסְּטֵרָא־אֲחֵרָא, עַד
שֶׁנִּחְרַב הַבַּיִת־הַמְּקֹדֶשׁ, וְעַל
זֶה צָעַק יְרֵמְיָהּ: "איכה יִשְׁבָּה" וכו' - כִּי
עַקֵּר הַחֲרָבָן בָּא עַל־יְדֵי 'פְּגַם־הַמְּשַׁפֵּט',
שֶׁהוּא 'פְּגַם־הַבְּרִית', שֶׁקִּשָּׂה לְתַקֵּן מְאֹד
מְאֹד.

וְעַקֵּר הַתְּקוּן נִגְמַר רַק עַל־יְדֵי 'מְשִׁיחַ'
שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (יִשְׁעִיָּהּ י"א, ד): "וְשַׁפֵּט
בְּצֶדֶק דָּלִים וְכו', יִשְׁפֹּט עֲנִי עִם" וכו'. וְכֵן
בְּהַרְבֵּה פְּסוּקִים שֶׁמְדַבֵּר מֵעֵצֶם 'תְּקוּן־
הַמְּשַׁפֵּט' שִׁיְהִיָּה עַל־יְדֵי 'מְשִׁיחַ'.

וְאִז יִתְקַים (ש"ס א, כז): "צִיּוֹן בְּמְשַׁפֵּט
תִּפְדָּה" - כִּי עַקֵּר הַגְּאֻלָּה תִּהְיֶה עַל־
יְדֵי 'תְּקוּן־הַמְּשַׁפֵּט', שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה עַקֵּר
'תְּקוּן־הַבְּרִית', וְכַנ"ל.

כ.א.

(לְקוּטֵי־הַלְבוּת, נְזִיקִין ה, ו - עַל־פִּי
לְקוּטֵי־מִוֶּהֶר "ח"ב ה, 'תִּקְעוּ אֱמוּנָה')

עַל־יְדֵי 'פְּגַם־הַמְּשַׁפֵּט', נִפְגַּם הָאֱמוּנָה
וְכו'. וְכֵל הָאֲרִיכוֹת־הַגְּלוּת' שֶׁל

יט.

(שִׁיחֻת־הַר"ן לז)

'אֲפִיקוּרְסוֹת' נִקְרָאת 'מְשָׂא', כְּמוֹ שֶׁכָּתַב
רַש"י עַל "מְשָׂאֲכֶם" (דְּבָרִים
א, יב): "מְלֻמֵּד שֶׁהָיוּ בָּהֶם אֲפִיקוּרְסִים" (סִפְרֵי
דְּבָרִים יב).

עַל־כֵּן כְּשֶׁנוֹסַע לְהַצְדִּיק, הוּא מְשַׁלֵּךְ
מֵעֲלָיו מְשׁוֹי גְדוּלָּה - כִּי מֵאַחַר
שֶׁנוֹסַע, כָּבֵד יֵשׁ לוֹ אֱמוּנָה, שֶׁהוּא הַפֶּךְ
הָאֲפִיקוּרְסוֹת.

נ.

(לְקוּטֵי־הַלְבוּת, דִּינִים ה, ה - עַל־פִּי
לְקוּטֵי־מִוֶּהֶר "ח"ב ה, 'תִּקְעוּ אֱמוּנָה')

עַקֵּר אֲרִיכוֹת־הַגְּלוּת', עַל־יְדֵי 'פְּגַם־
הַמְּשַׁפֵּט', שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ בִּיזְתַר
'פְּגַם־הַבְּרִית' שֶׁקִּשָּׂה מְאֹד לְתַקֵּן, כְּמוֹכֵן
בְּהַתּוֹרָה הַנ"ל, וְכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (עֲמוּס ה, ז):
"הַהַפְּכִים לְלַעֲנָה מְשַׁפֵּט", וְכָתִיב (מִיכָה ג, יא):
"רְאֵשִׁיָּהּ בְּשַׁחַד יִשְׁפֹּטוּ" וכו', וְכֵן בְּהַרְבֵּה
פְּסוּקִים.

וְזֶה שֶׁאֱמַרוּ רַז"ל (איכה רַבָּה א, א): [שְׁלֹשָׁה
נִתְנַבְּאוּ בְּלִשׁוֹן אִיכָה] 'ש' מְשָׂה אָמַר (דְּבָרִים
א, יב): "איכה אָשָׂא לְבַדִּי" וכו'. 'יִשְׁעִיָּה'
אָמַר (יִשְׁעִיָּה א, כא): "איכה הִיְתָה לְזוֹנָה" וכו'.
וְ'יְרֵמְיָה' אָמַר (איכה א, א): "איכה יִשְׁבָּה"
וְכו'.

כִּי 'מְשָׂה' אָמַר: "איכה אָשָׂא לְבַדִּי
טְרַחֲכֶם" וכו', לְעַנְיֵן 'תְּקוּן־הַמְּשַׁפֵּט' -
שֶׁגַם עָלָיו קִשָּׂה וְכָבֵד זֶה הַדָּבָר מְאֹד, לְבָרַר
הַמְּשַׁפֵּט, שֶׁעַל־זֶה אָמַר: "איכה אָשָׂא לְבַדִּי,
טְרַחֲכֶם וּמְשָׂאֲכֶם וְרִיבְכֶם, הָבּוּ לָכֶם אֲנָשִׁים"
וכו' - שֶׁכְּלִיזָה מְדַבֵּר לְעַנְיֵן 'תְּקוּן־הַמְּשַׁפֵּט'.

כִּי מֹשֶׁה רָאָה כְּמָה קִשָּׂה וְכָבֵד 'תְּקוּן־
הַמְּשַׁפֵּט', עַל־כֵּן אָמַר שֶׁגַם הוּא אֵינוֹ

עֲכָשׁוּ מִשָּׁם, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (עמוס ה, ז):
 "הַהֶפְכִים לְלַעֲנָה מִשְׁפָּט" וכו', וכמו שכתוב
 בִּישְׁעִיה (א, כג) ב'הִפְטַרְת חֲזוֹן': "יָתוֹם לֹא
 יִשְׁפֹטוּ" וכו'.

וְזֶה עֵקֶר ה'קִינּוֹת שֶׁל אִיכָה' - כְּמוֹ
 שְׁאָמְרוּ בַּמִּדְבָּר (אִיכָה-רַבָּה א, א): [שְׁלֹשָׁה
 נִתְנַבְּאוּ בַלְשׁוֹן 'אִיכָה'] ש'מֹשֶׁה אָמַר (דְּבָרִים א, יב):
 "אִיכָה אֲשָׂא לְבַדִּי", ו'יִשְׁעִיה אָמַר (ישעיה א,
 כא): "אִיכָה הִיְתָה לְזוֹנָה" וכו', ו'יִרְמִיָּה'
 אָמַר (אִיכָה א, א): "אִיכָה יִשְׁבַּח בְּדָד" וכו' -
 כִּי הֵבֵל אֶחָד וְתִלְוֵי זֶה בְּזֶה.

כִּי 'מֹשֶׁה' אָמַר: "אִיכָה אֲשָׂא לְבַדִּי",
 לְעֵנִין 'תְּקוּן-הַמִּשְׁפָּט' - לֹמַר: שְׁגַם
 עָלָיו קִשָּׁה לְהַשְׁלִים בְּשִׁלְמוֹת 'תְּקוּן-
 הַמִּשְׁפָּט', כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב שָׁם: "אִיכָה אֲשָׂא
 לְבַדִּי, טָרַחְכֶם וּמִשְׁאֲכֶם וְרִיבְכֶם", לְעֵנִין
 ה'מִשְׁפָּט'.

ו'יִשְׁעִיה' רָאָה אוֹתָהּ בַּפְּחֹזוֹתָהּ, אָמַר:
 "אִיכָה הִיְתָה לְזוֹנָה" - עַל
 שְׁכָבָר פְּגָמוֹ הַרְבֵּה ב'מִשְׁפָּט', כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב
 שָׁם (ישעיה א, כא): "קִרְיָה נֶאֱמָנָה מְלֵאֲתֵי
 מִשְׁפָּט" וכו'.

וְזֶהוּ (שם): "קִרְיָה נֶאֱמָנָה מְלֵאֲתֵי
 מִשְׁפָּט" - כִּי 'תְּקוּן-הָאֱמוּנָה' עַל-יְדֵי
 'תְּקוּן-הַמִּשְׁפָּט', כִּנּוּי ל'.

וְזֶהוּ: "אִיכָה הִיְתָה לְזוֹנָה" - כִּי עַל-יְדֵי
 'פְּגַם-הַמִּשְׁפָּט' נִמְשָׁךְ זְנוּת וְנֵאוּף'.

ו'יִרְמִיָּה' רָאָה אוֹתָהּ בְּחִרְבָּנָהּ, וְאָמַר:
 "אִיכָה יִשְׁבַּח בְּדָד" וכו' - כִּי
 עֵקֶר הַחֲרָבָן הָיָה עַל-יְדֵיזָהּ, עַל-יְדֵי 'פְּגַם-
 הַמִּשְׁפָּט', שְׁעַל-יְדֵיזָהּ נִזְכָּר 'אֶהְבּוֹת-
 הַנְּפוּלִין', וְנִמְשָׁךְ 'תְּאוֹת-נֵאוּף' וכו', כְּמוֹ
 שְׁמִבְּאֵר שָׁם (בְּחִתּוּרָה ח"ב ה), שְׁעַל-יְדֵיזָהּ חוּזַר

וְנִתְקַלְקַל כָּל הַתְּקוּנִים הַנִּלְ, שְׁעַקְרָם
 ה'אֱמוּנָה'.

וְעַל-כֵּן מְסִים שָׁם: שְׁעַקֵר הַגְּאֻלָּה תִּלְוֶיהָ
 ב'תְּקוּן-הַמִּשְׁפָּט', כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב
 (ישעיה שם, כז): "צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפְדָּה" וכו'.

וְזֶהוּ: "צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפְדָּה, וְשִׁבְיָהּ
 בְּצִדְקָה" - כִּי עֵקֶר הַתְּקוּן עַל-יְדֵי
 'בְּעַל־צִדְקָה הָאֱמִתִּים', שְׁזוֹכִין לְתוֹן צִדְקָה
 לְמָקוֹם הַצְּרִיף, לְצִדִּיקֵי-אֱמֶת וְהַנְּלוּים
 אֲלֵיהֶם וכו' - שְׁעַל-יְדֵיזָהּ עֵקֶר 'תְּקוּן-
 הָאֱמוּנָה'.

וְעַל-כֵּן 'פְּגַם-הַמִּשְׁפָּט' עָצוּם מְאֹד, וְעַל-
 יְדֵיזָהּ כָּל הַחֲרָבָן - כִּי כְּשִׁפּוּגִים
 ב'מִשְׁפָּט' וּמִטָּה ה'דִּין, וּמִחֲזִיק יְדֵי הָעוֹשֶׂה
 עוֹל, שְׁמִכְחַשׁ בְּעִמִּיתוֹ, וְעוֹשֵׂק מְמוֹנוֹ
 וּפְרַנְסָתוֹ שֶׁל חֵבְרוֹ שֶׁלֹּא בְּדִין, נִמְצָא: שֶׁהוּא
 פּוֹגֵם בְּמִמּוֹן וּפְרַנְסַת יִשְׂרָאֵל, שְׁבִשְׁרָשׁוֹ הוּא
 קְדוֹשׁ מְאֹד, וְכָל ה'אֱמוּנָה' נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵיזָהּ.

וְהַדִּין הַמְּעוֹת אֶת הַדִּין, פּוֹגֵם בְּזֶה הַרְבֵּה -
 כִּי בְּוַדַּאי עַל-יְדֵי 'מְמוֹן שֶׁל אֶסוּר'
 שְׁלוֹקַח אֶחָד מִחֵבְרוֹ שֶׁלֹּא בְּדִין, בְּוַדַּאי עַל-
 יְדֵי מְמוֹן כְּזֶה, אֵין מְמַשִּׁיכִין 'אֱמוּנָה'.
 אֲדַרְבָּא, עַל-יְדֵי מְמוֹן כְּזֶה, נִפְגַּמַת ה'אֱמוּנָה'
 מְאֹד.

וְעַל-כֵּן בְּאֱמַת אָמְרוּ רַז"ל (בַּמִּדְבָּר-רַבָּה ט, ב):
 "הַמְּכַחֵשׁ בְּעִמִּיתוֹ, נִחְשָׁב כְּעוֹבֵד
 עֲבוּדֵה-זָרָה". וְעַל-כֵּן 'פְּגַם-הַמִּשְׁפָּט' עָצוּם
 מְאֹד, כִּי עַל-יְדֵיזָהּ עֵקֶר 'פְּגַם-הָאֱמוּנָה',
 כִּנּוּי ל'.

"וְאַצֹּה אֶת שַׁפְטֵיכֶם וְגו', וּשְׁפֹטֶתֶם
צֶדֶק בֵּין אִישׁ וּבֵין אָחִיו" (דברים א, טז)
- עֲנִינֵי דִינִים וְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט -

נב.

(ח"א, ב, ד-ה)

עקר ה'מחשבות-זרות', הם על-ידי
'קלקול-המשפט'. כי 'משפט' הוא
בחינת 'עינין', כמו שכתוב (בראשית יד, ז):
"וַיָּבֹאוּ אֶל עֵין מִשְׁפָּט". ועל-ידי 'קלקול'
מִשְׁפָּט, בא קלקול ל'עינין', כמו שכתוב
(דברים טז, יט): "כִּי הִשְׁחָד יַעֲזֹר עֵינֵי הַכֹּמְמִים" -
זה בחינת 'מחשבות-זרות' שבתפלה, שהם
"עֲנִינֵי דַמְכַסִּין עַל עֵינֵינוּ" (זהר פנחס רנב), כמו
שכתוב (איכה ג, מד): "סְבוֹתָהּ בָּעֵינֵינוּ לֶךְ" וכו'.

ולעתיד שיתקן בחינת 'משפט', כמו
שכתוב (ישעיה א, כז): "צִיּוֹן
בְּמִשְׁפַּט תִּפְדָּה" - אזי יתעבר "עֲנִינֵינוּ
דַמְכַסִּין עַל עֵינָא", כמו שכתוב (שם נב, ח):
"כִּי עֵין בְּעֵין יֵרָאוּ בְּשׁוֹב ה' צִיּוֹן".

ועל-ידי מה זוכה לבחינת משפט? - על-
ידי 'צדקה' - שעל-ידי 'צדקה'
אוחזין במדת ה'משפט', כמו שכתוב (דברים
לג, כא): "צִדְקַת ה' עֲשֶׂה וּמִשְׁפָּטֵינוּ", וכמו
שכתוב (תהלים צט, ד): "מִשְׁפָּט וּצְדָקָה
בִּיעֲקֹב" וכו'.

כי 'צדקה' הוא על-ידי 'משפט' וכו', כמו
שכתוב (שם עה, ח): "אֱלֹקִים שֹׁפֵט, זֶה
יִשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים", "שְׁמוֹרֵישׁ לְזָהָה, וּמַעֲשִׂיר
לְזָהָה" (שמות-דב' לא, א).

וכשנותן 'צדקה' - הוא בבחינת 'זה
ישפיל' - שמחסר ממונו;
ובבחינת 'זה ירים' - שמעשיר לעני.
נמצא: שאוחז על-ידי-זה במדת 'משפט'.

נג.

(ח"ב, ה, יא-יב)

על-ידי 'עוונת-המשפט' - נופלין בחינת
'אהבות' מן ה'מרפכה'.

כי "כסאות למשפט" (תהלים קכב, ה), בחינת
ה'מרפכה', שם הוא בחינת 'אהבה
קדושה', בבחינת (שיר-השירים ג, י): "מִרְפָּבו
אֲרַגְמֵן, תּוֹכוֹ רְצוּף אֲהַבָּה".

וכשנפגם ה'מרפכה' על-ידי 'עוונת הדין'
(אבות פ"ה מ"ח), נופלים משם
'אהבות-נפולות', ועל-ידי-זה בא חסוֹשֵׁלּוֹם
'פגם-הברית'.

ו'עוונת-המשפט' - נעשה על-ידי בחינת
'תפלין רעים'. כי
ה'תפלין מחין', נעשין על-ידי שמעלין
ה'לחות' ושמנונית הגוף, מבחינת "החתיים
בשרו" (ויקרא טו, ג) לבחינת 'חותם דקדשה',
בחינת 'תפלין מחין'.

ויש 'לחות' שצריכין לצאת, בבחינת 'טפת
עשו וישמעאל', וכשמעלין בחינת
אלו ה'שמנונית' מבחינת "החתיים בשרו"
אל ה'מח' - אזי נתערב פסלת בהמחין
והתפלין, ועל-ידי-זה נעשה 'קלקול-
המשפט' וכו'.

וזהו (תבוק א, ד): "על-כן יצא משפט
מעקל" - הינו 'קלקול המשפט'. כי
ה'משפט' על-ידי ה'מח', כמו שכתוב
בשלמה (מלכים-א ג, כח): "כִּי רָאוּ כִּי חָכְמַת
אֱלֹקִים בְּקִרְבּוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט". ועל-כן
כשנפגם ה'מח', נתקלקל ה'משפט'.

וזה 'מעקל', אותיות 'עמל"ק', שעל-ידו
בא ה'טמאה הנ"ל', בבחינת (דברים כה,
יח): "אֲשֶׁר קָרָה בְּדָרְךְ".

[י] על־ידי הבזיונות שמבזין דיני ישראל -
על־ידי־זה היקר הוה בעולם (דין ז).

[יא] כשאיזהו רשע נתגדל, אזי קשה
לחדש איזהו סברה בפוסקים. גם דברי
הדינים אינם נשמעים באזני הבעל־דינים
(דין ח; התנשאות ח"ב ז; הדושיך־דאורייתא ח"ב יד).

[יב] התחדשות המסים וארנוניות - הוא
על־ידי ה'דינים' (דין ט).

[יג] על־ידי העמדת דינים פשרים -
נתבטל הצרות (המסקנת־דין יח).

[יד] ה'פשרה' (שלחן־ערוך השן־משפט יב, ב) -
היא 'משפט' שיש בו 'צדקה' (צדקה יא).

"פי המשפט לאלקים הוא" (דברים א, יז)

כה.

(ח"ב א, יד)

כשאדם יושב לדבר בחברו - זה בחינת
'ראשי־השנה', שהוא 'יומא'
דדינא, שהוא יושב ודן את חברו.

וצריך לזהר מזה מאד, ולהסתפל על
עצמו היטב: "אם הוא ראוי לזה
לשפט את חברו?"

"פי המשפט לאלקים הוא" (דברים א, יז) -
פי רק 'הוא יתברך לבדו' ראוי לשפט
את האדם.

כו.

(ח"ב ח, יא)

בראשי־השנה - אז ה'תפלה' בבחינת
'דין ומשפט', 'פי
המשפט לאלקים הוא" (דברים א, יז), ועל־

והתקון: על־ידי 'קשור המרפבה',
בחינת: "מרפבו ארזמן", שהם
'רפאל וגבריאל' וכו', שהם 'מלאכי
המרפבה' שצריך לקשרם, לתקן פגם־
המרפבה שמשם באין ה'אהבות־הנפולות'.

כז.

(ספר־המדות, עניני דינים ומשפט)

[א] כשתהא נזהר מ'שנאת־חנם' - אזי
כשיהיה לך איזהו משפט עם אדם שאינו
רוצה לפשר עמו, על־ידי־זה יתפשר עמו
(אברהם ח"א ט).

[ב] אכילה ושתיה, בא על־ידי "חק
ומשפט" (שמות טו, כה). (אכילה ח"ב יד).

[ג] על־ידי ה'דינים' וה'מלמדים' שאינם
טובים, גם 'שוחטים' - על־ידי־זה השונאים
אזכלים פרנסתם של ישראל (גנבה וגזלה ט).

[ד] כל דין שדן אמת - דיניו אינם בטלים,
ונתקים אפלו שלא ברצון בעל־הדינים (דין
א).

[ה] על־ידי שהדין־תורה הולך ונתמעט -
על־ידי־זה הפרנסה נתמעטת. וכן להפך (דין
ב).

[ו] על־ידי העמדת דינים שאינם הגונים -
באים הרהורי עבודה־זרה (דין ג; הרהורים ח"ב
ז).

[ז] על־ידי התון עם תלמיד־הכם - על־ידי־
זה נתמנים דינים פשרים' (דין ד; חתון ח"ב ד).

[ח] על־ידי דינים פשרים - התורה הביכה
בעולם (דין ה).

[ט] על־ידי הבזיונות שמבזין את ה'דינים' -
התבואה־נשתלח בה מארה (דין ו).

ידייזה מוציאין כל החיות של הסטרא -
אחרא שניק מדעת ומתפללות ישראל.

וזה בחינת (תהלים פא, ה): "כי חק לישראל
הוא, משפט לאלקי יעקב". "חק
לשנא דמזונא" (ביצה טז).

הינו: שמוציאין כל המזון והחיות
מהסטרא-אחרא, כי הוא מקרה
להוציא ולהקיא הכל, על-ידי בחינת
"משפט לאלקי יעקב", הינו: על-ידי
התפלה שהיא בבחינת 'דין ומשפט' -
שעל-ידייזה הוא מקיא כל הקדשה שבלע
מן הדעת ומתפללות ישראל.

"ובדבר הזה אינכם מאמינים בה" (דברים א, לב)

כז.

(לקוטי-הלכות, שומר-שכר ד, ט)

וזה שקורין 'פרשת דברים' קדם תשעה-
באב, כי כל 'פרשת דברים' מדברת
מה'דרך לארץ-ישראל' - כמבאר שם היטב:
שכל תוכחה של משה שם הוא, על שפגמו
ישראל בה'דרך לארץ-ישראל, על שלא היו
חזקים באמונתם.

כמו שמתחיל שם (דברים א, ב): "אחד עשר
יום מהרב דרך הר שעיר עד קדש
ברנע". וכמו שפרש רש"י שם: "אין לה דרך
קצרה" וכו', וכל כך היתה שכינה מתלבטת
בשבילכם, למהר ביאתכם לארץ" וכו'.

וכן הולך בכל דברי תוכחתו, בכל הסדרא
בלה, שמוכיח אותם: על שגמרו עפוב
בה'דרך לבא לארץ-ישראל, עד שהכרחו
להתמהמה שם ארבעים שנה.

וכל-זה על-ידי חטא העגל והמרגלים
שפגמו ב'אמונה', כמו שכתוב

(דברים א, לב): "ובדבר הזה אינכם מאמינים
בה" וכו'.

כי עקר תקון ה'דרך לארץ-ישראל' - הוא
'אמונה', שהיא בחינת "כח מעשיו"
הנ"ל, דהינו: שמאמינים שהשם-יתברך ברא
הכל, כמו שכתוב (בראשית א, א): "בראשית
ברא" וכו', "וברצונו נתנה להם וברצונו"
וכו' (רש"י שם). והם פגמו בזה, ועל-ידייזה
גמרו להם עפוב כל-כך.

וזה גרם לנו כל החרבנות, 'הרבן בית
ראשון ושני' - כי על-ידייזה יש כח
להסטרא-אחרא להתעורר בכל-פעם לגרש
את ישראל מארצם, שזה נמשך על-ידי
שאומרים להם עדין: "לסטים אתם
שכבשתם ארץ-ישראל" - מאחר שישראל
בעצמן פגמו ב'אמונה', שעל-ידייזה פגמו
בבחינת (תהלים קיא, ז): "כח מעשיו הגיד
לעמו" וכו', וכנ"ל.

ועל-כן קורין זאת 'קדם תשעה-באב' - כי
על-ידייזה עקר הגלות והחרבון,
כנ"ל.

ואחר-כך קורין 'ואתחנן' ב'שבת-נחמו' -
כדי להמשיך ה'אוצר-מתנת-
חנם' שהמשיך משה רבנו ברבוי תפלותיו
שהתפלל לבוא לארץ-ישראל וכו'.

"ונסב את הר שעיר ימים רבים. אתם עברים
בגבול אחיכם בני עשו וגו'. אל תתגרו בם, כי
לא אהו לכם מארצם עד מדרך כף רגל"
(דברים ב, א-ד)

כח.

(לקוטי-הלכות, מצרנות ד, ה-ח-ט)

ועל-כן "רצה משה לעבר דרך ארץ
אדום" (במדבר כ, יד) - כי רצה

לְבַטֵּל עֵקֶר הַמִּצַּר הַגָּדוֹל שֶׁהוּא 'אָדוּם',
שֶׁהַקְּלֵפָה שָׁלוֹ קָשָׁה מִכֻּלָּם. וְרָאָה, שֶׁעֵקֶר
'חֶרֶבַן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ' וְ'אָרִיכַת־הַגְּלוּת' יִהְיֶה
עַל־יָדוֹ, וְרָצָה לְבַטְלוֹ.

אָבֵל הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ הִזְהִירוֹ (דְּבָרִים ב, ה): "כִּי
לֹא אֵתָן לָךְ מֵאֲרָצוֹ, עַד מְדֻרָּךְ בַּח
רְגֵל".

וְכַל־זֶה גָּרְמוֹ יִשְׂרָאֵל בְּעוֹזְנוֹתֵיהֶם - עַל־
יְדֵי שֶׁחָלְקוּ בְּמֵה פְעָמִים עַל מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן בְּמִרְגָּלִים וְכוּ', וְאָמְרוּ (בַּמִּדְבָּר יד, ז):
"נִתְּנָה רֵאשׁ" וְכוּ', וּפְגַמּוּ בַּה'רֵאשׁ־בֵּית'.

וּמֵאִז נִגְזַר עֲלֵיהֶם "בְּכִיָּה לְדוֹרוֹת בְּלִיל
תְּשֻׁעָה־בָּאֵב" (תַּעֲנִית כט. סוּטָה לה.
סִנְהֶדְרִין קד): - שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה לֹא הָיָה לָהֶם כַּח
לְכַבֵּשׁ 'מִצַּר אָדוּם', שָׂאֵז הָיָה מִתְבַּטְּלַת
הַקְּלֵפָה לְגַמְרֵי.

וּכְמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַש"י בְּפִרְשֵׁת דְּבָרִים עַל
פְּסוּק (דְּבָרִים ב, א): "וַנִּפֶן וַנִּסַּע
הַמִּדְבָּרָה" - "אֵלּוֹ לֹא הֵטְאוּ, הָיוּ עוֹזְבֵרִים
דֶּרֶךְ הַר שַׁעִיר לְכַנֵּס לְאֶרֶץ" וְכוּ'.

וְכֵן פָּרַשׁ רַש"י מִקֶּדֶם עַל פְּסוּק (שָׁם א, מ):
"פָּנּוּ לָכֶם", שֶׁנֶּאֱמַר בְּעֵינֵי 'חֵטְא־
הַמִּרְגָּלִים', כַּמְבָּאָר שָׁם בְּפִרְשָׁה, וְגַם שָׁם
פָּרַשׁ רַש"י: "אִמְרֹתֵי לְהַעֲבִיר אֶתְכֶם דֶּרֶךְ
רַחֵב אֶרֶץ אָדוּם לְצַד צָפוֹן לְכַנֵּס לְאֶרֶץ,
קַלְקֵלְתֶם וַיִּגְרַמְתֶּם לָכֶם עֲבוֹב".

כִּי הָעֵקֶר: לְבַטֵּל 'מִצַּר־הַקְּדוּשָׁה', שֶׁהוּא
'מִצַּר אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל'. אָבֵל מִחֲמַת
חֲטָאֵיהֶם, לֹא יָכֹלוּ לְכַבֵּשׁ וּלְבַטֵּל 'עֵקֶר הַמִּצַּר'
שֶׁהוּא אָדוּם, רַק נִכְנְסוּ לְ'אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל' עַל־
יְדֵי שֶׁכָּבְשׁוּ הַמִּצָּרִים שֶׁל סִיחּוֹן וְעוֹג, וְגַם
זֶה בְּגִדֵל עֵצִים כַּחַז שֶׁל מֹשֶׁה.

וְעַל־כֵּן קוֹרִין פְּרֹשֶׁת דְּבָרִים 'תְּמִיד,
בְּ'שַׁבַּת־חֲזוֹן' סָמוּךְ לְ'תְּשֻׁעָה־

בָּאֵב - כִּי כָּל 'פְּרֹשֶׁת דְּבָרִים' מְדַבֵּר: מֵה
שֶׁגָּרְמוּ בְּעוֹזְנוֹתֵיהֶם לְסַבֵּב 'גְּבוּלֵי אֶרֶץ־
יִשְׂרָאֵל', וְלֹא יָכֹלוּ לְכַנֵּס בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר דֶּרֶךְ
'אֶרֶץ אָדוּם' לְכַבֵּשׁ 'אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל'.

וְכַל־זֶה - מִחֲמַת שֶׁבְּעוֹזְנוֹתֵיהֶם נִתְּנוּ כַּח
לְעֵקֶר הַמִּצָּרִים שֶׁל אֶרֶץ־
יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא אָדוּם וְעַמּוֹן וּמוֹאָב, וְלֹא
יָכֹלוּ לְכַבֵּשׁ אֵלּוֹ הַמִּצָּרִים.

רַק הִצָּרְכוּ לְסַבֵּב הַרְבֵּה, עַד שֶׁבָּאוּ מִ'מִּזְרַח
לְאֶרֶץ סִיחּוֹן', וְשָׁם כָּבְשׁוּ הַמִּצַּר בְּגִדֵל
כַּחַז שֶׁל מֹשֶׁה.

עַיִן בְּ'פִרְשֵׁת־דְּבָרִים', שֶׁכָּל הַפִּרְשָׁה מְדַבֵּר
מִזֶּה, כִּי מִתְחִיל (דְּבָרִים א, ב): "אֶחָד
עָשָׂר יוֹם מֵחֶרֶב דֶּרֶךְ הַר שַׁעִיר" וְכוּ', וּמְדַבֵּר
מֵעֵינֵן זֶה שֶׁסָּבְבוּ 'גְּבוּלֵי אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל', עַל־
יְדֵי שֶׁחֲטְאוּ בְּ'מִרְגָּלִים', וְאָמְרוּ "נִתְּנָה רֵאשׁ"
וְכוּ'. וּמְדַבֵּר מִזֶּה בְּכָל הַסֵּדֶר, כָּל מֵה שֶׁעֵבַר
בְּזֶה, עַד שֶׁבָּאוּ לְאֶרֶץ סִיחּוֹן וְעוֹג וּכְבָשׁוּם.

וְכַל־זֶה גָּרַם 'חֶרֶבַן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ! - כִּי אִם
לֹא הָיוּ חוֹטְאִים, וְהָיוּ פּוֹבְשִׁים
הַמִּצַּר שֶׁל אָדוּם וְעַמּוֹן וּמוֹאָב, לֹא הָיָה
נִחְרַב הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ!

עַל־כֵּן קוֹרִין פִּרְשָׁה זֹאת בְּ'שַׁבַּת־חֲזוֹן'
סָמוּךְ לְ'תְּשֻׁעָה־בָּאֵב - כִּי עֵקֶר
הַחֶרֶבַן הָיָה: עַל־יְדֵי שֶׁלֹּא כָּבְשׁוּ וְלֹא הִכְנִיעוּ
אֵלּוֹ הַמִּצָּרִים, בְּבַחֲיִנַת (אִיכָּה א, ג): "כָּל רֹדְפֵיהָ
הִשְׁיִגוּהָ בֵּין הַמִּצָּרִים", כַּנ"ל.

וְעַל־כֵּן נִסְתַּלְקוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל 'גְּבוּלֵי
אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל' - כִּי מִחֲמַת עוֹזְנוֹת
יִשְׂרָאֵל, לֹא יָכֹלוּ לְגַמֵּר בְּחֵייהֶם לְכַבֵּשׁ אֵלּוֹ
הַמִּצָּרִים.

אָבֵל "גְּדוּלִים צְדִיקִים בְּמִיתָתָם יוֹתֵר
מִבְּחֵייהֶם" (חֲלִין ז, ו) וְסוּף כָּל סוּף

"רב לכם סב את החר הזה פנו לנו צפנה"
(דברים ב, ג)

נט.

(התורה "רב לכם" - בהוספות מכתב-
יד רבנו ז"ל, הנדפס בסוף הספר)

ה'גדלות' מפיל האדם ומשפילו
בגשמיות וברוחניות. כי אם
הוא דבוק בהשם-יתברך ובאמונתו, אזי
אינו יכול לשלוט עליו שום דין, ולא יהיה
לו שום נפילה.

כי מי יוכל ליגע בו באשר הוא קרוב אל
המלך, ובאיזה מקום "אשר הוא חונה,
שם הר אלקים" (שמות יח, ה), וממשלת
הקדוש-ברוך-הוא עליו.

אבל אם נופל מאמונה - הינו שנפל
ב'גדלות', ואזי מבדל מהקדוש-ברוך-
הוא, ואז כל הדינין שורין עליו.

ואיתא בזהר-הקדוש: "כד בר-נש נפיל
מאמונה, כדין כל דינין מתנוצצין
ומתלהטין ביה". כי הם תמיד מצפים מתי
יפל מאמונה, כי אז בא לידי כפירה.

וכבר נודע: ש'ההר' נקרא 'אמונה'. כי
'ההר' נקרא 'ירושלים', כמו שכתוב
(דברים ג, כה): "ההר הטוב הזה והלבנון",
ופרש רש"י: "ההר הטוב, זה ירושלים".
ו'ירושלים' נקרא 'אמונה', כמו שכתוב
(ישעיה א, כא-כו): "קריה נאמנה".

ועל-כן כשנפל מאמונה הנקרא
'ירושלים', ובא לידי 'כפירה' -
זה נקרא 'מחריבי-ירושלים', וכמו שכתוב
(ירמיה ה, א): "שוטטו בחוצות ירושלים
ובקשו איש אמונה".

יבבשו כל אלו המצרים, על-ידי שהם נגנזו
שם.

ועל-כן דקדקה התורה ובארה במיתת
משה ואהרן - שהיו בגבול ארץ
אדום ובארץ מואב, כמו שכתוב במיתת
אהרן (במדבר כ, כג): "ויאמר ה' אל משה ואל
אהרן בהר הזה על גבול ארץ אדום וכו',
יאסף אהרן וכו'. וכן במשה כתיב (דברים לה,
ו): "ויקבר אתו בניא בארץ מואב".

כי עקר גניזתם שם היה: מחמת שהם
'מצרי הקדשה', כי עומדים על גבול
ארץ-ישראל, שזה עקר המלחמה, לכבש
ה'מצרים הקשים' כנ"ל.

ועל-כן נסתלקו משה ואהרן ונקברו שם -
כדי שבגדל כחם יבבשו גם מצרים
אלו, שעל-ידי-זה נזכה לכנס לארץ-ישראל,
ולכבשה לנו לעולם, במהרה בימינו, אמן.

ואז יתקיים (זכריה יד, ד): "ועמדו רגליו ביום
ההוא" וכו'. ואז נכבש תחת רגליו את
"עשו הוא אדום" (בראשית לו, א-ח), שהוא עקר
המצר של הקדשה שנאמר עליו (דברים ב, ה):
"כי לא אתן לך מארצו ירשה, עד מדרה בה
רגל", ודרשו רז"ל (רש"י שם; תנחומא ישן): "עד
יום דריסת הרגל שיתקיים 'ועמדו רגליו'
וכו'" (זכריה יד, ד).

הינו: עד שיתקנו ה'רגליו', על-ידי
שימשיכו 'הארות הצדיק יסוד
עולם', 'הארות הראש-בית', עד ה'רגליו'
וכו'. - [ועיר-שם עוד בפנים השיך לזה לענן 'תשעה-
באב'].

אם-כן כשנופל מה'אמונה, נקרא 'מחריבי-ירושלים', מחמת הפרדתו מהשם-יתברך, ובאים ישראל בגלות וכו'.

כי האמונה האמתית, אם היא באמת - אינו יכול לפול מהאמונה.

כי האמונה היא למטה, וכשהיא בשלמותה, אזי נשפעים ממנה כל ההשפעות והברכות, וכל הדינין מתבטלין.

אבל כשנופל מה'אמונה, ובא לידי 'כפירה' - נקרא 'מחריבי-ירושלים', וכל הדינין שורין עליו.

ובמה יוכל לתקן זאת? - על-ידי 'בינה', דהינו 'התבוננות' בגדלות הבורא יתברך, בהיותו מתבונן בבקר, שהחזיר לו במדת טובו, את נשמתו הנמסרת תמיד בכל יום, אזי נופל עליו היראה ופחד משמו הגדול יתברך, ואז נתרחה ונתרבה האמונה.

ואז אינו יכול לפול ולבא לידי 'גדלות', כי אז נתרבה ונתרחבה האמונה הקדושה הנקרא 'ירושלים'. ואז על-ידי ה'התבוננות' הזו, נעשה מ'מחריבי-ירושלים', 'בני-ירושלים'.

וזאת הבחינה נקרא 'עולם-הבא', כי 'לעתיד-לבא' אז יהיה דעה שלמה. 'עולם-הבא' נקרא 'שבת'. וגם ב'שבת' נפתחין 'שערי בינה' - להתבונן האדם בעצמו היכן המקום אשר הוא עומד.

כי בחול - משקע בטדדות, ואינו יכול להתבונן היטב הדק. אבל אם יש לו בחינת 'שבת', בחינת 'התבוננות', שיתבונן בעצמו היכן הוא עומד - אזי אינו נופל בגדלות.

וזוה (דברים ב, ג): "רב לכם סב את ההר" - דהינו: ה'גדלות' שבהם הסובב את ה'אמונה' הנקרא 'הר' פנ"ל. ובשביל-זה שורין דינין עליכם.

ומה תקנתו: "פנו לכם צפנה" (ש) - הינו: שתפנו לכם אל 'לבבכם', בחינת "צפנה", דבר ה'צפון', בחינת 'שבת', בחינת 'עולם-הבא', דהינו 'התבוננות'. ואז יהיה נקרא 'בני-ירושלים', אמן ואמן.

"לא חסרת דבר" (דברים ב, ז)

ל

(לקוטי-הלכות, העושה שליח לגבות חובו ג, ו - על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א ת, 'ראיתי מנורת זהב')
ראו בכל הנפלאות שעשה להם במדבר, שהספיק להם כל צרכם 'אכילה' ושתיה ומלבושים, שהם 'באר וענן ומן' וכו' - שה'צדיק' שהוא 'משה', משלים להם כל ה'חסרונות', כמו שכתוב (דברים ב, ז): "לא חסרת דבר".

הפטרות שבת חזון

ובְּשִׁמְחֶלֶק אֶת הַד' לְעֵצְמוֹ, וּמִמְשִׁיךְ
לְעֵצְמוֹ חַיִּית מִמְנָה, אָזִי
נַעֲשִׂית לוֹ 'שְׁלֹא-כְסָדֵר'. 'דָּוִי' - מ'יו"ד'
נַעֲשֶׂה 'דָּוִי'. וְזֶה (ישעיה א, ה): "וְכָל לֵבב
דָּוִי".

כִּי פִּשְׁהוּלְךָ לְאָדָם 'שְׁלֹא-כְסָדֵר', זֶה לוֹ
'מַחֲלֵת לֵב', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי יג, יב):
"תּוֹחֲלֵת מִמְשָׁכָה" וְכוּ'. וּכְשֶׁרוֹאֶה אָדָם
בְּעֵצְמוֹ שֶׁהוּלֵךְ לוֹ 'שְׁלֹא-כְסָדֵר', יַעֲשֶׂה
תְּשׁוּבָה וַיִּשְׁפִּיל עֵצְמוֹ וְכוּ'.

"חזון ישעיהו" (ישעיה א, א)

א.
(ח"א ג)

לְכָדֵךְ נִקְרָא ה'מִנְגֵן': 'חֲזוֹן', מִלְשׁוֹן "חֲזוֹן"
- חֲזוֹנוֹ: לְשׁוֹן 'נְבוֹאָה' - כִּי לֹאֲקַח
הַנְּגִינָה מֵאֲתֵר דְּנְבִיאִים יִנְקִין.

"נזרו אחור" (ישעיה א, ד)

ב.
(ח"א קח)

כָּל ה'נְפִילוֹת בָּאִין מִחֲמַת 'קְלִקוּל'
הַאֲמוּנָה, וּכְשֶׁנִּתְקַלְקַל ה'אֲמוּנָה,
נִמְצָא מִחֲזִיר פָּנִיו מֵהַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ
שֶׁכָּתוּב (ישעיה א, ד): "נִזְרוּ אַחֲוֹר". וְהַשֵּׁם-
יִתְבָּרַךְ גַּם-כֵּן מִסְתִּיר פָּנָיו מִמְנֹה, נִמְצָא הוּא
'אַחֲוֹר בְּאַחֲוֹר'. וְצָרִיךְ לְהִבְיֵא עַל זֶה 'עוֹלָה'
וְכוּ'.

"וְכָל לֵבב דָּוִי" (ישעיה א, ה)

ג.
(ח"ב פב)

בְּחִינַת 'כְּסָדֵר' נִקְרָא 'יוד'. ש'מְלֻכּוֹת'
הַנִּקְרָא 'דָּל"ת', לִית לָהּ מַגְרָמָה
כְּלוּם, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִמְשִׁיךְ לָהּ חַיִּית
ה'חֲכָמָה', הַנִּקְרָא 'יו"ד'. וְזֶה: 'יו"ד ו'ו' דָּל"ת.

"חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי" (ישעיה א, יד)

ד.

(ח"י מוהר"ן פד)

קָדָם 'רֵאשִׁי-הַשָּׁנָה' תַּקַּס"ט, הִבִּיא לוֹ
הַשׁוֹחֵט מִטְעַפְלִיק 'כְּפֵסָא נִפְלְאָה'.
וְסִמּוֹךְ לָזֶה סִפְר: שָׂרְאָה בְּמִרְאָה אוֹ בְּחֵלוֹם:
שֶׁהִבִּיא לוֹ 'כְּפֵסָא' וְכוּ', וְשִׁמְעֵתִי שֶׁהוּלֵךְ וְבָא
'רֵאשִׁי-הַשָּׁנָה' וְכוּ'.

וּבֵאתִי לְהַכְּפֵסָא, וְרֵאשִׁיתִי שָׁם 'רֵאשִׁי-
הַשָּׁנָה', 'רֵאשִׁי-הַשָּׁנָה' מִמֶּש. וְכֵן
'יוֹם-כְּפֹר', 'יוֹם-כְּפֹר' מִמֶּש. וְכֵן
'סְבוֹת', 'סְבוֹת' מִמֶּש.

גַּם שִׁמְעֵתִי: שֶׁהִיוּ צוֹעֲקִים: "חֲדָשִׁיכֶם
וּמוֹעֲדֵיכֶם שָׂנְאָה נַפְשִׁי" (ישעיה א, יד),
מֵה לָכֶם לָדוֹן אֶת הָעוֹלָם, 'רֵאשִׁי-הַשָּׁנָה'
בְּעֵצְמוֹ יִשְׁפֹּט, וְכוּ'.

"ידיכם דמים מלאו" (ישעיה א, טו)

ה.

(ח"א כב, ב)

מ"חותם" נעשה "גדת", בבחינת (ישעיה א, טו): "ידיכם דמים מלאו", פי י"ד במלואו (פצה: יו"ד דל"ת), הוא מספר ג'ת, הינו: "עבודת-אלילים שמטמאה פגדה" (שבת פב.).

"אם יאדימו כתולע בצמר יהיו" (ישעיה א, יח)

ז.

(ח"א כט, ה)

ה"לשון של זהורית" (שבת פ"ט מ"ג; יומא פ"ד מ"ב) - מלבין עוונותיהן והדמים של שס"ה גידין, בבחינת (ישעיה א, יח): "אם יאדימו כתולע, בצמר יהיו".

"קרִיה נאמנה מלאתי משפט" (ישעיה א, כא)

ח.

(ח"א נט, ב)

וזהו בחינת (ישעיה א, כא): "קרִיה נאמנה מלאתי משפט". "קרִיה" - זה בחינת ירושלים עיר-הקדש, שמלביש את ה'משפט'.

"צדק ילין בה" (ישעיה א, כא)

ט.

(ח"ב ז, יא)

"צדק ילין בה" (ישעיה א, כא). ופרש רש"י: "תמיד של שחר הִיה מִכֶּפֶר על עברות של לילה, ותמיד של בין-הערבים הִיה מִכֶּפֶר על עברות של יום".

כי ישראל "עם קדוש" (דברים ז, ו; יד, ב"כא; כו, יט), לפי גדל רוחניותם ודקותם, אין יכולין לשא עליהם המשא של עוון אפלו יום אחד, על-כן אנו צריכין את ה'בית-המקדש' שיכפר עלינו בכל-יום. ומעת אשר חרב בית-מקדשנו, אין אנו יכולים לנקות עצמנו מן העוונות, כי אין מי שיכפר בעדנו.

"למדו היטב, דרשו משפט, אשרו חמוץ" (ישעיה א, יז)

(ישעיה א, יז)

י.

(ח"א סט)

דע: שהגזל את חברו ממון, בזה הוא גזל מפניו בנים וכו'.

וזה שכתוב (ישעיה א, יז): "למדו היטב, דרשו משפט, אשרו חמוץ" - שהפסוק מזהיר לעשות משפט ולחזק את הנגזל, להציל עשוק מיד עושקו, כדי להציל נפש בניו ובנותיו.

וזה: "למדו היטב" וכו', - שמה שתעשו משפט, ותצילו גזול מיד גזלו, על-ידי-זה תעשו טובה להבנים, שהם בחינת "למודי ה'", כמה שכתוב (שם נד, יג): "וכל בניו למודי ה'".

וזה: "למדו היטב" - שההטבה תהיה להבנים, שהם בחינת 'למודי השם'.

"כִּסְפֵךְ הָיָה לְסִיגִים, סְבָאךָ מְהוּל בְּמַיִם"

(ישעיה א, כב)

"כִּסְפֵךְ הָיָה לְסִיגִים" - שְׁהִיו עוֹשִׂין מַעוֹת נְחֻשֶׁת, וּמְצַפִּין אוֹתָן בְּכֶסֶף, לְהוֹנוֹת בָּהֶם. "סְבָאךָ מְהוּל בְּמַיִם" - מְשַׁקִּים שְׁלֹכֶם מֵעֲרָבִים בְּמַיִם, כַּדְאִיתָא ב'פְּסִיקְתָא' (רש"י)

"כִּסְפֵךְ הָיָה לְסִיגִים סְבָאךָ מְהוּל בְּמַיִם". בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ מְשַׁתְּמְשִׁין בְּמַטְבְּעוֹת שֶׁל כֶּסֶף, וּבִיּוֹן שָׂרְבוּ הַרְמִיין [הַרְמַאין], הִתְחִילוּ שְׁהִיו מְשַׁתְּמְשִׁין בְּמַטְבְּעוֹת שֶׁל נְחֻשֶׁת מְחַפִּים כֶּסֶף. וְהָיָה חֵד מְנַהֵן אֲזִיל לְגַבֵּי צוּרְפָא [צוּרְף כֶּסֶף], וְהָיָה שָׁמַע קְלִיָּה [הַצוּרְף שָׁמַע קוֹלוֹ שְׁמִיעַ], אָמַר לְבַר בִּיתְיָה [אָמַר הַצוּרְף לְבִנְיָתָהּ]: אֲזִיל אֲנַחֵשׁ לִיָּה [אָתָּן לוֹ מַעוֹת שֶׁל נְחֻשֶׁת מְצַפִּין כֶּסֶף]. אוּף אִיהוּ הָיָה אֲזִיל לְמִזְבֵּן חֵד קְסִיט דְחָמַר מִן גּוֹ קְפִילָא [גַּם הַצוּרְף בְּעִצְמוֹ הִלָּךְ לְקַנּוֹת נוֹד יַיִן מִמְּקוֹם שְׁמוּכָרִים שֶׁם יַיִן], וְשָׁמַע קְלִיָּה [הַמוֹכֵר שָׁמַע קוֹלוֹ שְׁמִיעַ], אָמַר לְבַר בִּיתְיָה [הַמוֹכֵר אָמַר לְבִנְיָתָהּ]: הַמְהִיל לִיָּה [מְזוּג וְעָרַב לִיָּה אֶת הַיַּיִן בְּמַיִם]. הֲדָא הוּא דְכַתִּיב: "כִּסְפֵךְ הָיָה לְסִיגִים" - לְמַחָּ? - "סְבָאךָ מְהוּל בְּמַיִם". (פְּסִיקְתָא דְרַב־בְּהַנָּא טו, ח - מוּבָא גַם ב'גִּילְוֹס' בְּאֵן)

"עִיר הַצֶּדֶק קָרְיָה נְאֻמָּנָה"

(ישעיה א, כו)

יא.

(ח"א כב, ח"י-בסוף)

עַל-יְדֵי שְׁמִשְׁמֵשׁ הַגּוֹף לְהַנְשָׁמָה בַּעֲשִׂית מַצּוּוֹת מַעֲשִׂיּוֹת, נַעֲשֶׂה הַגּוֹף בְּחִינַת 'בֶּשֶׂר' לְהַנְשָׁמָה.

וְאָז: "וְלִירוּשָׁלַם מְבַשֵּׂר אֶתְּךָ" (ישעיה מא, כז), **מ'בֶּשֶׂר הַנְּמוּל' נְשָׁלַם 'ירוּשָׁלַם', שְׁהִיא "קָרְיָה נְאֻמָּנָה"** (שם א, כו).

הֵינּוּ: שְׁזוֹכִין לְבּוֹא לְאַמוּנָה, שְׁהִיא 'בְּכָל־יְוִת-הַקִּדְשָׁה' שְׁמִקְבָּלִין מְצַדִּיקֵי-הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים - שְׁאִי-אֶפְשָׂר לְהִתְקַרֵּב אֲלֵיהֶם, כִּי-אִם עַל-יְדֵי 'עֲזוֹת-דְּקַדְשָׁה', שְׁעַל-יְדֵי-זֶה מְשַׁבְּרִין 'עֲזוֹת דְּסִטְרָא-אַחֲרָא', 'עֲזוֹת הַגּוֹף'.

וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְאַמוּנָה שְׁלֵמָה, בְּחִינַת: "ירוּשָׁלַם קָרְיָה נְאֻמָּנָה".

וְעַקֵּר 'בְּנִין-הָאַמוּנָה', בְּחִינּוֹת "ירוּשָׁלַם קָרְיָה נְאֻמָּנָה", זוֹכִין עַל-יְדֵי 'תְּפִלָּה', שֶׁהוּא בְּחִינּוֹת 'יְרָאָה', בְּחִינּוֹת 'מְאָמַר הַשְּׁלָם'.

וְעַל-כֵּן נִקְרָאת ה'אַמוּנָה': 'ירוּשָׁלַם', שֶׁהוּא "יְרָאָה שְׁלָם" (בְּרֵאשִׁית-רַבָּה נג, י) - כִּי עַקֵּר 'בְּנִינָה', עַל-יְדֵי בְּחִינּוֹת 'יְרָאָה', בְּחִינּוֹת 'מְאָמַר הַשְּׁלָם'.

וְזֶה פְּרוּשׁ (בְּבֵא-קָמָא נט. נט): "אֲלַעְזַר זְעִירָא הָוָה סִיָּם מְסַאנָא אַכְמָא. אָמְרוּ לָהּ: מָה עֲבַדְתָּ. אָמַר: קָא מְתַאבְּלִינָא עַל יְרוּשָׁלַם" - כִּי הָיָה מְתַאבְּל עַל "ירוּשָׁלַם קָרְיָה נְאֻמָּנָה", הֵינּוּ: עַל 'קְלִקוּל-הָאַמוּנָה'.

וְעַל-כֵּן: "סִיָּם מְסַאנָא אַכְמָא" - לְהוֹרוֹת: שְׁנַתְקַלְקַל 'חֻזְתָּם-הַרְגָּלִין',

י.

(ח"י-מוהר"ן תנח)

שְׁמַעְתִּי 'דְּבַרֵי צַחוֹת' בְּשֵׁם רַבְּנּוּ ז"ל, שְׁאָמַר: "מַיּוֹם שְׁכַבְשׁ הַקִּיר" הַ [הַקִּיסָר יְרוּסָה-הוֹדוּ] מְרוּסָיָא אֶת הַמְּדִינָה - נַעֲשֶׂה ה'מַעוֹת' וְה'כֶּסֶף' 'סִיג', וְה'מִשְׁקָה' 'פְּאֻנְש' [מִי-פְרוֹת אוֹ דָבַשׁ מְעָרַב בְּמַיִם]. "כִּסְפֵךְ הָיָה לְסִיגִים, סְבָאךָ מְהוּל בְּמַיִם" (ישעיה א, כב), וְהֵבֵן.

[סְפַר-הַמְּדוּת, גְּנֻבָה-וְגֻזְלָה י: 'מִי שְׁמַעְרַב מְשַׁקִּיו בְּמַיִם, גְּנֻבִים בָּאִים עֲלָיו" (בְּמִרְאֵי-מְקוֹמוֹת שֶׁל הַרְבּ מְשַׁעְהָרִין ז"ל: "סְבָאךָ מְהוּל בְּמַיִם וְגו' וְחִבְרֵי גְּנֻבִים וְגו'". ישעיה א, כב-כג). וְב'מְמוֹן' סז: "מְזוֹנוֹת שֶׁל אָדָם נִתְמַעֵט, כְּשֶׁמַּעְרַב מַיִם בְּמִשְׁקָיו". (בְּמִרְאֵי-מְקוֹמוֹת הַנ"ל: "סְבָאךָ מְהוּל בְּמַיִם". ישעיה א, כב - וְעִירֻשָׁם בְּאוֹת סוֹ הַקֶּדֶם וּבְמִרְאֵי-מְקוֹמוֹת הַנ"ל)].

וְנַעֲשֶׂה מִ"חֹתָם", דָּם "גִּדְת" (ויקרא יב, ב). וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי 'קַלְקוּלֵי-הָאֱמוּנָה', 'קַלְקוּל חֹתָם הַיְדִין' - שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְקַלְקַל מִמִּילָא 'חֹתָם הַרְגָלִין', כִּי עָקַר הוּא הָאֱמוּנָה'.

"אָמְרוּ לָהּ: מִי חָשִׁיב אֶת לְאֵתָאבוּלֵי וְכוּ"? - הִינּוּ: שְׁחַשְׁדוּהוּ שִׁישׁ לוֹ גְדֻלוֹת, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי נִתְקַלְקְלוּ הַרְגָלִין וְכוּ'.

יב.

(ח"א לה, ה-ז)

עָקַר הַמַּחִין שְׁמַקְבְּלִין עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה, אֵין מְקַבְּלִין אֶלָּא מ'אֹרֶה-הַפְּנִים, דְּרַךְ הָאֱמוּנָה, הַנִּקְרָאת מְלָכוּת, בְּחִינַת 'ירוּשָׁלַיִם', כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (בְּרֵאשִׁית יד, יח): "וּמִלְכֵי צָדֵק מְלֶךְ שָׁלֵם", וְתַרְגוּמוֹ: "מִלְכָּא דִירוּשָׁלַיִם".

וְהִיא בְּחִינַת 'אֱמוּנָה', כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (ישעיה א, כו): "עִיר הַצֶּדֶק קָרְיָה נְאֻמָּנָה". וְהִיא בְּחִינַת 'פְּשֻׁטָא אֹרִיתָא' וְכוּ'.

וּכְשֶׁאָדָם מְכַנֵּס 'שְׂכָלוֹ', נִשְׁמָתוֹ, בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה, הִינּוּ 'פְּשֻׁטָא אֹרִיתָא', הִינּוּ 'מְשֻׁא-זִמְתָן' - אֲזִי צָרִיךְ לְשַׁמֵּר הָאֱמוּנָה, שְׁלֵא יִינָקוּ מִפְּנֵה הַחִיצוֹנִים.

כִּי הִיא שׁוֹכְנַת בְּתוֹךְ הַחִיצוֹנִים, בְּחִינַת (יחזקאל ה, ה): "זֹאת יְרוּשָׁלַיִם שְׁמִתִּיהָ בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם וְסָבִיבוֹתֶיהָ אֲרָצוֹת". ו'ירוּשָׁלַיִם' הוּא בְּחִינַת 'אֱמוּנָה', כְּמוֹ שְׁכַתוֹב: "קָרְיָה נְאֻמָּנָה", וְהוּא 'פְּשֻׁטָא אֹרִיתָא' וְכוּ'.

יג.

(ח"א רפ)

עָקַר בְּרוּר הַנִּיצוּצוֹת מִן הַקְּלָפוֹת, הוּא עַל-יְדֵי 'אֱמוּנָה'. כִּי דְרַךְ הָאֱמוּנָה, לְשִׁכַּח תְּמִיד אֶצֶל אֵלּוּ הַקְּדוּשׁוֹת הַנְּפֹלוֹת.

בְּבְחִינוֹת (יחזקאל ה, ה): "זֹאת יְרוּשָׁלַיִם בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם שְׁמִתִּיהָ וְסָבִיבוֹתֶיהָ אֲרָצוֹת". 'ירוּשָׁלַיִם' הִיא "קָרְיָה נְאֻמָּנָה" (ישעיה א, כא-כו), בְּחִינַת 'אֱמוּנָה' - הִיא "שׁוֹכְנַת בְּתוֹךְ הַגּוֹיִים וְסָבִיבוֹתֶיהָ" וְכוּ' - כִּי 'הִיא' בִּינֵיהֶם תְּמִיד כְּפִי"ל.

וְעַל-כֵּן אֵלּוּ הַנִּיצוּצוֹת שְׁנַפְּלוּ - הֵם נִדְבָקִים וְנִתְאַחֲזִין 'סָבִיבוֹת הָאֱמוּנָה', וְהִיא מַעֲלָה אוֹתָם מִשָּׁם.

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת "מְשֻׁא-זִמְתָן בְּאֱמוּנָה" (שְׁכַת ל.א.), שְׁעַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה, מַעֲלִין הַנִּיצוּצוֹת 'כְּפִי' - שְׁזֶה עָקַר בְּחִינַת 'מְשֻׁא-זִמְתָן', לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוּצוֹת'.

יד.

(לקוטי מוה"ר"ן, התורה "רב לָכֵם" - בְּהוֹסְפוֹת מִכְּתַב-יָד רַבְּנוֹ ז"ל, הַנִּדְפָּס בְּסוֹף הַסֵּפֶר) 'ירוּשָׁלַיִם' נִקְרָא 'אֱמוּנָה', כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (ישעיה א, כא-כו): "קָרְיָה נְאֻמָּנָה".

"צִיּוֹן בְּמִשְׁפַּט תִּפְדָּה" (ישעיה א, כז)

טו.

(ח"א ב, ה)

לְעֵתִיד שְׁיִתְקַן בְּחִינַת 'מִשְׁפַּט', כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (ישעיה א, כז): "צִיּוֹן בְּמִשְׁפַּט תִּפְדָּה" - אֲזִי יִתְעַבֵּר "עֲנַנִּין דְּמִכְסִין עַל עֵינָא" (זהר פְּנִיחַס רַנְב), כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (שָׁם נב, ח): "כִּי עֵין בְּעֵין יִרְאוּ בְּשׁוֹב ה' צִיּוֹן".

לקוטי תפלות

פרשת דברים

מפתח התפלות

שנזפה למשפט־דקדשה, ולדינים פְּטוּרִים
והגונים, ועל־ידי־זה נזפה לתקון־הברית
(ח"ב ה).

[ג] ענין 'משנה תורה' - שנזפה להטפיע
לחם משנה' 'שפע פפולה' ביום השבת,
שהוא בחינת "משנה תורה", ולחדש בשבת
'חדושי־תורה' בפולה (ח"א נח).

[א] "אלה הדברים אשר דבר משה אל כל
ישראל וגו'" - בענין 'תוכחה של משה',
שנזפה למוכחים הגונים כמו 'משה רבינו',
שתוכחתם הטובה יוסיף ויתן ריח טוב
בנשמותינו (ח"ב ח).

[ב] "ואצוה את שפטיכם וגו', ושפטתם צדק
בין איש ובין אחיו" - בענין 'תקון־המשפט',

חוס וחינו ברחמיך הרבים, ושלה לנו
מוכיה טוב וראוי והגון, מוכיה אמת,
שיהיה ראוי להוכיח את עמך ישראל
באמת.

ושמרנו והצילנו ברחמיך הרבים,
ממוכחים, שאינם הגונים
וראויים להוכיח את עמך ישראל.

כי אתה ידעת, כי לאו כל אדם ראוי
להוכיח, כי המוכחים שאינם

א [לקוטי־תפלות ח"ב ח]

(על־פי לקוטי־מוהר"ן ח"ב ח, תקעו תוכחה)

"אלה הדברים אשר דבר משה
אל כל ישראל וגו'" (דברים א, א)

בענין 'תוכחה של משה' - שנזפה למוכחים
הגונים כמו 'משה רבינו', שתוכחתם הטובה
יוסיף ויתן ריח טוב בנשמותינו

כשופר ארים קולי ואקרא, רבנו של
עולם, אדון יחיד, מושל בכל,

ראויים והגונים, יכולים חסוֹשְׁלוֹם להחליש את נשמותינו, על־ידי תוכחתם שאינה פהגן.

על־כֵּן באנו לפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו, אוהב עמו ישראל, רחם עלינו למען שמך, ושלח לנו מושיע ורב ומוכיח הגון, שיהיה ראוי להוכיחנו ב"תוכחת מגלה מאהבה מסתרת".

"יהלמני צדיק חסד ויוכיחני", בתוכחתו הטובה, בתוכחה של משה רבנו עליו־השלוֹם, אשר על־ידי תוכחתו הטובה, יוסיף ויתן ריח טוב בנשמותינו, ויחזק ויאמץ את נשמותינו על־ידי תוכחתו הטובה. ויתחזקו ויתאמצו ויתגברו נשמותינו על־ידו, בכח גדול דקדשה.

עד שימשך וישפע, שפע טובה וברכה, לכל העולמות התלויים בנשמותינו, באפן שזוכה על־ידי המוכיח הראוי, לשוב בתשובה שלמה לפניך באמת מאהבה, עד שיתהפכו כל עונותינו לזכויות.

ותשפיע על המוכיח האמתי - 'קולו של משה', שהוא קול השיר שיתער לעתיד, שהוא שיר פשוט, כפול, משלש, מרבע, הכלול בשמך הגדול והקדוש, שהוא 'שיר של חסד' שיתנגן לעתיד על שבעים־ושנים נימין, בעת שיגיע קבול שכרן של הצדיקים לעתיד. אשרי אֵזֶן שִׁיזְכָּה לִשְׁמַע קוֹל הַשִּׁיר הַזֶּה.

רחם עלינו ברחמיך הרבים, ותן לנו מוכיח פזה שיוכל להוכיחנו

בקול השיר הזה. ויקים בהמוכיח האמתי מקרא שכתוב: "קרא בגרון אל תחשך, כשופר הרם קולך".

ונזכה, שיעורר ויגלה וימשיך עלינו, ה'קול המשקה את הגן־עדן, שהוא ה"נהר היוצא מעדן להשקות את הגן", שהוא קול השיר הקדוש הזה שיתער לעתיד בעת שתחדש את עולמך בחסדך הטוב, כמו שכתוב: "עולם חסד יבנה". אשר על־ידי הקול הזה, גדלים כל הריחות טובות, וכל היראות הקדושות.

ותמשיך עלינו יראה־שלמה, יראה־עלאה, יראת־הרוֹמְמוֹת, ואירא ואפחד ואזחיל ואזחיל וארעד ממך תמיד. ואזכה להרגיש יראתך הקדושה עלי תמיד, בכל רמ"ח אברי ושס"ה גידי, ותהיה יראתך על פני לבלתי אחטא. ותזכני לענוה אמתית, עד שאזכה להכלל בך באמת.

ובכן תרחם עלי ברחמיך הרבים ובחסדיך הגדולים, ותזכני לבטל ולשבר 'תאות־אכילה' לגמרי באמת, ואזכה להכניע 'מזונא־דגופא', ולגבר ולחזק ולאמץ בכל עז ותעצומות 'מזונא־דנשמתא'.

רבנו של עולם, אתה יודע גדל חלישות נשמותינו, אשר נחלשו מאד מאד בעונותינו־הרבים והעצומים מאד, עד אשר כל משכבנו נהפך בחלינו, אשר אי אפשר להעריך ולספר כלל, עד אשר "כשל כח הסבל".

הַמְקַלְקְלִים אֶת הַמְשֹׁפֵט, וּפּוֹגְמִים
בְּמִרְכָּבָה הָעֲלִיּוֹנָה, בְּכִסְאוֹת לְמִשְׁפָּט,
אֲשֶׁר שָׁם הָאֱהָבָה הַקְּדוּשָׁה שׁוֹרָה, וְעַל-
יְדֵי־זֶה נוֹפְלִים 'אֱהָבוֹת-נְפוּלִין' מִשָּׁם,
וּמְכַנְיָסִים 'תְּאוֹת-נְאוּף' בְּעוֹלָם, וּמְבִיאִין
חֶסֶד-וְשָׁלוֹם 'טְמֵאת מְקַרְה-לִילָה' עַל-יְדֵי
עוֹוֹת דִּינָם.

אָנָּה רַחוּם צַדִּיק, יְהוָה אוֹהֵב מִשְׁפָּט,
אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל. אַתָּה יוֹדֵעַ מַה
שֵׁיִשׁ לָנוּ מֵעַצְמָנוּ, מַה שֶׁתְּאוֹת גּוֹפְנוּ
רוֹדְפִים אַחֲרֵינוּ בְּכָל-עֵת, עַד אֲשֶׁר
נִכְשְׁלָנוּ וְאִין עוֹזֵר, אַף גַּם זֹאת גּוֹרְמִים
לָנוּ מַה שֶׁגּוֹרְמִים, הַפְּגָמִים הַנִּמְשָׁכִין
מִכָּל־לַיִת הָעוֹלָם.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, עָלֶיךָ הִשְׁלַכְנוּ אֶת
יְהֻבֵינוּ, הִצִּילָנוּ, שְׁמֵרָנוּ
בְּרַחֲמֶיךָ, שְׁלֵא יִזִּיק לָנוּ כָּל־עוֹוֹת
מִשְׁפָּטָם, וְתַצִּילָנוּ מֵאֱהָבוֹת-הַנְּפוּלִין,
וְנִזְכֶּה לְהַעֲלוֹת וּלְבָרֵךְ אֶת כָּל הָאֱהָבוֹת,
לְהַעֲלוֹתָם וּלְהַחֲזִירָם אֶל שְׂרָשָׁם
שֶׁבְקִדְשָׁה בְּאַמֶּת.

וְתַעֲזָרְנוּ וְתִזְכְּנוּ, לְתַקֵּן אֶת הַמְשֹׁפֵט,
בְּקִדְשָׁה וּבְטַהֲרָה גְדוּלָה,
בְּתַכְלִית הַתְּקוּן בְּשִׁלְמוֹת.

וְתִהְיֶה עִמָּנוּ תְּמִיד, וְתִשְׁמְרָנוּ וְתַעֲזָרְנוּ
וְתוֹשִׁיעֵנוּ, שְׁלֵא נִפְגַּם אֶת
הַתְּפִלִּין וְהַמַּחֲזִיק שֶׁלָּנוּ, וְלֹא יַעֲלֶה אֶל
הַמַּח, לַחֹת וְשִׁמְנוּנֵי רְעוֹת, שֶׁהֵם
בְּחִינַת טַפַּת עֲשׂוֹ וְיִשְׁמַעְאֵל.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אַתָּה יוֹדֵעַ שְׂאִין בִּי
דַעַת אֵיךְ לְהַתְּפִלֵּל עַל-זֶה, רַק

מָלֵא רַחֲמִים בְּכָל-עֵת, חוֹסֶה עַל נַפְשֵׁנוּ
וְרוּחֵנוּ וְנִשְׁמוֹתֵינוּ, וְחֹזֵק וְאַמְצָם
בִּירְאֵתְךָ הַקְּדוּשָׁה, וְתִשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם
וְתִשְׁקֵם, מִשְׁקִיא דְּגַנְתָּא-דְּעַדָן. וְתִמְשִׁיךְ
עֲלֵיהֶם רֵיחַ-טוֹבָה, רֵיחַ גֶּן-עֵדָן.

עַד אֲשֶׁר כָּל מַעֲשֵׂינוּ הָרָעִים, כָּל־
יְתֵהפְכוּ לְזִכִּיּוֹת בְּחִסְדְּךָ הַגְּדוֹל,
וְיַעֲלוּ רֵיחַ-טוֹב לְפָנֶיךָ, כְּמוֹ שְׁכֵתוֹב:
"נִרְדִּי נִתַּן רֵיחוֹ". וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ-
זְכוּרָנָם-לְבִרְכָה: "עֲזֹב לֹא נֹאמַר, אֲלֵא
נִתַּן". וַיִּקְּם בָּנוּ מְקַרָּא שְׁכֵתוֹב: "יְרוּיֵן
מִדְּשָׁן בֵּיתְךָ, וְנַחַל עֲדֻנְיָךְ תִּשְׁקֵם".

⊗ [ב] לְקוּטֵי-תְּפִלוֹת ח"ב ה ⊗

(על-פי לקוטי-מוה"רן ח"ב ה, 'תקעו אמונה')

"וְאַצְוֶה אֶת שְׂפִטֵיכֶם וְגו', וְשִׁפְטֵתֶם

צִדֵּק בֵּין אִישׁ וּבֵין אָחִיו" (דְּבָרִים א. טז)

בַּעֲנִין 'תְּקוּן-הַמְשֹׁפֵט' - שְׁנִזְכֶּה לְמִשְׁפָּט-
דְּקִדְשָׁה, וּלְדִינִים כְּשָׂרִים וְהַגּוֹנִים, וְעַל-יְדֵי־זֶה
נִזְכֶּה לְתְּקוּן-הַבְּרִית

וּבְכֵן תִּרְחַם עֲלֵינוּ מָלֵא רַחֲמִים,
וְתַצִּילָנוּ וְתִשְׁמְרָנוּ אוֹתָנוּ וְאֶת כָּל
עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל, מִרְבָּנִים וְדִינִים שְׂאִינָם
כְּשָׂרִים וְהַגּוֹנִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם.

כִּי אַתָּה יוֹדֵעַ, אֶת כָּל מַה שֶׁהֵם גּוֹרְמִים
לָנוּ בְּעוֹנוֹתֵינוּ-הָרַבִּים, וְאִין מִי
שִׁיעֵמַד בְּעַדָּנוּ, כִּי אִין בָּנוּ כַח וּגְבוּרָה
לְהַכְּנִיעֵם וּלְהַשְׁפִּילָם.

אָנָּה יְהוָה, בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, הַמְּלִיךְ
הַמְשֹׁפֵט, זָכְנוּ לְמִשְׁפָּט-דְּקִדְשָׁה,
וְהִצִּילָנוּ מִדִּינִים וּרְבָנִים שְׂאִינָם הַגּוֹנִים,

וְתִשְׁמְרֵנוּ וְתִצְּלֵנוּ תָּמִיד מִ"מַּקְרָה-
לִילָה", וְתִזְכְּנוּ מִהֲרָה
לְתִקּוּן-הַבְּרִית בְּשָׁלוֹת בְּאֵמֶת כְּרָצוֹנְךָ
הַטּוֹב.

✪ [ג] לקוטי-תפלות ח"א נח ✪

(על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א נח, 'תלת נפקין מחד')

- ענין 'משנה תורה' -

שנזכרה להשפיע 'לחם משנה' 'שפע כפולה' ביום
השבת, שהוא בחינת 'משנה תורה', ולחדש
בשבת 'חדושי-תורה' כפולה

וּבְכֵן תִּזְכְּנוּ בְּרַחֲמֵיךָ הַרְבִּים, לְחַדֵּשׁ
'חַדוּשֵׁי-דְאוּרֵייתָא' בְּשַׁבַּת עַל
חַד תְּרִין, חַדוּשֵׁין אֲמִתִּים דְקַדְשָׁה,
חַדוּשֵׁין שְׂיֵהִיו לְנַחַת וּלְרָצוֹן לְפָנֶיךָ.

וְנִזְכָּה לְהַשְׁפִּיעַ 'לֶחֶם מִשְׁנֵה' בְּיוֹם
הַשַּׁבַּת, שֶׁהוּא "מִשְׁנֵה תוֹרָה".
וְתִזְכְּנוּ לְשִׁפְעַ כְּפוּלָה, לְהַמְשִׁיךְ 'שִׁפְעַ
כְּפוּלָה' "מִשְׁנֵה תוֹרָה", בְּיוֹם הַשַּׁבַּת
קָדֵשׁ. וְעַל-יְדֵי קִדְשַׁת שַׁבַּת, יִהְיֶה נִמְשָׁךְ
הַשִּׁפְעַ לְכָל הָעוֹלָמוֹת.

וְתַעֲזְרֵנוּ וְתוֹשִׁיעֵנוּ לְקַבֵּל שַׁבַּת קָדֵשׁ
בְּשִׂמְחָה גְדוּלָה, בִּירְאָה
וְאַהֲבָה וּבְקִדְשָׁה וְטַהְרָה גְדוּלָה, וְלַעֲנֹג
אֶת הַשַּׁבַּת בְּכָל מִינֵי עֲנֹג. וְעַל-יְדֵי קִדְשַׁת
שַׁבַּת, יִהְיֶה נִמְשָׁךְ רְפוּאָת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאָת
הַגּוּף, לָנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל.

וְתִמְשָׁיִךְ עָלֵינוּ עַל-יְדֵי קִדְשַׁת שַׁבַּת,
הָאֲרַת ה'תְּשׁוּבָה-עֲלָאָה',
וְנִזְכָּה מִהֲרָה לָשׁוּב בְּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה

עָלֶיךָ לְבַד אָנִי מִשְׁלִיךְ יְהוָה, "שִׁפְטֵנִי
אֱלֹהִים וְרִיבָה רִיבִי, מִגּוֹי לֹא חָסִיד,
מֵאִישׁ מִרְמָה וְעוֹלָה תִּפְלֹטֵנִי. שִׁפְטֵנִי
כְּצַדִּיק יְהוָה אֱלֹהֵי, וְאֵל יִשְׁמַחוּ לִי. צַדִּיק
וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כְּסֹאֶךָ, חָסֵד וְאֵמֶת יִקְדְּמוּ
פָּנֶיךָ. מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁפָּטִי יֵצֵא, עֵינֶיךָ תִּחְזִינָה
מִיִּשְׂרָאֵל".

מֵלֵא רַחֲמִים, רַחֵם עָלֵינוּ לְמַעַן שִׁמְךָ
לְבַד, אֶף-עַל-פִּי שִׁעֲשִׂינוּ מֵה
שִׁעֲשִׂינוּ, עַד אֲשֶׁר אֵין לָנוּ חֶסֶד-וְשָׁלוֹם
שׁוֹם מִלֵּיךְ יִשְׂרָאֵל.

אֶתָּה יְהוָה לְבַד תִּגַּן בְּעַדֵּינוּ, וְתִשְׁמְרֵנוּ
וְתִצְּלֵנוּ מִכָּל מָה שְׂאָנוּ צְרִיכִים
לְהַנְצִיל בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחֵי-נִיּוֹת, וְתִצְּלֵנוּ
מִשְׂגָּגוֹת וּמִזִּידִין וּמִרְדִּים, בְּאִפְן שְׁנִזְכָּה
לְתִקּוּן-הַבְּרִית בְּאֵמֶת. בְּאֵין מִלֵּיךְ יִשְׂרָאֵל
מוֹל מַגִּיד פֶּשַׁע, תִּגִּיד לִיעֲקֹב דְּבַר חַק
וּמִשְׁפָּט, וְצַדִּיקוֹ בְּמִשְׁפָּט הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט,
הָאוֹחֵז בְּיַד מִדַּת מִשְׁפָּט.

וְתַעֲזְרֵנוּ בְּכַחַךְ הַגְּדוֹל, לְקַשֵּׁר אֶת
הַמִּרְכָּבָה הַקְּדוּשָׁה, עַד
שְׁנִזְכָּה לְתִקּוּן-הַמִּשְׁפָּט, וְיִתְתְּקֵנוּ "כְּסֹאוֹת
לְמִשְׁפָּט כְּסֹאוֹת לְבֵית דֹּד".

וְנִזְכָּה לְתַקֵּן בְּשָׁלוֹת פָּגַם הָאֱהָבוֹת-
הַנְּפוּלִין, וְלֹא יִהְיֶה לָנוּ שׁוֹם
תְּאוּהָ רָעָה הַנִּמְשַׁכֶּת מִהָאֱהָבוֹת-הַנְּפוּלִין.

וְתִזְכְּנוּ לְאַהֲבָה-דְקַדְשָׁה, לְקַבֵּל עָלֵינוּ
תָּמִיד עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם,
בְּאַהֲבָה רַבָּה וְעֵזָה, וּבְשִׂמְחָה וְחִדּוּהָ
גְדוּלָה.

לְפָנַי בְּאֵמֶת, וּתְזַכְּנוּ לִ'תְשׁוּבָה-מֵאֲהָבָה'
בְּרִצּוֹנִי הַטּוֹב.

וְתִמְשִׁיךְ חַן וְחֶסֶד וְהוֹד וְהִדָּר
וְתִפְאֶרֶת, עַל כָּל כְּשָׁרֵי-הַדּוֹר
הָאֲמֵתִיִּים, וְתִתֵּן לָהֶם חַן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים
בְּעֵינַי וּבְעֵינַי כָּל רוּאָם, וְתִרְפְּאֵם מִכָּל
תַּחֲלוּאֵיהֶם וּמִכָּל מְכַאֲבֵיהֶם, וְיִהְיוּ
מְכַבְּדִים בְּעֵינַי הַבְּרִיּוֹת.

וְכֹל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי כְשֵׁרוֹתוֹ, כֵּן יִקְבַּל
לְפִי וְהִדָּר וְיִתְגַּדֵּל בְּעֵינַי הַבְּרִיּוֹת,
וְעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה נַעֲשֶׂה אֶצְלָם כְּלִי וְצִיּוֹן
לְקַבֵּל בְּתוֹכָם "מִשְׁנֵה תוֹרָה", 'חֲדוּשֵׁי-
דְאוּרֵייתָא', לְחֲדָשׁ בְּשֶׁבֶת 'חֲדוּשֵׁי-תוֹרָה'
בְּכַפְלִים.

מגלת איכה

"בְּכֹו תִבְנֶה בַּלִּילָה" (איכה א, ב)

"שְׁתִּי בְּכִיּוֹת הִלְלוּ לְמָה וְכוּ', אוֹתוֹ הַלִּילָה, לִיל תִּשְׁעָה-בָּאָב הִיָּה, אָמַר לְהֵן הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְיִשְׂרָאֵל: אַתֶּם בְּכִיתֶם בְּכִיָּה שֶׁל חֲנָם, וְאֲנִי אֶקְבַּע לָכֶם בְּכִיָּה לְדוֹרוֹת, וְכוּ'". (סנהדרין קד:)

א.

(ח"ב ז, יא)

עַל-יְדֵי חֲטָא הַמְּרֻגְלִים, גָּרְמוּ חֲרָבָן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַז"ל (תענית כט. סוטה לה. סנהדרין קד: במדרש רב טז, כ; תנחומא שלח יב): "אתם בכיתם בכיה של חנם, אני אקבע לכם בכיה לדורות - פי אותו הלילה, ליל תשעה-באב היה, שבו נחרב הבית-המקדש".

וּמִשֶּׁהֲרִבְנוּ בִקְשׁ עַל זֶה: "סֶלַח נָא" (במדבר יד, ט) - פִּי בִזָּה הַחֲטָא וְהַפָּגַם, תְּלוּיִים כָּל הָעוֹזְנוֹת, פִּי עַל-יְדֵי-זֶה הַפָּגַם, נִחְרַב הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ.

"דְּרָכֵי צִיּוֹן אֲבֵלוֹת מִבְּלִי בְּאִי מוֹעֵד" (איכה א, ד)

ב.

(ח"א לא, ד)

הַיִּסּוּרִים שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם בַּדְּרָכִים, הִיא בְּסִפְתָּ גִלְגְּלֵי הַרְקִיעַ.

כִּי "אֵין לָךְ דָּבָר מִלְּמֻטָּה, שְׂאִין לוֹ כּוֹכַב מִלְּמַעְלָה" (בראשית רבא י, ו). יֵשׁ 'כּוֹכְבִים' שְׂמֻגְדָּלִים מִיְּנֵי 'עֲשָׂבִים' בְּמִקּוֹמוֹת שְׂמַאֲרִים, וְיֵשׁ שָׂהֵם מְחִיבִים שְׂיֵהָא דְרָךְ

בְּנֵי-אָדָם' בְּמִקּוֹמוֹת שְׂמַאֲרִים, וְיֵשׁ שְׂמִחִיבִים שְׂיֵהִיָּה 'מִדְּבָר', וְיֵשׁ שָׂהֵם מְחִיבִים שְׂיֵהָא 'יָשׁוּב'.

וּלְפִי ה' הִתְנוּצְצוֹת הַכּוֹכְבִים' עַל הַמִּקּוֹם, כֵּן הַמִּקּוֹם מִתְנַהֵג.

וְזָהוּ בְּחִינּוֹת (איכה א, ד): "דְּרָכֵי צִיּוֹן אֲבֵלוֹת מִבְּלִי בְּאִי מוֹעֵד". "מוֹעֵד" - זֶה בְּחִינּוֹת 'גִּלְגְּלֵי הַרְקִיעַ', שְׂעַל-יָדָם נִחְשָׁב הַזְּמַן.

וְזָהוּ (משלי ד, יט): "דְּרָךְ רָשָׁעִים כְּאֲפֵלָה" - שְׂאִין 'כּוֹכְבִים וּמִזְלוֹת' מְאִירִין לָהֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְשָׁלִים. וְהַכֹּל תְּלוּי בְּבְרִית' וְכוּ'.

ג.

(חיי-מוהר"ן טטו)

ה'דְּרָכִים' מִבְּקָשִׁים אֶת תְּפִקִּדָם, כְּדֹאִיתָא בְּמִדְּרָשׁ (איכה רבא א, ל) עַל פְּסוּק "דְּרָכֵי צִיּוֹן אֲבֵלוֹת" (איכה א, ד): "שָׂהֵם מִתְּאֲבָלִים עַל שְׂפָסְקוֹ עוֹלֵי-רְגָלִים שֶׁהִיוּ עוֹבְרִים עֲלֵיהֶם".

וְכֵן אֵלוֹ בְּנֵי-אָדָם שָׂהֵם נוֹסְעִים וְהוֹלְכִים לְהַצְדִּיק-הָאֱמֶת, כְּשֶׁחֲסוּשְׁלוֹם נִפְסַק אֶחָד מֵהֶם וְנִמְנַע מִלְּנַסֵּעַ - אֲזִי גַם ה'דְּרָכִים' מִתְּאֲבָלִים וּמִבְּקָשִׁים אֶת תְּפִקִּדָם, כִּי הַדְּרָכִים תְּאֲבִים שְׂיִסַּע עוֹד אֶחָד עֲלֵיהֶם לְהַצְדִּיק-הָאֱמֶת.

ד.

(ספורי-מעשיות, מעשה הו ממלך ענו, בסוף)

"דְּרָכֵי צִיּוֹן אֲבֵלוֹת" (איכה א, ד). "צִיּוֹן" - סְהִיא בְּחִינַת ה'צִיּוֹנִים' שֶׁל כָּל

הַמְדִינֹת, שְׂכָלָם נְתוּעֵדִים לְשָׁם, כְּמוֹ שְׂכָתוֹב (יחזקאל לט, טו): "וְרָאָה אָדָם וּבָנָה אֶצְלוֹ צִיּוֹן".

וְזָהוּ (ישעיה לג, כ): "חִזָּה צִיּוֹן קְרִית מִזְעֵדְנוּ", רֵאשֵׁי־תְבוּת: 'מִצַּח"ק' - שְׁשָׁם הָיוּ נְתוּעֵדִים כָּל הַצִּיּוֹנִים. וּמִי שֶׁהָיָה צָרִיךְ לִידַע אִם לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר אוֹ הַמְשָׁאֵל וּמִתֵּן, הָיָה יוֹדַע שָׁם. יְהִי רְצוֹן שְׂיִבְנֶה בְּמַהֲרָה בְּיַמֵּינוּ אָמֵן.

"וַתֵּרֶד פְּלָאִים" (איכה א, ט)

ה.

(שיחות-ה' ד)

דַּע: שְׁמִיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, נָפַל הָעִשִּׂירוֹת בְּעַמְקֵי הַקְּלָפוֹת, בְּבַחֲיִנַת: "וַתֵּרֶד פְּלָאִים" (איכה א, ט) - 'פְּלָאִים', אוֹתִיּוֹת 'אֶלְפִי"ם'. הֵינּוּ: שֶׁה'אֶלְפִים' שֶׁל עִשִּׂירוֹת, יָרַד 'פְּלָאִים', דְּהֵינּוּ יְרִידָה גְדוֹלָה וּנְפִלְאָה.

עַל־כֵּן בְּהִכָּרַח שֶׁיְהִיָּה לוֹ חֶסֶד־וְשָׁלוֹם 'יְרִידָה גְדוֹלָה מְאֹד' קִדְּם שֶׁבֵּא לַעֲשִׂירוֹת, דְּהֵינּוּ 'אֶלְפִים מְזַמְנִים'.

"מִמְרוֹם שָׁלַח אֵשׁ בְּעַצְמֹתַי וַיִּרְדָּנָה" (איכה א, יג)

ו.

(ח"ב סז)

"יֵשׁ מְאוּרֵי־אוּר' וּמְאוּרֵי־אֵשׁ" (זוהר בראשית כא, ויקהל רח) - וְהֵם "זָה לַעֲמַת זָה" (קהלת ז, יד), שְׂכַשְׁיֵשׁ כַּח לְמְאוּרֵי־אוּר', אַזִּי נִכְנָעִין מְאוּרֵי־אֵשׁ. וְכֵן לְהַפְּדִ:

שְׂכַשְׁנִכְנָעִין וְנִסְתַּלְקִין מְאוּרֵי־אוּר' חֶסֶד־וְשָׁלוֹם, אַזִּי מִתְגַּבְּרִין מְאוּרֵי־אֵשׁ.

וְזָה בַחֲיִנַת 'הַרְבֵּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ' - בַּחֲיִנַת (איכה א, יג): "מִמְרוֹם שָׁלַח אֵשׁ בְּעַצְמֹתַי" - כִּי נִתְגַּבְּרוּ מְאוּרֵי־אֵשׁ, עַל־יְדֵי שְׂנִסְתַּלְקוּ מְאוּרֵי־אוּר', בְּבַחֲיִנַת: "רַחֵל מִבְּפֶה עַל בְּנֵיהָ" (ירמיה לא, יד).

כִּי הַבְּכִיָּה שֶׁהִשְׂכִּינָה בּוֹכָה וּמִיִּלְלָתָהּ כִּבְיָכוֹל עַל יִשְׂרָאֵל, הוּא בַחֲיִנַת הַסְּתַלְקוֹת מְאוּרֵי־אוּר', וְאִזִּי מִתְגַּבְּרִין חֶסֶד־וְשָׁלוֹם מְאוּרֵי־אֵשׁ, בַּחֲיִנַת: "מִמְרוֹם שָׁלַח אֵשׁ".

"קוֹל נִתְנֵנוּ בְּבֵית ה' כְּיוֹם מוֹעֵד" (איכה ב, ז)

בְּקַל עֵמָא דְמַצְלִין בְּחֻגְא דְפִסְחָא. (תרגום)

ז.

(ח"א רא)

מְרָמֵז ב'תְּרַגּוּם אִיכָה': "שְׂבַפְסַח צוֹעֲקִין בְּהַתְּפִלָּה" - עַל פְּסוּק (איכה ב, ז): "קוֹל נִתְנֵנוּ בְּבֵית ה' כְּיוֹם מוֹעֵד" - בְּתְרַגּוּם: "בְּקַל עֵמָא דְמַצְלִין בְּחֻגְא דְפִסְחָא".

"טִבְעוּ בְּאֶרֶץ שְׁעָרֶיהָ" (איכה ב, ט)

ח.

(ח"א רפו)

יֵשׁ 'גְּוֵעֵדוּ', וְהֵם שְׁנֵי בַחֲיִנּוֹת: 'גְּוֵ', וְ'עֵדוּ'. בַּחֲיִנַת: 'חֲכָמָה עֲלָאָה', וְ'חֲכָמָה תִּתְאַה'. כִּי עֵקֶר 'תְּעַנּוּג גְּוֵעֵדוּ' - הוּא 'הַשְּׂגַת חֲכָמַת אֱלֻקוֹת', הֵינּוּ: 'חֲכָמָה' עֲלָאָה, וְ'חֲכָמָה־תִּתְאַה'.

אך לזכות לזה - אי-אפשר פי-אם על-ידי ה'שערים', בחינת 'שערי גן-עדן'. אך אלו ה'שערים', גנוזים וטמונים בארץ, בחינת (איכה ב, ט): "טבעו בארץ שעריה".

וצריכים לזה 'בעל-הבית' מושל בארץ, שיזבל להוציא ולהקים ולהעמיד השערים שנטבעו בארץ.

ועל-ידי 'למוד פוסקים' - זוכין להיות מלך ומושל בארץ, ואז יכולין להעמיד ולהקים השערים שנטבעו בארץ.

וזהו: "שפטים ושטרים תתן לה בכל שעריה וכו' לשבטיה" (דברים טז, יח). "שבט", ראשי-תבות: "ט'בעו בארץ שעריה".

כי על-ידי ה"שופטים ושטרים" המנהיגים והמושלים בארץ, על-ידי 'משפטי-התורה', בחינת 'פוסקים' - על-ידי ידי-זה נתגליו השערים שנטבעו בארץ.

וזהו: "תתן לה בכל שעריה לשבטיה" - כי ה"שופטים ושטרים" מקימין השערים שנטבעו בארץ, ומגליו השערים שנתעלמו, בחינת "טבעו בארץ שעריה", על-ידי ה'משפט' שלהם.

כי כל 'מנהיג', איך שהוא מתנהג בעבודתו, על-כל-פנים הוא רחוק מדרכיהם וכו', וכן המקרבים אליהם וכו'.

שוב אמר רבנו ז"ל: שגם הצדיקים של עכשו, הם בבחינת התערבות עמהם, כי הם מנהיגים בביתם כמו מנהגי השורים והאדונים וכו'. ועל-ידי-זה אינם יכולים לומר תורה.

אף-על-פי שאומרים קצת מה ששיך להעולם, אף-על-פי-כן תורה גמורה אין יכולין לומר וכו'.

ומאחר שאינם יודעים תורה - על-ידי-זה הם מנהיגים עצמם במנהגי השורים. כי מאחר שאינם יודעים תורה, הם מכרחים על-כל-פנים לנהג עצמם במנהגים הנ"ל - כי בלא זה, במה יהיה נפר מעלתם והשיבותם, מאחר שאינם בני-תורה.

וזהו בחינת (איכה ב, ט): "מלכה ושריה בגוים אין תורה, גם נביאיה לא מצאו חזון מה".

"עט"ה ה' אשר זמם בצע אמרתו" (איכה ב, יז)

י.
(ח"א ריט)

"בצע אמרתו" (איכה ב, יז), "בזע פורפירא דילה" [קרע מלבושו] (איכה-רבא א, א). כי בודאי אין ה'בית-המקדש' יכול לסבל כבודו וגאותו יתברך, כמו שכתוב (מלכים-א ח, ט): "הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוה, אף כי הבית הזה" וכו'.

רק מחמת 'אהבת-ישראל', צמצם והלביש את 'גאותו', כדי להשרות

"מלכה ושריה בגוים אין תורה, גם נביאיה לא מצאו חזון מה" (איכה ב, ט)

ט.

(חיי-מוהר"ן תנא)

אמר רבנו ז"ל: אפלו הצדיקים של עכשו, גם-כן יקרים מאד בעיני השם-יתברך. ואלמלא לא היה בהם רק מה שמרחקים ממנהגי הקלי-עולם, ההולכים בדרכי ומנהגי העכו"ם וכו' - גם-כן ידים.

"קומי רני בלילה לראש אשמרות" (איכה ב, יט)

יד.

(ח"א ג)

התקון שיוכל לשמע נגינה מפל אדם, הוא על-ידי שילמד בלילה תורה שבעל-פה, הינו: 'גמרא' שהיא בחינת 'לילה' וכו'.

וזהו (איכה ב, יט): "קומי רני בלילה" - הינו: שתהיה 'תקומה' לה'רנה', על-ידי ה'לילה' שהיא 'גמרא ש"ס'.

"שפכי כמים לבך נכח פני ה'" (איכה ב, יט)

טו.

(ח"א ט, ד)

"כמה אנו מרחקינן ממיא" (בבא-בתרא עד:)
- מבחינת: "שפכי לבך כמים נכח פני ה'" (איכה ב, יט) - והראה לנו סימן על-זה, שעדין לא הגענו למדרגה זאת, שנתפלל כל-כך בכונה, עד שנשפך לבנו לפני כמים.

כמו שכתוב (תהלים פט, מד): "אף תשיב צור חרבו ולא תקמותו במלחמה" - כי כל התפללות, הם בחינת 'חרב' אצל 'משיח' - ואם היו התפללות בבחינה הנ"ל, בודאי לא היה "משיב צור חרבו" (תהלים פט, מד), וזה סימן: שעדין לא הגענו למדרגת: "שפכי לבך כמים נכח פני ה'".

טז.

(ח"א כ, ד)

"שפכי כמים לבך נכח פני ה'" (איכה ב, יט). "פני ה'" - זה בחינת 'באורי

שכינתו ב'בית-המקדש', פדי לגלות מלכותו.

אבל כשהטאו לפניו - אזי כביכול הראה וגלה גאותו וגאוונו, ולא רצה להלבישו ולצמצמו עזו, ומפילא נחרב הבית-המקדש.

כי מאחר שקרע ובטל הצמצום והלבוש - שוב אין הבית-המקדש יכול לסבל גאותו וגאוונו, כי "הן השמים ושמי השמים לא יכלכלוה", כנ"ל.

יא.

(ח"א ריט)

כשאמר רבנו ז"ל התורה "בצע אמרתו" (ח"א ריט), אמר אז 'דברי צחות' לדרשן אחד שישב אז על שלחנו: "בצע אמרתו" (איכה ב, יז) - ש'אומר' תורה בשביל 'בצע' ומזון.

יב.

(ח"ב צא)

"בצע אמרתו" (איכה ב, יז), פרושו: 'לבוש'.

"צעק לבם אל ה'" (איכה ב, יח)

יג.

(ח"ב ה, ב)

כשנתקלקל וגופל ה'אמונה', עד שאין מועיל אפלו 'קול צעקה', שהוא 'קול בלא דבור' - אזי צריכין לצעק מן הלב לבד, בבחינת (איכה ב, יח): "צעק לבם אל ה'" - שהוא צעקת הלב לבד בלי קול.

וְדְרוּשֵׁי הַתּוֹרָה, כְּמוֹ (ויקרא יט, לב): "וְהִדְרִתָּ פְּנֵי זָקֵן" - זָקֵן זֶה 'הִדְרִת-פָּנִים' - וְהֵם 'שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה תְּקוּנֵי דִקְנָא, וְהֵם 'שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרָשֶׁת בָּהֶן' - שְׁצָרִיד לְשֹׁפֵךְ שִׁיחוֹ וְתַפְלָתוֹ קִדְם שְׁמִמְשִׁיךְ בְּאוֹרֵי-הַתּוֹרָה.

וְזָהוּ (תהלים עז, ז): "עַם לִבְנֵי אֲשִׁיחָה" - כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת 'נִגּוּן וְשִׁמְחָה', בְּחִינַת 'בְּרוּר הַטּוֹב מִן הָרַע', עַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁמַר הַ'לֵב' מִ'פְּחֵי-הַמְדָמָה' - וְאִז יִכּוֹל לְשֹׁפֵךְ לִבּוֹ כַּמִּים לִפְנֵי ה', בְּבְחִינַת: "שֹׁפְכֵי כַּמִּים לִבָּד נִכַח פְּנֵי ה'".

יז.

(ח"א לח, ז)

"תִּנָּא רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אוֹי לָהֶם לְבָרִיּוֹת, רוּאִים וְאִינָם יוֹדְעִים מָה רוּאִים, הָאָרֶץ עוֹמֶדֶת עַל עַמּוּדִים, וּמִים עַל הַהָרִים" (חגיגה יב:).

וְזָהוּ (תהלים קמז, יח): "יֵשֵׁב רוּחוֹ, יִזְלוּ מַיִם". עַל-יְדֵי "יֵשֵׁב רוּחוֹ" - שְׁמִלְקֻט וּמֵאֲסַף הָרוּחַ בְּיָדוֹ. עַל-יְדֵי-זֶה "יִזְלוּ מַיִם" - בְּחִינַת: "מִי צָרַר מַיִם", שֶׁהוּא בְּחִינַת הַ'לֵב', בְּחִינַת: "שֹׁפְכֵי כַּמִּים לִבָּד".

יט.

(ח"ב ב, ו)

"אִמַּת הַמַּיִם יוֹכִיחַ" (בבא-מציעא נט:): - "אִמַּת הַמַּיִם" - זֶה בְּחִינַת 'דְּבוּר שֶׁל תְּשׁוּבָה', בְּבְחִינַת (איכה ב, יט): "שֹׁפְכֵי כַּמִּים לִבָּד נִכַח פְּנֵי ה'".

הֵינּוּ: 'בִּינָה', אָרֶץ הַחַיִּים, שְׁמִמְנָה תּוֹצְאוֹת הַתַּפְלִין. וְהַתַּפְלָה נִקְרָא עַמּוּד, עַל-שֵׁם (תהלים קו, ל): "וַיַּעֲמֵד פִּינְחָס".

וְ"עַמּוּדִים" - בְּחִינַת 'תַּפְלָה', עַל הַ'מַּיִם', הֵינּוּ: עַל הַ'לֵב', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (איכה ב, יט): "שֹׁפְכֵי כַּמִּים לִבָּד נִכַח פְּנֵי ה'".

"וּמִים עַל הַהָרִים" - זֶה בְּחִינַת 'תּוֹרָה', שֶׁעַל-יְדֵהּ נִתְעוֹרַר 'חֶסֶד אַבְרָהָם'. כִּי הַ'הָרִים' זֶה 'תּוֹרָה', שֶׁהוּא מְרוֹמָם וְכוּ'.

כ.

(ח"ב טו)

יֵשׁ "לֵב אֲבֹן" (יחזקאל יא, יט; לו, כז), דְּהֵינּוּ "אֲבִירֵי לֵב הָרְחוּקִים מִצְדָקָה" (ישעיהו מו, יב).

יח.

(ח"א נד, ו-בסוף)

"מִי אֲסַף רוּחַ בְּחַפְנָיו, מִי צָרַר מַיִם בְּשִׁמְלָה" (משלי ל, ד) - 'מַיִם' בְּחִינַת 'לֵב', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (איכה ב, יט): "שֹׁפְכֵי כַּמִּים לִבָּד".

וְזָהוּ (תהלים קיד, ח): "הַהֲפֹכֵי הַצּוּר אָגַם מַיִם" - דְּהֵינּוּ: שְׁנֵת־הַפֶּךְ לְלֵב רַךְ, בְּחִינַת (איכה ב, יט): "שֹׁפְכֵי כַּמִּים לִבָּד נִכַח פְּנֵי ה'", הֵינּוּ: לֵב רַךְ לְהַתְנַדֵּב לְצְדָקָה.

הֵינּוּ: שְׁעַל-יְדֵי-זֶה שְׁמִלְקֻט וּמְבָרַר הָרוּחַ-טוֹבָה מִן הָרוּחַ-רָעָה, הוּא צוּר מַיִם בְּשִׁמְלָה - שְׁשׁוּמַר הַ'לֵב' שֶׁלֹא יִשְׁלַט עָלָיו הַמְדָמָה.

וּבְשִׁבִיל-זֶה נִקְרָא 'צְדָקָה': 'מַיִם' - כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (עמוס ה, כד): "וַצְדָקָה כָּנַחַל אֵיתָן".

"בְּמַחְשָׁבִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמַתִּי עוֹלָם" (איכה ג, ו)

נא.

(ח"א ג)

תֹּרְהָ שְׁבַע־לִפְהָ, הִיא בְּחִינַת 'לִילָה',
כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַז"ל (סנהדרין כד. על
איכה ג, ו): "בְּמַחְשָׁבִים הוֹשִׁיבֵנִי - זֶה תִּלְמוּד
בְּבַלְי".

נב.

(ח"א נג, א)

אֵלוּ בְּנֵי־אָדָם הַנוֹפְלִים בְּתַאוּת־מְמוֹן,
וְאֵינָם מְאֱמִינִים שֶׁהַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא
יָכוֹל לְפָרֵס אֶת־הָאָדָם בְּסִבָּה קְלָה, וְרוֹדְפִים
אֲחֵר פְּרַנְסָתָם בִּיגִיעוֹת גְּדוּלוֹת - אֵלוּ בְּנֵי־
אָדָם נִקְשְׂרִים בְּפָנִים דְּסִטְרָא־אֲחָרָא, אֱלָקִים
אֲחֵרִים, חֶשֶׁךְ, בְּחִינַת 'מִיתָה', כְּמוֹ שְׁפָתוֹב
(איכה ג, ו): "בְּמַחְשָׁבִים הוֹשִׁיבֵנִי" [כְּמַתִּי עוֹלָם].

נג.

(ח"א לה, ד-ה-ז)

לְמוֹד 'פִּשְׁטָא אורִיתָא', הוּא בְּחִינַת 'שְׁנָה'
(זוהר פנחס רמד:). כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ חַז"ל
(סנהדרין כד. על איכה ג, ו): "בְּמַחְשָׁבִים הוֹשִׁיבֵנִי
- זֶה תִּלְמוּד בְּבַלְי". וְזֶה בְּחִינַת 'אֲמוּנָה',
כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (תהלים צב, ג): "וְאֲמוּנַתְךָ
בְּלִילוֹת", "וְלַחֶשֶׁךְ קָרָא לִילָה" (בְּרַאשִׁית א, ה).

וְאָדָם הַדְּבוּק תָּמִיד בְּעִבּוּד־תְּהוֹרָא,
וְנִתְיַגְעִים הַמַּחֲוִין שְׁלוֹ מַחְמַת גְּדָל
הַדְּבֻקוֹת - אֲזִי יִלְמוּד 'פִּשְׁטָא אורִיתָא'.

וְאֲזִי: ה'מַחֲוִין' שְׁלוֹ, הֵינּוּ 'נִשְׁמָתוֹ' - בָּאָה
בְּתוֹךְ 'אֲמוּנָה', בְּבְחִינַת (איכה ג, כג):
"הַדְּשִׁים לְבָבְךָ", וּמִתְחַדְּשִׁים וּמִתְחַזְּקִים
מְעִיפוֹתָם.

נד.

(ח"א לז, ב)

גֹּזֵף וְנִפְשׁוּ, הֵם בְּחִינַת 'אָדָם' וְ'בְהִמָּה',
'חֶמֶר' וְ'צוּרָה', 'חֶכְמָה' וְ'סִכְלוּת',
'אֹר' וְ'חֶשֶׁךְ' וְכוּ' - וְהֵם בְּחִינַת 'חַיִּים'
וְ'מִיתָה' וְכוּ', כְּמוֹ שְׁפָתוֹב וְכוּ'; וְכַתִּיב (איכה ג,
ו): "בְּמַחְשָׁבִים הוֹשִׁיבֵנִי" [כְּמַתִּי עוֹלָם] וְכוּ'.
וְהֵם בְּחִינּוֹת 'שְׂכָחָה' וְ'זָכְרוֹן' וְכוּ'.

נה.

(ח"א קא)

יֵשׁ ע' אֲנָפִין נְהִירִין, וְיֵשׁ ע' אֲנָפִין
חֲשׂוּכִין. "זָכָה, נַעֲשֶׂה לּוֹ סֵם חַיִּים. לֹא
זָכָה, נַעֲשֶׂה לּוֹ סֵם מָוֹת" (יומא עב:). 'סֵם־חַיִּים'
הוּא 'אֲנָפִין־נְהִירִין'. 'סֵם־מָוֹת' הוּא 'אֲנָפִין־
חֲשׂוּכִין', כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (איכה ג, ו): "בְּמַחְשָׁבִים
הוֹשִׁיבֵנִי כְּמַתִּי עוֹלָם".

"חֲסָדֵי ה' כִּי לֹא תִמְנֶנּוּ, כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו"

(איכה ג, כב)

נו.

(ח"ב קא)

עֵקֶר כָּלֵל וְשָׂדֵשׁ וְיִסּוּד שֶׁל כָּל הָעֲצוֹת
לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ וְכוּ' -
לְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו: "שִׁיקְרְבֵהוּ לְעִבּוּדְתוֹ
יִתְבָּרַךְ" וְכוּ'!

וְצָרִיכִין לְכַפֵּל וּלְשַׁנּוֹת זֹאת וּלְזַכֵּר זֹאת
בְּכָל יוֹם וְיוֹם - כִּי יֵשׁ כְּפָה וְכַמָּה
מִיַּי חֲלִישוֹת וּבְלַבּוּלִים עַל־זֶה בְּלִי שְׁעוֹר
וְכוּ'.

וְצָרִיכִין לְחַזֵּר זֹאת אֲלֵפִים פְּעָמִים - כְּדִי
שִׁיתְחַזֵּק וְיִתְאַמֵּץ לְעֵמֵד עַל
עַמּוּדוֹ, לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנֵי הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ
תָּמִיד, שִׁיקְרְבֵהוּ לְעִבּוּדְתוֹ, יִהְיֶה אִיךָ שִׁיְהִיָּה.

"הסדי ה' פי לא תמנו, פי לא כלו רחמיו"
(שם ג, כב).

אשר אמו תנחמנו, פן אנכי אנהמכם,
ובירושלים תנחמו".

כז.

(עלים-לתרופה, מכתב נחמה מרבי
נפתלי ז"ל, תלמיד רבנו ז"ל)

אחי יידי ואהבי מנער. שמעתי אשר
עבר עליך, "שמעתי ותרגז בטני
לקול צללו שפתי" (חבקוק ג, טז), הומה לבי
על צערך המר, "צר לי עליך אחי" (שמואל-ב
א, כו), פי נעם אהבתו תקוע בלבי מנעורינו,
על-פן מר ומרור צערו בלבבי.

אך מרחין להתנחם, כמו שכתוב (ישעיה
מ, א): "נחמו נחמו עמי יאמר
אלקיכם". והתורה היא נצחית ובכל אדם
ובכל זמן. וגם עתה אומרת: "נחמו נחמו".

ומעת ששמעתי ולבי דוי על צערו, מאז
לבי דוי ורבות אנהותי ביותר. אך
זאת נחמתי, אשר ידעתי מנער, וידעתי:
אשר משרש בפנימיות לבבו, נקדת אמונה
אמתית בהשם, ובתורתו, ו"בבחיני צדקיא,
אשר המה מעיני הישועה" (על-פי תרגום ישעיה
יב, ג).

אשר בדבריהם יכולים להתנחם ולהחיות
את נפשנו תמיד, ולקים המקראות
הקדושים אשר בהם התנחם ירמיהו אחר
צעקתו במרירות דמרירות, אחר כל-זאת
אמר (איכה ג, יח-כא-כב-לב): "ואמר אבד נצחי
ותוהלתי מה'. זאת אשיב אל לבי על פן
אוהיל. הסדי ה' פי לא תמנו וכו' וכו'. פי
אם הונה". אף-על-פי-כן אחר-כך (שם שם,
לב; ישעיה סג, ז): "ורחם ברחמיו וברב
חסדיו".

פן יקים בך, וגם נבואות ונחמות 'ישעיה'
אשר נבא לדורות (ישעיה סו, יג): "באיש

"חדשים לבקרים רבה אמונתך" (איכה ג, כג)

כח.

(ח"א ט, א)

כשמתפלל בכל כחו, ומכניס כחו
באותיות התפלה, אזי
נתחדש כחו שם, בבחינת (איכה ג, כג):
"חדשים לבקרים רבה אמונתך" וכו'. פי
'אמונה' היא 'תפלה', כמו שכתוב (שמות יז,
יב): "ויהי ידיו אמונה", תרגומו: "פרישן
בצלו".

כט.

(ח"א לה, ג-ד-ה-ו-ז-י)

'חדושי-השכל', 'חדושי-הנשמה' - הוא
על-ידי 'שנה' (זחר

בראשית יט. ויקהל ריג ריד. - על איכה ג, כג):
"חדשים לבקרים רבה אמונתך".

פי כשהמחין מתיגעים, אז על-ידי השנה
הם מתחדשים, כנראה בחוש. ובשעת
השנה - ה'מחין', הינו ה'נשמה', באה בתוך
'אמונה', בחינת: "חדשים לבקרים" [רבה
אמונתך] וכו', כפונא ב'זחר-הקדוש' (שם).

ויש כמה בחינות 'שנה' וכו'. גם 'למוד
פשטא אורייתא' הוא בחינת 'שנה'
(זחר פנחס רמד: וכו'. ואדם הדבוק תמיד
בעבודת-הבורא, ונתיגעים המחין שלו, אזי
ילמוד 'פשטא אורייתא'.

לב.

(ח"ב ה, ב)

עקר גדול האמונה, הוא בבחינת (תהלים צב, ג): "ואמונתך בלילות" - דהינו: כל מה שנדחה והולך חלק מהליכה ונתקרב אל אור היום, נתגדל האמונה ביותר.

עד ש'באורי-היום', אז נתגדל האמונה בשלמות, בבחינת (איכה ג, כג): "חדשים לבקרים רבה אמונתך".

לג.

(ח"ב ח, ט)

על-ידי אמונה, יהיה 'הדושי-העולם' לעתיד וכו', בבחינת (תהלים צב, ג): "להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות".

"אמונתך בלילות" - זה בחינת האמונה שתלויה ב'כח-המדמה', בחינת 'ליכה' וכו'.

ועל-ידי-זה: "להגיד בבקר חסדך" - הינו: בחינת 'חסד', שעל-ידו יהיה 'הדושי-העולם' לעתיד.

וזו בחינת (איכה ג, כג): "חדשים לבקרים רבה אמונתך", הינו: אמונה - על-ידי-זה יהיה 'הדושי-העולם', בחינת: "חדשים לבקרים", בחינת: "להגיד בבקר חסדך" וכו', כפ"ל.

לד.

(לקוטי-מוהר"ן, התורה "רב לכם" - בהוספות מכתב-יד רבנו ז"ל, הנדפס בסוף הספר)

"חדשים לבקרים רבה אמונתך" (איכה ג, כג). דהינו: פשעומד בזריזות בבקר לעבודת בוראו, ביראה ופחד לשמו הגדול יתברך. אשר בהיותו מתבונן בבקר

ואזי ה'מחין' שלו, הינו 'נשמתו', באה בתוך 'אמונה', בבחינת: "חדשים לבקרים" - ומתחדשים ומתחזקים מעיפותם.

ויש 'שנה' שהוא בחינת "משאומתן באמונה" (שבת לא), שהוא גם-כן 'פשטא אורייתא'. כי בשעוסק ב'משאומתן באמונה', אזי ה'מחין', הינו 'נשמתו', באה לתוך 'אמונה', בבחינת: "חדשים לבקרים" - ונתחדשו שם ונתחזקו מעיפותם.

אבל כשאדם מכניס 'שכלו', הינו 'נשמתו', בתוך האמונה, הינו 'פשטא אורייתא', הינו 'משאומתן', בבחינת: "חדשים לבקרים" - אזי צריך לשמר האמונה, שלא ינקו ממנה החיצונים.

כי היא שוכנת בתוך החיצונים, בחינת (יחזקאל ה, ה): "זאת ירושלים שמתיך בתוך הגוים, וסביבותיה ארצות". ו'ירושלים' הוא בחינת 'אמונה' וכו'.

ל.

(ח"א סב, ה)

האמונה מתחדשת אצל האדם בכל בקר, בחינת (איכה ג, כג): "חדשים לבקרים" [רבה אמונתך].

לא.

(ח"א עו)

בכל יום ויום צריך 'התחדשות המחין', כמה שפתיב (איכה ג, כג): "חדשים לבקרים" וכו', וכמה שפתיב (תפלת שחרית): "המחדש בטובו" וכו'.

שֶׁחֲזִיר לֹוּ בְּמִדַּת טוֹבוֹ אֶת נִשְׁמָתוֹ הַנְּמֹסֶרֶת
תָּמִיד בְּכָל יוֹם - אָזִי נוֹפֵל עָלָיו הִירָאָה וַפְחַד
מִשְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרֵךְ, וְאִז נִתְרַחֲבָה וְנִתְרַבְּהָ
ה'אֲמוּנָה'.

וְזֶה: "הַדְּשִׁים לְבָקָרִים רַבָּה אֲמוּנַתְךָ" -
שֶׁנִּתְרַחֲבָה וְנִתְרַבְּהָ ה'אֲמוּנָה'.

"יִתֵּן בְּעֶפְרַיִם פִּיהוּ אוֹלֵי יֵשׁ תִּקְוָה" (איכה ג, כט)

לה.

(ח"א נה, ה)

"יִתֵּן בְּעֶפְרַיִם פִּיהוּ" (איכה ג, כט). כְּלוֹמַר:
שֶׁיִּקְשֹׁר דְּבוּרוֹ עִם 'שׁוֹכְנֵי-עֶפְרַיִם' -
שֶׁיִּקְשֹׁר עִצְמוֹ עִם 'שׁוֹכְנֵי-עֶפְרַיִם', וְיַעֲזֹר
אוֹתָם בְּתַפְלָתוֹ שֶׁיִּתְפַּלְלוּ עִמּוֹ.

לו.

(ח"א ס, ח)

עַל-יְדֵי 'סְפוּרֵי-מַעֲשִׂיֹת' שֶׁל הַצַּדִּיק
הָאֲמֵת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה
'הַתְּעוֹרְרוֹת-הַשָּׁנָה' - עַל-יְדֵי-זֶה יִכּוּלִים
לְדַבֵּר, וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה 'פְּקִידַת עֲקָרוֹת'.

וְזֶה בְּחִינַת (סְנַחְדְּרִין ק.): "לְהַתִּיר פֶּה
אֱלֹמִים, וּלְהַתִּיר פֶּה עֲקָרוֹת". וְזֶה
הַכַּח בָּא לְכָלִי הוֹלְדָה, דְּהֵינּוּ 'בְּטַחְנֵי הַדּוֹר'
מִקְבָּלִין זֶה הַכַּח, בְּבְחִינַת (ישעיה מ, לא): "וְקוֹי
ה' יַחְלִיפוּ כַח". וְעַל-כֵּן נִקְרָאִין ה'כְּלִיֹּת'
(תְּהִלִּים נא, ח): "בְּטוֹחוֹת" - כִּי ה'כְּלִיֹּת' הֵם
'כְּלִי-הַהוֹלְדָה'.

וְזֶה בְּחִינַת (איכה ג, כט): "יִתֵּן בְּעֶפְרַיִם פִּיהוּ
אוֹלֵי יֵשׁ תִּקְוָה". עֶפְרַיִם הוּא בְּחִינַת
'הַעֲדָר הַדְּבוּר', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה כט, ד):
'וּמַעֲפָר תִּשַׁח אִמְרַתְךָ'.

הֵינּוּ: שֶׁצָּרִיךְ לִיתֵּן בְּחִינַת ה'דְּבוּר' "לְהַתִּיר
פֶּה אֱלֹמִים" (סְנַחְדְּרִין ק.), וְעַל-יְדֵי-זֶה
בָּא 'כַּח הַדְּבוּר' לְקוּוֵי הַשֵּׁם, שֶׁהֵם 'כְּלִי
הַהוֹלְדָה'.

וְזֶהוּ: "אוֹלֵי יֵשׁ תִּקְוָה" - כְּדֵי שֶׁיִּגִיעַ
הַדְּבוּר לְקוּוֵי הַשֵּׁם.

וְזֶהוּ (בְּרֵאשִׁית כח, יד): "וְהָיָה זִרְעֶךָ כְּעֶפְרַיִם
הָאֲרָץ" - כִּי ה'הוֹלְדָה' תְּלוּיָהּ, עַל-
יְדֵי בְחִינַת "יִתֵּן בְּעֶפְרַיִם פִּיהוּ" (עֵינן בְּפָנִים).

"מִפִּי עֲלִיּוֹן לֹא תֵצֵא הָרְעוֹת וְהַטּוֹב" (איכה ג, לח)

לז.

(ח"א לא, בַסּוֹף)

"מִפִּי עֲלִיּוֹן לֹא תֵצֵא הָרְעוֹת וְהַטּוֹב"
(איכה ג, לח) - רַק כֹּל-אֶחָד, לְפִי מַה
שֶׁהוּא מְצִיר וְעוֹשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל טוֹב אוֹ רַע
חִסְוִשְׁלוֹם - אָזִי נַעֲשֶׂה 'נִקְדוֹת' עַל-יְדֵי
ה'כְּסוּפִין' וְה'הַשְׁתַּקְקוֹת' שְׁלוֹ.

הֵינּוּ: אִם הוּא נִכְסֵף לְדַבֵּר טוֹב - נַעֲשֶׂה
מִה'כְּסוּפִין' נֶפֶשׁ קְדוּשָׁה, וְנִצְטִירוּ
ה'אוֹתִיּוֹת' וְנַעֲשִׂים כְּלִי לְקַבֵּל טוֹב.

וְכֵן לְהִפְךָ: אִם נִכְסֵף לְרַע חִסְוִשְׁלוֹם,
נַעֲשִׂים מִה'כְּסוּפִין' - 'נִפְשׁוֹת', שֶׁהֵם
בְּחִינַת 'נִקְדוֹת', וְנִצְטִירוּ הַאוֹתִיּוֹת וְנַעֲשִׂים
כְּלִי לְקַבֵּל רַע חִסְוִשְׁלוֹם.

וְעַל-כֵּן יֵשׁ לְהַתּוֹרָה שְׁנֵי כַחוֹת: "זְכָה
נַעֲשֶׂה לּוֹ סֵם חַיִּים" וְכוּ' (יוֹמָא עב):
- כִּי כֹל-אֶחָד לְפִי מַה שֶׁהוּא נִכְסֵף, כֵּךְ מְצִיר
וּמַפְרֵשׁ 'אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה' וְכוּ'.

חס־ושלום, עד שלא תהיה נשמתו קשורה בגופו כִּי־אם כחוט־השערה - מעצם צערן ונעגועו וכסופיו להשם־יתברך באמת.

וכן מבאר בדברי רז"ל (תענית ח.): "אין תפלתו של אדם נשמעת, אלא־אם־בן משים נפשו בכפו" וכו' - [שנאמר (איכה ג, מא): "נשא לבבנו אל כפים"].

[לקוטי־הלכות, יין־נסך ד, יט: "נשא לבבנו אל כפים אל אל בשמים" (איכה ג, מא), הוא צעקה ותפלה ושיחה והתבודדות בינו לבין קונו, שצריכין לצעק הרבה להשם־יתברך במסירת־נפש, עד שכמעט תצא נפשו, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (תענית ח.): "אין תפלתו של אדם נשמעת, אלא אם בן משים נפשו בכפו", ולמדו מפסוק זה, וכמו־בא זה בשיחותיו הקדושים בספרי חיי־מוהר"ן (תמא - מובא לקפו), ובסימן צט תנינא (ה"ל)].

מא.

(ח"ב קא)

צריכין לחזר זאת אלפים פעמים, כדי שיתחזק ויתאמץ לעמד על עמודו, להתפלל ולהתחנן לפני השם־יתברך תמיד, שיקרבהו לעבודתו, יהיה איה שיהיה. "נשא לבבנו אל כפים אל אל בשמים" (איכה ג, מא).

מב.

(חיי־מוהר"ן תמא)

פעם־אחת דבר רבנו ז"ל עם רבי יעקב יוסף, מענין עבודת־השם בדרך תמיד. וספר לו: משל למלך ששלח את בנו למרחקים ללמד חכמות. אחר־כך בא הבן לבית המלך, מלמד בכל החכמות כראוי.

פעם־אחת צוה המלך על הבן: לקח איזה אבן גדול מאד, כמו אבן הרחיים, ולטל ולשא אותו על עליות ביתו, ומסתמא לא היה יכול הבן, לשא ולרום את האבן, כי היה אבן גדול וכבד מאד.

לח.

(ח"א לו,ו)

זה הוא כלל גדול: כי "מפי עליון לא תצא" (איכה ג, לח) כי אם אור פשוט - אך לפי בחינת כלי המקבל את האור, כך נצטיר האור בתוכו וכו'.

ו"התורה, זכה נעשה לו סם חיים, ולא זכה" וכו' (יומא עב), לכל אחד ואחד כפי שמקבל. אבל מאתו לא תצא הרעות, כמו שכתוב (איכה שם): "מפי עליון לא תצא הרעות".

"נשא לבבנו אל כפים אל אל בשמים" (איכה ג, מא)

לט.

(ח"א נו,ט)

על־ידי ה'אנחה' - מחיה ומבריא ה'רוח־הדופק', ונצול מ'עצבות רוח', וחוזר ה'רוח הדופק' ומנשב כסדר בכל האיברים, ובפרט בהידיים.

ועל־ידי־זה מזכר השמים, כי ה'ידיים' הם בחינת 'שמים', 'אש' ו'מים', בחינת 'יד ימין' ו'יד שמאל'.

וזה (איכה ג, מא): "נשא לבבנו אל כפים, אל אל בשמים" - שצריך לשא את הלב, הינו הרוח הדופק שבלב, אל הידיים, ומזה נזכר ה'שמים'.

מ.

(ח"ב צט)

עקר ההתבודדות והשיחה בינו לבין קונו בשלמות הוא: כשיפרש שיחתו כל־כך לפני השם־יתברך, עד שיהיה סמוך מאד שתצא נשמתו חס־ושלום, עד שכמעט יגוע

וּנְצַטְעֵר הַבֵּן מְאֹד, עַל שְׂאִי־אֲפָשֶׁר לוֹ
לְמִלְאֵת רְצוֹן אָבִיו הַמֶּלֶךְ, עַד
שֶׁגִּלָּה לוֹ הַמֶּלֶךְ דַּעְתּוֹ אַחֲר־כֵּן, וְאָמַר לוֹ:
"הִיֵּעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שְׂאֵנִי אֲצִוֶּה עָלֶיךָ דָּבָר
כְּבֵד בְּזֶה, לְקַחַת אֶת הָאֶבֶן כִּמוֹ שֶׁהוּא, וְלִשְׂא
וְלָרוֹם אוֹתוֹ?! - הַתּוֹכֵל לַעֲשׂוֹת דָּבָר זֶה עַל־
פִּי חֲכַמְתְּךָ הַגְּדוֹלָה! - אֵךְ אֵין פּוֹנְתִי לָזֶה
כָּלֹל!"

רַק כּוֹנְנִי הִיָּה: שֶׁתִּקַּח 'פְּטִישׁ חֲזָק, וְתִקַּח
וְתַפּוּצֵץ אֶת הָאֶבֶן לְחֲתִיכוֹת קִטְנוֹת,
וּבְזֶה תּוֹכֵל לְהַעֲלוֹת אוֹתוֹ עַל הָעֲלִיָּה.

כְּמוֹ־כֵן הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ צִוָּה עָלֵינוּ: שֶׁ"נִּשְׂא
לְבַבְנוּ אֶל פְּפִים אֶל אֵל בְּשָׂמַיִם"
(איכה ג, מא), וְלְבַבְנוּ הוּא "לֵב הָאֶבֶן" (יחזקאל יא
יט; לו, כו), וְהוּא אֶבֶן גְּדוֹל וְכָבֵד מְאֹד, וְאִי־
אֲפָשֶׁר לְהָרִים אוֹתוֹ לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ בְּשׁוֹם
אָפוֹ, רַק עַל־יְדֵי שִׁנְקַח 'פְּטִישׁ, וְנִשְׁבֵּר
וְנִפּוּצֵץ אֶת "לֵב הָאֶבֶן", וְאִזּוֹ נוֹכֵל לְהָרִים
אוֹתוֹ. וְהַ'פְּטִישׁ' הוּא הַדְּבִיר'.

"עַד יִשְׁקִיף וַיֵּרָא ה' מִשְׁמַיִם" (איכה ג, נ)

מג.

(ח"ב קא)

אֶף־עַל־פִּי שֶׁקוֹרָא וְצוּעֵק לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ
זֶה זְמַן רַב מְאֹד, וְעַדִּין הוּא
רְחוֹק מְאֹד מְאֹד, אֶף־עַל־פִּי־כֵן אִם יִהְיֶה
חֲזָק וְאִמִּיץ בְּתַפְלוֹת וּבִקְשׁוֹת, בּוֹדְאֵי סוּף
כָּל סוּף יַעֲנֶהוּ הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, וַיִּקְרְבוּ
לְעַבּוֹדָתוֹ בְּאֵמֶת, בּוֹדְאֵי בְּלִי סֶפֶק וְכו'.

כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תהלים כז, יד): "מִנְּה אֵל ה' חֲזָק
וַיֵּאמֶץ לִבֵּךְ וַיִּקְוֶה אֵל ה'", "וְאִם לֹא
תִתְקַבֵּל תִּפְלֹתְךָ, חֲזַר וַיִּקְוֶה" (רש"י שם) - וְכֵן

לְעוֹלָם - "עַד יִשְׁקִיף וַיֵּרָא ה' מִשְׁמַיִם"
(איכה ג, נ).

"וַיֵּדוּ אֲבָנֵי בֵי" (איכה ג, נג)

מד.

(ח"א כח, ג)

צָרִיךְ כְּשֶׁשׁוֹמֵעַ תּוֹרָה מִתְלַמְּדֵי־חֲכָמִים
שֶׁדִּין יְהוּדָאִין, שֶׁיֵּאכַל טוֹב שֶׁבְּגוּוֹה,
כְּמוֹ (תְּהִלָּה טו): "רַבֵּי מֵאִיר רִמּוֹן מְצָא, תּוֹכוֹ
אָכַל, קִלְפָתוֹ זָרַק".

וְזֶה בְּחִינַת (איכה ג, נג): "וַיֵּדוּ אֲבָנֵי", לְשׁוֹן
'הַשְּׁלֵכָה' - הֵינוּ: "קִלְפָתוֹ זָרַק".

"סְפוֹתָה בְּעֵנָן לָךְ מֵעֲבוֹר תִּפְלָה" (איכה ג, נד)

מה.

(ח"א ב, ה)

ה'מְחַשְׁבוֹת־זְרוֹת' שֶׁבְּתַפְלָה, הֵם "עֲנִיָּין
דְּמַכְסִּין עַל עֵינֵינִי"
(זֶהר פְּנִיחַס רַנְבִּי), כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (איכה ג, נד): "סִפְתָּה
בְּעֵנֵי לֶךְ" [מֵעֲבוֹר תִּפְלָה] וְכו'.

מו.

(ח"א ט, ג)

כְּשֶׁעוֹמֵד לְהַתְפַּלֵּל, אִזִּי בָּאִים מְחַשְׁבוֹת־
זְרוֹת וְקִלְפוֹת, וּמְסַבְּבִין אוֹתוֹ,
וְנִשְׂאָר בַּחֲשׂוֹךְ, וְאֵין יָכוֹל לְהַתְפַּלֵּל, כְּמוֹ
שֶׁכְּתוּב (איכה ג, נד): "סִפְתָּ בְּעֵנֵי לֶךְ מֵעֲבוֹר
תִּפְלָה". - וְעַל־יְדֵי 'אֵמֶת', זוֹכָה לְמִצָּא
הַפְּתָח' וְכו'.

מז.

(ח"ב ת, ד)

"מאי רעמים? ענני דשפכי מיא להדדי"
(ברכות נט.) - "ענני דשפכי מיא", זה
בחינת ה'סטרוא-אחרא', שהיא בחינת (איכה ג,
נד): "ספת בענן לך מעבר תפלה" - הינו:
הקלפות המעכבים את התפלה.

"איכה יועם זהב ישנא הפתם הטוב" (איכה ד, א)

קנינה זו נאמרה על יאשיהו. (רש"י איכה ד, א)

מח.

עין לקוטי-הלכות באריכות, להלן
ב'מערכת תשעה-באב': שהקנינה
"איכה יועם זהב" (איכה פרק ד) - קאי על
'העלמת והסתלקות אור הצדיקים', עין-
שם.

"תשתפכנה אבני קדש בראש כל חוצות.
בני ציון היקרים המסלאים בפז" (איכה ד, א"ב)

מט.

(ח"א סא, ז)

זהו בחינת מה שנוסעין על ראשי-השנה
לצדיקים. כי ראשי-השנה הוא
'יומא-דינא' של כל השנה, וכל אחד ואחד
בא עם קדשתו וצמצומיו אל הצדיק-הדור,
שהוא בחינת 'קדשי-קדשים', בחינת 'אבן-
שתייה' וכו'. ועל-ידי-זה נמתקים כל הדינים.
וזה בחינת 'אבני יעקב' שנכללו כלם
בתוך 'אבן-שתייה', כי ה'נפשות' הם
בחינת 'אבנים', כמו שכתוב (איכה ד, א):
"תשתפכנה אבני קדש" - וכלם באים
ונכללים בתוך הצדיק-הדור.

נ.

(ח"ב ת, ו; תיי-מוהר"ן רה)

כל מה שנתקבצין ונתרבין ביותר נפשות
ישראל ביחד - גתרפה ונתגדל ביותר
מאד מאד בית התפלה'.

כי "שלוש אבנים בונות ששה בתים, ארבע
אבנים בונות עשרים וארבעה בתים,
חמש - מאה ועשרים בתים" וכו' (ספר יצירה
פ"ד). נמצא: שכל מה שנתוסף אבן אחת,
גתרבין הבתים ביותר מאד מאד בכפלי-
כפלים.

וה'נפשות' - הם בחינת 'אבנים', בבחינת
(איכה ד, א): "תשתפכנה אבני
קדש". וה'בתים' - זה בחינת (ישעיה נה, ז): "כי
ביתי בית תפלה".

נא.

(ח"ב סז)

כשיש הצדיק שהוא ה'ראש-בית'
(תקוני-זהר יח: כד.) - אזי כלנו, כל בני
הדור, כלם בחינת 'בני-בית'.

אבל כשנסתלק ונתעלם זה ה'ראש-
בית' - אזי מתגברין הסיושלום
בחינת 'ראש של הסטרוא-אחרא', בחינת
'ראש כל חוצות' (איכה ד, א), שהוא כנגד
'ראש הנ"ל דקדשה'.

ועל-כן נקרא: "ראש כל חוצות" - כי
נתעלם בחינת 'ראש-בית', ואזי
אין 'בית', ומתגלגלים ב'חוצות' הסיושלום.

ועל-זה נאמר (איכה ד, א"ב): "תשתפכנה
אבני קדש בראש כל חוצות, בני
ציון היקרים המסלאים בפז" וכו'.

דהינו: שישראל קדושים מתגלגלים חס-
ושלום, ב'ראש כל חוצות' - כי

נסתלק ונתעלם ה"ראש־בית" הצדיק האמתי, ונתגבר חס־ושלום ההפך, בחינת "ראש כל חוצות".

ו'ירמיהו־הנביא' היה מקונן, על כל טפה דם של ישראל (שם): "בני ציון היקרים המסלאים בפז וכו', תשתפכנה אבני קדש וכו'".

נד.

(חיי־מוהר"ן רה - על־פי לקוטי־מוהר"ן ח"ב ח, ו - בענין ה'בתים' וה'אבנים' וה'צרופים')

ודע: שיש 'אבנים' בחינת 'נפשות' שהם משלכים ב'חוצות', בחינת (איכה ד, א): "תשתפכנה אבני קדש בראש כל חוצות".

אבל כשנתוספין 'אבנים' ונעשין 'בתים' חדשים' - אזי מכניסין בתוך אלו הבתים, את האבני־קדש שהיו משלכין ב'ראש כל חוצות', כי נכנסין ונאספין בתוך אלו הבתים החדשים שנעשו.

אמנם לא באר רבנו ז"ל מה שיכות ענין זה הנ"ל לאומן דוקא.

אך כפי המבאר מה שרמז לנו קצת מענין ישיבתו באומן, כי יש שם קדשת השם מנפשות רבות שנהרגו שם - על־פי־זה יכולין להבין קצת ענין הנ"ל - פי הריגת ישראל חס־ושלום, זה בעצמו בחינת "תשתפכנה אבני קדש" וכו'.

נג.

(חיי־מוהר"ן רפא)

ענה ואמר: אם היה בא אצלנו 'נשמה גדולה' - אף־על־פי־כן היינו נראים כחשובים. ובאמת אינם חולקים עלי וכו' (עין שיחות־הר"ן קפב) - והוא יושב בביתו.

וכבר היה בן שהיו חולקים על אחד, ובנה לו מגדל גבוה וישב בתוכו. והם היו נלחמים עליו, והיו שולחים ורובים לו חצים ואש. אבל לא היו יכולים לעשות כלום.

אך שיש 'אבנים־טובות' שהם גדלים מאוירים ואדים. והיה 'אבן־טוב' שהיה גדל באויר, אך עדין לא היה לו כל השלמות לגמרי, ועל־ידי שהיו רובים החצים אליו פנ"ל, על־ידי־זה השליכו ה'אבן־טוב', ונפל על ה'מגדל'. וה'אבן־הטוב' הזה, היה של 'חן'.

ותכף שנפל על ה'מגדל' - אזי תכף נפלו לפניו ואמרו: "יחי המלך", "יחי המלך".

אך הנשמות קטנות פמותכם שנופלים על־ידי המלחמות - הם בבחינת (איכה ד, א): "תשתפכנה אבני קדש", ונקרא 'שפיכה' מחמת שעדין אין להם כל השלמות, ונופלים קדם שנשלמים.

אבל ה'נשמה גדולה' הנ"ל, 'אבן־הטוב' הנ"ל - הבחינה של 'חן' היו לו בשלמות. אך שאר השלמות עדין לא היו לו. ועל־ידי ה'חכם', נשלם.

"גם תנים חלצו שד, בת עמי לאכזר" (איכה ד, ג)

נד.

(ח"ב ח, ב)

"גם תנים חלצו שד" (איכה ד, ג) - זה בחינת 'רחמנות דסטרא־אחרא', בחינת: "כשד משדי" (ישעיה יג, ו).

כי 'שדי' - הוא בחינת 'רחמנות־דקדשה', בבחינת (בראשית מג, יד): "ואל שדי יתן

"ויצת אש בציון ותאכל יסודתיה" (איכה ד, יא)

נו.

(ח"ב סז)

כַּשֶׁנִּכְנָעִין וְנִסְתַּלְקִין מְאוּרֵי-אֹר' חֶסֶד
וְשָׁלוֹם, אֲזִי מִתְגַּבְּרִין מְאוּרֵי-

אֵשׁ. וְזֶה בְּחִינַת חֲרָבֵן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ.

וְזֶה בְּחִינַת: "וַיִּצֵת אֵשׁ בְּצִיּוֹן וְתֹאכַל
יְסוּדוֹתֶיהָ" (איכה ד, יא). "יְסוּדוֹתֶיהָ" -

זֶה בְּחִינַת אַרְבַּעַה יְסוּדוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין
מִבְּחִינַת מְאוּרֵי-אֹר', שֶׁנֶּאֱכָלוּ וְנִשְׂרְפוּ עַל-

יְדֵי: "וַיִּצֵת אֵשׁ בְּצִיּוֹן" - עַל-יְדֵי הַהֲתַגְבְּרוֹת
'מְאוּרֵי-אֵשׁ'.

"רוח אפינו משיח ה'" (איכה ד, כ)

נד.

(ח"א יג, א-ג)

זֶה בְּחִינַת הַתְּגַלּוֹת מְשִׁיחַ, שֶׁאֲזִי יִתְבַטֵּל
'חֲמֻדַת-הַמְּמוֹן', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ב,
ט): "בַּיּוֹם הַהוּא יִשְׁלִיךְ הָאָדָם אֶת אֱלִילָיו
כַּסְפּוֹ וְאֱלִילָיו זָהְבוֹ".

וְזֶה בְּחִינַת (איכה ד, ט): "רוח אפינו משיח
ה'" - שֶׁכְּלִיזְמָן שֵׁשׁ עֲבוּדֵי-הַזָּרָה זֹאת
שֶׁל מְמוֹן בְּעוֹלָם, חֲרוֹן-אַף בְּעוֹלָם. וְכַפִּי
בְּטוֹלָה, כִּן נִתְבַטֵּל ה'חֲרוֹן-אַף', בְּבְחִינַת:
'רוח אפינו משיח ה'".

נה.

(ח"א טז)

עַל-יְדֵי תַרְיַן מְשִׁיחִין, בְּחִינַת (איכה ד, ט):
"רוח אפינו משיח ה'" - עַל-יְדֵי
יִגְאָלוּ, וַיִּמְשְׁכוּ הָעֵבוֹרִים פְּנֵהֶרֶת אֲצֻלָּם

לְכֶם רַחֲמִים", שֶׁהוּא בְּחִינַת 'תְּפִלָּה', שֶׁהוּא
'שְׂדוּדֵי-הַמְעַרְכוֹת'.

וְעַל-יְדֵי "שד משיחי", בְּחִינַת רַחֲמָנוּת
דְּסִטְרָא-אַחְרָא, בְּחִינַת: "גַּם
תַּנִּים חָלְצוּ שָׂד" - עַל-יְדֵי-זֶה: "בַּת עַמִּי
לְאֶכְזָר" (איכה שם).

כִּי עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁהֵם יוֹנְקִים מִן ה'רַחֲמָנוּת'
- עַל-יְדֵי-זֶה גַּם מְעַט ה'רַחֲמָנוּת'
הַנִּשְׁאָר אֲצֻלָּנוּ, נִפְגָּם וְנִנְעָשָׂה 'אֶכְזָרִיוֹת'. וְעַל-
יְדֵי-זֶה נִפְגָּם ה'דַּעַת', וְאֲזִי הֵם יוֹנְקִים חֶסֶד
וְשָׁלוֹם מ'פְּגַם-הַדַּעַת' וְכו'.

[עין לקוטי-הלכות, נטילת-ידיים לסעודה ד, ה - מובא
להלן ב'מערכת תשעה באב'].

"האמנים עלי תולע חנקו אשפתות" (איכה ד, ה)

נה.

(ח"א כה, ב)

כְּשֵׁיִשׁ לִירְאֵי-הַשֵּׁם חֲרָפוֹת וּבּוֹשׁוֹת
מֵהַכּוֹפְרִים הַמִּתְנַגְּדִים - הָעֵצָה
עַל-זֶה: "אֲנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ, חֲרָפַת
אָדָם" (תהלים כב, ז). הַסִּגְלָה לְזֶה: בְּחִינַת
'תוֹלַע'. כִּי 'תוֹלַע' הוּא בְּחִינַת 'אֲמוּנָה', כְּמוֹ
שֶׁכָּתוּב (איכה ד, ה): "הָאֲמָנִים עָלַי תוֹלַע".

וּבְבְחִינַת 'אֲמוּנָה' - מְשַׁבֵּר וּמְבַטֵּל
עֲבוּדַת-אֱלִילִים וְהַכְּפִירוֹת
וְהַבְּזִיוֹנוֹת, וּמִתְגַּבֵּר עַל הַכּוֹפְרִים.

סא.

(ח"א סו, ב)

זֶה הַרוּחַ, שֶׁהוּא הַמְתַקֵּת הָעֵשֶׂן שֶׁל
הַחֲרוֹן־אֵף, הוּא בְּחִינַת 'מְשִׁיחַ',
בְּחִינַת (איכה ד, כ): "רוּחַ אֲפִינוּ מְשִׁיחַ ה'".

סב.

(ח"ב א, יב)

'מְשִׁיחַ' מְקַבֵּל כָּל הַתְּפִלוֹת, כִּי 'מְשִׁיחַ'
הוּא בְּחִינַת 'הַטָּם', בְּבְחִינַת (איכה
ד, כ): "רוּחַ אֲפִינוּ מְשִׁיחַ ה'". - שֶׁמְקַבֵּל כָּל
הַרְיָחוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַתְּפִלוֹת. וְזֶה
בְּחִינַת (ישעיה מו, ט): "וְתִהְיֶה לְךָ",
בְּחִינַת 'הַטָּם'.

סג.

(ח"ב ה, י)

עַל־יְדֵי הַנְּגוֹן, בְּחִינַת "שִׁיר הַדָּשׁ" (תהלים
צח, א) - עַל־יְדֵי־זֶה נִתְתַקֵּן הַרְיָח,
שֶׁהוּא בְּחִינַת 'מְשִׁיחַ', בְּחִינַת (איכה ד, כ):
"רוּחַ אֲפִינוּ מְשִׁיחַ ה'".

סד.

(ח"ב לב)

עַקֵּר הַדָּבָר שֶׁבּוּ תְלוּי בְּחִינּוֹת 'מְשִׁיחַ',
הוּא 'שְׁמִירָה מְנַאֵף' - כִּי 'מְשִׁיחַ'
הוּא בְּחִינּוֹת 'הַטָּם', בְּבְחִינּוֹת (איכה ד, כ): "רוּחַ
אֲפִינוּ מְשִׁיחַ ה'". וְנִאֵפוֹ תְלוּי בְּ'הַטָּם', כְּמוֹ
שֶׁכְּתוּב (שמות כ, יב): "לֹא תִנְאֵף", וְאִתָּא
בְּמִדְרָשׁ (בְּמִדְרָשׁ רַבָּה י, ב): "לֹא תִהְיֶה אֵף".

סה.

(שיחות־הַר"ן צח)

וְזֶה בְּחִינַת (ישעיה יא, א): "וַיֵּצֵא הַטָּר מִגֹּזַע
יִשְׂרָאֵל", הַנֶּאמָר עַל 'מְשִׁיחַ' שֶׁהוּא 'דָּוִד',
בְּחִינַת (איכה ד, כ): "רוּחַ אֲפִינוּ מְשִׁיחַ ה'".

לְלַמֵּד דְּבַר הַשֵּׁם,

כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (ישעיהו ב, ב):
"וְנִהְיֶה אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם".

[בְּחִינַת־מִוֶּהֲר"ן וְעַל הַתּוֹרָה הַזֶּה: וַיֵּשׁ צַדִּיק אַחַד שֶׁהוּא
כְּלוּל מִתְרִין מְשִׁיחִין יְחִידִין].

נט.

(ח"א ל, ז)

"וְתִהְיֶה לְךָ אַחֶטָּם לְךָ" (ישעיה מח, ט) - שֶׁכָּל
הַתְּפִלוֹת בָּאִין לְבְּחִינַת
'מְשִׁיחַ', שֶׁהוּא בְּחִינַת 'הַטָּם', בְּחִינַת (איכה ד,
כ): "רוּחַ אֲפִינוּ מְשִׁיחַ ה'".

ס.

(ח"א נד, ד)

מִי שֶׁרוּאָה שְׁנוּפֵל לְרַעֲעִינ', אִם אֵינוֹ
מְרַגֵּשׁ בְּעַצְמוֹ שְׁיֻכַּל לְעַמֵּד בְּזֶה
לְהַנְצִל מִמֶּנּוּ, צָרִיךְ לְבָרַח מִמֶּנּוּ. אָבֵל מִי
שְׁיֻכַּל לְתַקֵּן, אֲזִי צָרִיךְ לְתַקֵּן.

וְצָרִיךְ לְרַאוֹת מֵהוֹת בְּחִינַת הַרַעֲעִינ',
כְּדִי לִידַע הַשָּׂרֵשׁ שֶׁצָּרִיךְ לְתַקֵּן
עַל־יְדֵי.

וּכְשֶׁנּוֹפֵל לְרַעֲעִינ' שֶׁל 'הַתְּנַשְׂאוֹת',
שְׁעִינוֹ צָרָה בְּ'הַתְּנַשְׂאוֹת' שֶׁל
חֲבֵרוֹ - צָרִיךְ לְהַכְנִיעַ בְּהַשָּׂרֵשׁ שֶׁל
הַתְּנַשְׂאוֹת. הֵינּוּ: בְּ'שָׂרֵשׁ־הַמְּלֻכּוֹת', שֶׁהוּא
בְּחִינַת 'מְשִׁיחַ'.

וְזֶה בְּחִינַת (נדה כד:): "וְעַמְדָּתִי בְּגִלְגַּל עֵינּוֹ
שֶׁל מֵת עַד הַטָּמִי" - הֵינּוּ: מִחֲמַת
הַדְּבִקוֹת, הָעַמְדָּתִי עֲצָמִי בְּסִבְנָה לְכֹנֶס
"בְּגִלְגַּל עֵינּוֹ שֶׁל מֵת", הֵינּוּ בְּרַעֲעִינ', עַד
שֶׁהַצָּרְכָּתִי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּבְּחִינַת 'מְשִׁיחַ', כְּדִי
לְהַכְנִיעַ אֶת הַרַעֲעִינ'.

וְזֶה: "עַד הַטָּמִי" - בְּחִינַת (איכה ד, כ): "רוּחַ
אֲפִינוּ מְשִׁיחַ ה'".

"בנפשנו נביא לחמנו מפני חרב המדבר"

(איכה ה, ט)

סו.

(ח"א לז, ו)

עקר 'הסרוך-הפרנסה' שנתמעט בדורות הללו, אין זה אלא על-ידי ה'שוחטים שאינם-מהגנים'.

כי ה'שכינה' נקראת "חרב לה" (ישעיה לז, ו), והיא בחינת 'דבור' וכו'. וכשהנפש באה בתוך "חרב לה", בתוך ה'דבור' - אזי השכינה מזדווגת על-ידי ה'מייך-נוקבין'. ועל-ידי ה'זיווג', היא מקבלת פרנסה לישראל.

וזה פרוש (איכה ה, ט): "בנפשנו נביא לחמנו מפני חרב המדבר". הינו: פשהשוחט אינו הגון, ואינו מעלה את הנפש, וכשעומד עם החליף לשחט את החי, הוא עומד כ'רוצח-נפשות', והחליף שלו הוא "חרב המדבר", ואינו 'חרב לה', שהוא 'חרב המדבר'.

ויש צער לה'נפש החי', שצועקת בקול מר וכו' - כי אינו שם בשעת הברכה, וחושב 'מחשבת פגול', ועכשו אין לה 'מנוח לכף רגלה' (בראשית ח, ט).

אוי לו להשוחט הזה, אוי להנפש, שהרג את הנפש ומסר אותה בכף אויביה, ואין להשכינה 'מייך-נוקבין' להמשיך טרף לביתה.

ועל-ידי-זה: "בנפשנו נביא לחמנו" - ביגיעה וטרחא גדולה.

סז.

(ח"א סח)

תחלת שרש השתלשלות ה'ממוך', הוא מקום ש'הנפש' באה משם, בבחינת (דברים כד, טז): "ואליו הוא נשא את נפשו", וכמו שכתוב (איכה ה, ט): "בנפשנו נביא לחמנו".

"זקנים משער שבתו בחורים מנגינתם" (איכה ה, יד)

סח.

(ח"א כז, ב-ג ד-ה ז-ח)

אי-אפשר לבוא לבחינת 'שלוש', אלא על-ידי ה'ארת-פנים', ה'דרת-פנים'. ו'הדרת-פנים', זה בחינת 'דרושי-התורה שגדרשת ביי"ג מדות', "הנמשכים מיי"ג תקוני-דקנא" (זהר אחרי סב), מבחינת ה'דרת-פנים', כמו שכתוב (ויקרא יט, לב): "והדרת פני זקן".

ולפי ההזדככות 'הכמתו' ביי"ג מדות אלו, כן הזדככות 'קול רנתו', בבחינת (קדושין לב): "זקן זה קנה חכמה", "הקנה מוציא קול" (ברכות סא).

וכשנזדכך 'קולו' - אז על-ידי השמעת 'קולו' לבד, בלא 'דבור' - הקדוש-ברוך-הוא מושיעו בעת צרתו, בבחינת (תהלים קו, מד): "וירא בצר להם, בשמעו את רנתם".

ו'להדרת-פנים' - אי-אפשר לבוא, אלא על-ידי 'תקוני-הברית'.

ובזה שנכנס בו 'רוח-שטות', הינו 'הרהורי-זנות', והוא משפר תאוותו - בזה הוא מפיק ומוציא 'ניצוצי-הקדשה' של

נפלה עטרת ראשנו" (איכה ה, טז)

סט.

(שיחות הר"ן קיג)

העולם אומרים: "מי שהקדוש ברוך הוא רוצה לעשותו נער' - הוא לוקח אשתו ממנו".

כי אשה בשרה, היא בחינת (משלי יב, ד): "אשת חיל עטרת בעלה". וכשמתה חס ושלום, הוא בחינת (איכה ה, טז): "נפלה עטרת ראשנו", ראשי תבות נע"ר.

"השיבנו ה' אליך ונשובה, חדש ימינו בקדם" (איכה ה, כא)

ע.

(עלים לתרופה, יום ו', ערב שבת קדש, דברים תקצ"ב)

מרחם ציון ירחם עלינו, שנזכה לפעל על ידי הקינות, בקשת (איכה ה, כא): "השיבנו ה' אליך וכו' - שזה עקר תכלית אמירת הקינות, שכלם כלולים במגלת איכה שאמר ירמיה הנביא ברוח הקדש, שמסים בסוף: "השיבנו וכו'.

והעקר שנקים (שם ב, יט): "שפכי כמים לבך נכה פני ה'" - עד שנעזר רחמיו בכל יום, וישוב אלינו, וירחמנו, וינחמנו, וישמחנו, עד שנזכה לעבדו יתברך בשמחה תמיד.

פגם הברית' - כי זה הוא בחינת תשובת המשקל.

[וזה בחינת] (איכה ה, יד): "זקנים משער שבתו, בחורים מנגינתם".

[נ"ב. פרוש: שאז בשעת החרבן - נשבת הזקנה דקדשה, בחינת הדרת פנים, ועל כן נשבת גם כן: "בחורים מנגינתם", בחינת פחת הנגינה, הזדככות קול רנתו].

(כמו שכתוב שם באיכה רבה ה, יב: "מנגינתם": "מזמריהו שבתו". וגם בפסוק הבא: "שבת משוש לבנו", ורשו שם במקדש: "שבטל השיר מבית המשתאות". ובמקדש לקח טוב המבנה פסיקתא זיטרתא: "בחורים גם הם מנגינתם שבתו, ונעדרה ונאכפה כל ששון וגילה").

וזה נגרם להם: על ידי שלא עשו תשובת המשקל כנ"ל, דהינו: שלא שמרו קדשת הברית. וכמו שדרשו חז"ל (איכה רבה ה, יג) על הפסוק הקדם (איכה ה, יג): "בחורים טחון נשאו, ונערים בעץ כשלו" - "לשון נקיה הוא".

(לפי המקרא סוטה דף י. - על הפסוק בשופטים טז, כא: "ויהי טחון בבית האסורים", "אין טחינה אלא לשון עברה". ענין שם עוד במקרא. - וגם ענין שם במקדש על הפסוק: "נשים בציון ענו בתלת בערי יהודה").

וגם כתוב שם לפני זה (איכה ה, יב): "פני זקנים לא נהדרו" - שזה ההפך מ'והדרת פני זקן' כנ"ל. (וענין שם באיכה רבה, ובמקדש לקח טוב: "שהיו מבזיו ומכין הזקנים").

[ובמשנה סוטה פ"ט מי"א: "משבטלה סנהדרין, בטלה השיר מבית המשתאות, שנאמר (ישעיה כד, ט) 'בשיר לא ישתו יין וגו'', ובמקרא שם דף מח. "וממאי דמשבטלה סנהדרין כתיב, אמר רב הונא בריה דרב יהושע: דאמר קרא: 'זקנים משער שבתו בחורים מנגינתם'".

פרוש המשניות להרמב"ם: "כתיב זקנים משער שבתו בחורים מנגינתם, וכשפסקו הסנהדרין והם הזקנים שאמר הקדוש ברוך הוא עליהן (דברים טז, יח): 'אתן לה בכל שעריה, נפסק השיר גם כן'".

פרוש רבנו עובדיה מברטנורא: "בזמן שבטלו הזקנים היושבים בשער, שהם הסנהדרין, בטלו הבחורים מנגינתם גם כן".

תשעה באב

א.

(ח"א רמז)

"תיקו' הנאמר בש"ס, הוא בחינת מ'מחפר תקוין" (זהר צו כז:). ה'ינו: שנהפך ה'ינו"ן של 'תקוין', ונשאר 'תיק'ו'.

ודע: שזאת ה'ינו"ן פשוטה' כשנהפכת מה'תקוין' - היא נשפלת ונכפפת, ונעשה צרף 'קינו"ת'. וכשיגאלנו השם - יתהפכו ה'קינו"ת ל'תיקוין', ויתתקן ה'תיק'ו'.

[לקוטי הלכות, גטין ג, כה: וזהו מה שאמר רבנו ז"ל (ח"א תורה רמז הנ"ל): שתיק"ו הנאמר בש"ס, הוא בחינת מ'מחפר תיקוין', והנו"ן נכפפת ונעשית קינו"ת, ולעתיד יתתקן הכל, ואז נתתקן התיק"ו, כי רפשו כל האבעיות והספקות, ואז יחזור, ויהיה נעשה מקינו"ת תיקוין', עיך שם.]

כי 'תיקו' הנאמר על האבעיא והספק שבש"ס - זהו בחינת 'חלקת העצה'. דהינו: שאין יודעין הדין באיזה מ'צוה', שהיא בחינת עצה, וכל-זה מחמת חסרון-התקוין, שהוא בחינת פגם כל השכליים-פרטיים, שמשם כל ההמקלות והעצות, שנפגמו כלם בעוונות ישראל, שזהו בחינת 'חרבן בית-המקדש'.

כי כל השכליים' כלם, הם בחינת 'תקונים', להמשיך השכלי של השגת וידיעת אלקותו יתברך על-ידם, בחינת 'עולם-התקוין' כידוע. כי כל צמצומי האורות דרך פמה שכליים', כלם הם בחינת 'תקונים', כידוע.

אבל בשעת 'חרבן בית-המקדש' - נפגמו התקונים הנ"ל, ואז נסתלק ה'ינו"ן של 'תקוין' ונעשה 'תיק'ו', שהוא בחינת 'ספקות', בחינת 'חלקת-העצה' כנ"ל. ואז נעשה מה'תיקוין', בחינת 'קינו"ת', שהם בחינת 'איכה' כנ"ל.

ועל-ידי-זה בעצמו חוזר ונתתקן בחינת ה'תיק'ו' וה'ספק', בחינת 'חלקת-העצה'. כי על-ידי ה'קינו"ת' בעצמו, נתתקנין וחוזרים ועושים מ'קינו"ת', 'תיקוין'.

פי על-ידי-זה בעצמו שאומרים 'קינו"ת', שהם בחינת 'איכה', בחינת 'אי"ה' - דהינו שבוכין ואומרים: "שאיך יודעין כלל 'איכה' לחתור למצא עצה לשוב אליו בשלמות באמת!" - על-ידי-זה בעצמו השם-יתברך מרחם עליו, ומורהו הדרך הישר והנכון והאמת, ויודע העצה איך להתנהג, ונעשה מ'קינו"ת' 'תיקוין', ונתתקן ה'תיק'ו', שהוא ה'ספק', 'חלקת העצה'.

פי זוכין על-ידי צעקות 'איכה' - לזכות לידע הדרך והעצה אמתית איך להתנהג, שהוא בחינת 'פשיטות האבעיא', בחינת התהפכות ה'תיק'ו' וה'קינו"ת', לבחינת 'תיקוין', כנ"ל.

ב.

(ח"ב ז, יא)

על-ידי 'חטא המרגלים', גרמו 'חרבן בית-המקדש', כמו שאמרו רז"ל (תענית כט. סוטה לה. סנהדרין קד: במדבר-רבה טז, כ: תנחומא שלח יב): "אתם בכיתם בכיה של חנם, אני אקבע לכם בכיה לדורות - כי אותו הלילה, ליל תשעה-באב היה, שבו נחרב הבית-המקדש".

ומשה-רבינו בקש על-זה: "סלח נא" (במדבר יד, ט) - כי בזה החטא והפגם, תלויים כל העוונות, כי על-ידי-זה הפגם, נחרב הבית-המקדש.

ג.

(ח"ב סא)

משיח שעבר עליו מה שעבר מיום בריאת-העולם, וסבל מה שסבל - אחר כל-זה בסוף יאמר לו השם-יתברך: "אני היום ילדתיך" (תהלים ב, ז).

וכל-זה יהיה, מחמת הפלגת עצם מעלת שכלו של משיח שיגדל מאד.

על־כן כל הזמן מימות בריאת־העולם,
יהיה אצלו אין ואפס ממש, ויהיה ממש
כאלו נולד היום.

ד.

(ח"ב סז)

על־ידי ה'בכי', מסתלק מאור העינים,
שזה בחינת שקיעת האור
במערב'.

פי 'מער"ב' ראשי־תבות: "רחל מבכה
על בניה" (ירמיה לא, יד - שער־הפסוקים
ירמיה; פרי־עץ־חיים, שער תקוּן־חצות פ"א; ועוד) - פי
"שכינה במערב" (בבא־בבא כה.).

והשכינה בוכה ומיללת בביכול על
ישראל, בחינת (ירמיה שם):
"רחל מבכה על בניה, מאנה להנחם על
בניה פי איננו", שהיא בוכה על צרת ישראל
המפזרים בגויים ואינם על מקומם.

וזה בחינת "פתל מערבי" - ששם
השכינה בוכה ומיללת על הרבן
בית־המקדש' - פי ב'מערב', שם "רחל
מבכה על בניה".

[חכמה־ותבונה, לרבי אברהם ב"ר נחמן ז"ל, סימן
ג: ועל־כן הוא דבר גדול מאד, לילך גם בזמן־הזה
ל'פתל־המערב', "שהשכינה שם הוא" (שמות־רבה ב, ב;
במדבר־רבה יא, ב; שירי־השירים־רבה ב, כו; תנחומא נח ג; פסיקתא־
רבתי טו; פסיקתא־דרב־בהנא פ"ה; זכר שמות ה: משפטים קטז).
ואדרבה, יותר חשוב מזמן שבית־המקדש היה קיים,
כמובא בספרים וכו'.

על־כן שם גם היום, עיקר החיות והשראת השכינה לנצח,
כמשכן הנמשך במח וקרוח בלב וכו'. ועל־ידו תקון גדול
ל'פגם־הברית' - כמובא בלקוטי־תנינא סימן ק"ט וכו'.

וגם בזמן־הזה - עדין "עיני ה' ולבו שם כל הימים"
(מלכים־א ט, ג; דברי־הימים־ב ה, טז). ו"השכינה לא זזה מפתל
המערבי הקדוש לנצח", כמאמר חז"ל (שם). והוא תקון
גדול גם בזמן־הזה לילך לשם, ו'תקון ל'פגם־הברית',

כמובא ב'זהר־הקדוש' (משפטים קטז). - פי הצדיק דר אצל
'פתל־המערב', תבנה ותבונן במהרה בימינו אמן].

ה.

(ח"ב סז)

הצדיק־האמת - הוא הפאר והיפי והחן
של כל העולם בלו, והוא
ה'בעל־הבית' של כל העולם בלו. והוא
בחינת ה'בעל־הבית' של 'בית־המקדש', פי
הוא מאיר ל'בית־המקדש', ולכל העולם
בלו.

וכשזה הצדיק נתפרסם ונתגדל שמו
בעולם - על־ידי־זה נתגדל שמו
יתברך וכו'.

וכשנתעלם שם הצדיק־האמת, ונסתלק
מן העולם, ונתגדלים
ונתפרסמים מפרסמים של שקר, שאין בהם
שם השם כלל - על־ידי־זה בביכול נתמעט
ונתעלם שם השם.

ועל־ידי־זה באים 'שרפות' בעולם
רחמנא־לצלון, ונסתלק
'מאור־העינים' הנ"ל. וזה בחינת 'שרפת
בית־המקדש', שנעשה גם־כן על־ידי
הסתלקות 'מאורי־אור', ועל־ידי־זה נתגברו
'מאורי־אש' (עין בפנים).

נמצא: כשהצדיק־האמת נסתלק מן
העולם - הוא בחינת 'שרפת בית־
המקדש', ואז בני־ישראל נחשבים כאלו הם
מתגלגלים בחוצות הסיושלוּם.

ו.

(ח"ב סז)

'שבת' - מאיר לה'בית־המקדש'. פי
ה'מקדש' הוא גם־כן בחינת
'עינים', כמו שכתוב (יחזקאל כד, כא): "גאון

עֲזַבְכֶם מִחֲמַד עֵינֵיכֶם". וְשַׁבַּת' הוּא בְּחִינַת הַגּוֹנֵן הַמְּאִירִין בְּמִקְדָּשׁ'.

כִּי 'שַׁבַּת' - הוּא בְּחִינַת 'פְּחֵה־רְאוּת', שֶׁהֵם "תִּלְתַּת גּוֹנֵין דְּעֵינָא וּבֵת עֵין" (תַּקוּנֵי־זְהַר קכו:), הַמְּאִירִין לְבֵית־הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת 'עֵינַיִם'.

וְעַל־יְדֵי שְׁמֵת־אֲבָל עַל הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ - מִכְּנִיעַ מְאֹרֵי־אֵשׁ, וּמִתְגַּבְּרִין מְאֹרֵי־אֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת 'שַׁבַּת'.

וְזֶה 'מֵת־אֲבָ"ל' רֵאשֵׁי־תְבוּת: "לֵא תִבְעֵרוּ אֵשׁ בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם" (שְׁמוֹת ל"ה, ג). כִּי עַל־יְדֵי שְׁמֵת־אֲבָלִין, נִכְנָעֵין מְאֹרֵי־אֵשׁ.

וְזֶהוּ: "בְּיוֹם הַשַּׁבַּת" (ש"ס) - כִּי אֲזִי מְאִירִין מְאֹרֵי־אֹר, בְּחִינַת 'שַׁבַּת', בְּחִינַת "תִּלְתַּת גּוֹנֵין דְּעֵינָא וּבֵת עֵין" שְׁמֵאִירִין לְהַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ'.

ז.

(ח"ב סז - עַל־פִּי לְקוּטֵי־עֵצוֹת, חֲצוֹת ד')

בְּעֵתִים הַלְלוּ שְׁכַבְרַ אֲרֶךְ עָלֵינוּ הַגְּלוּת, וְהַשֵּׁם־יִתְבַּרֵךְ מְצַפֶּה בְּכָל־עֵת לְשׁוּב אֵלֵינוּ, וְלַחֲזֹר וּלְבַנּוֹת בֵּית־מִקְדָּשֵׁנוּ, רְאוּי לָנוּ שֶׁלֹּא לְעַבֵּב חֶסֶד־שְׁלוֹם בְּנֵין בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, רַק לְהַשְׁתַּדֵּל בְּבִנְיָנוּ.

עַל־כֵּן מְאֹד מְאֹד צְרִיכִין לְזַהֵר, לְקוֹם בְּחֲצוֹת בְּכָל לֵילָה, וְלִהְיוֹת מֵת־אֲבָל מְאֹד עַל 'הַרְבֵּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ!' - כִּי אוֹלֵי בְּגִלְגּוּל הָרֵאשׁוֹן הָיָה הוּא הַגּוֹרֵם שִׁיחָרֵב הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ.

וְאֲפָלוּ אִם לָאוּ, אוֹלֵי הוּא מְעַבֵּב עֵתָהּ בְּחֲטָאֵין בְּנֵין בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וְיִנְחָשׁב גַּם־כֵּן כָּאֲלוּ גָרַם לְהַחֲרִיבוּ" (ירושלמי יומא פ"א ה"א).

וְעַל־זֶה יִבְכֶּה וְיִתְאַבֵּל מְאֹד בְּכָל לַיְלָה בְּחֲצוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה נִחְשָׁב כָּאֲלוּ הוּא מְשַׁתַּדֵּל בְּבִנְיָן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ'.

וְעַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה לְהִתְקַרֵּב אֶל הָאֱמֶת, הֵינּוּ לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיקִים וּיְרֵאִים וְכַשְׂרִים אֱמֶתִיִּים, שֶׁהֵם עֶקֶר הַפֶּאֶר וְחֲחִן וְהִיפֵי הָאֱמֶת שֶׁל הָעוֹלָם.

וְעַל־יְדֵי־זֶה יִהְיוּ נִפְתָּחִין עֵינָיו, וְיִסְתַּכַּל עַל־עֲצָמוֹ בְּכָל הַמַּדּוֹת, וְלָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה עַל כָּל הַמַּדּוֹת רְעוּת, וְיִזְכֶּה לְדַעַת וּלְהַכִּיר אֶת שְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבַּרֵךְ.

וְהַשֵּׁם־יִתְבַּרֵךְ הַבְּטִיחַ לְכָל הַמֵּת־אֲבָל עַל צִיּוֹן (ישעיה ס"א, ג): "לְשׁוּם לְאֲבָלֵי צִיּוֹן, פֶּאֶר תַּחַת אֲפֶר".

ח.

(ח"ב סז)

'יִרְמִיָּהוּ־הַנְּבִיא' הָיָה מְקוֹנֵן וּמְחַבֵּב דָּם יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשְׁפָּךְ, וְהָיָה מְשַׁתַּתֵּף בְּצַרְתּוֹ, "וְהָיָה רוּאָה יִשְׂרָאֵל מוֹלְכִים בְּקוֹלְרִין, וַיִּדְהוֹן מִהַדְּקִין לְאַחֲזָרָא, וְרַחֵא עַל צוּאֵרֵיהוֹן" (אִיכָה־רַבָּה פְּתִיחָתָא לז; זְהַר שְׁמוֹת ב:).

וְהָיָה מְשַׁתַּתֵּף עִמָּהֶם, וְהָיָה מְקוֹנֵן עַל כָּל טֵפֶה דָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל (אִיכָה ד, א-ב): "בְּנֵי צִיּוֹן הַיְקָרִים הַמְּסַלְאִים בְּפִז" וכו', "תִּשְׁתַּפְּכֶנָּה אֲבָנֵי קִדְשׁ" וכו'.

ט.

(ח"ב סז)

עַל־יְדֵי שְׁקָמִים בְּחֲצוֹת־לַיְלָה, וּמֵת־אֲבָלִין עַל 'הַרְבֵּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ' - עַל־יְדֵי־זֶה נִצּוֹלִין מִשְׂרָפוֹת'.

י.

(ח"ב פה)

'אגוזים' הנקראים 'לוזים', רומזים לבחינת 'לאה', שהיא ב'ערך', שהיא 'נקבא ראשונה' (ספר חלקוטים להאריז"ל פרשת ויצא).

ואחר-כך נכנסין ל'בית-המקדש', שהוא בחינת: "יעקב קראו בית-אל" (פסחים פח.). וזהו שפרש רש"י (שופטים א, כד): "שדרך לוז נכנסין לבית-אל".

וזהו (ישעיה מ, א): "נחמו נחמו". שתי פעמים 'נחמו', גימטריא 'קדק"ד', שהיא בחינת 'ער"ף' - שעל-ידיה נכנסין לבית-אל.

וזהו שלשה שבועות שהם עשרים-ואחד יום ש'בין-המצרים', וכנגדו באילן לוז. בשביל-זה נוהגין לאכל ביצה בפעדה המפסקת בתשעה-באב.

כי הביצה נגמרת בעשרים-ואחד יום, כמאמר חז"ל (בכורות ח. ועין שם בתוספות): "תרנגלת מולדת לעשרים ואחד יום וכו', וכנגדו באילן לוז".

יא.

(ספורי-מעשיות, הקדמה ב' של מוהרנ"ת ז"ל - באור להמעשה של 'אבדת בת-מלך')

כל עבודתנו בשדשה העליון, מרמז לחבור חתן וכלה העליונים, שהיא בחינת 'יחוד קדשא-ברייה-הוא ושכינתה', כאשר כל ספרי הזהר-הקדוש וכתבי האריז"ל מלאים מזה.

וגם בתשעה-באב בקינות שמקוננין על 'גלות-השכינה' ו'כנסת-ישראל', אומרים: "אז בהלך ירמיהו וכו', אשת יפת תאר מנולת מצא".

וכן ב'תקון שלשה משמורות' שהוא מה'זהר-חדש' (איכה), מדבר שם גם-כן בלשונות פאלה: "פאשה המקוננת על בעלה" וכו', עין-שם.

מפלגה ויותר מזה, מבאר לעינים: ש'גלות-השכינה וכנסת-ישראל', היא בחינת 'אבדת בת-מלך' והתרחקותה מדודה וכו'.

יב.

(עלים-לתרופה, א' ואתחנן תקצ"ה)

ולא נשאר לנו, כ"אם מה שזכינו ברחמיו, ל'אמונתו-הקדושה', אשר נטעו אבותינו הקדושים בקרבנו מעולם, על ידי 'צדיק-הדור האמתי', שזכינו לקבל ממנו פנים אל פנים.

ועל-כן גם עתה "אשרינו מה טוב חלקנו" (תפלת שחרית), ובדאי רבי פייוול צדק בדבריו, בהתפארו "אשרינו" בכל-פעם (הספור של 'רבי פייוול אשרינו' - נמצא במערכת 'חצות-הלילה', והוא ב'שיח-שרפיר-קדש' ח"ב תשפו).

וגם עתה אנו צריכין להחיות עצמנו בזה - בדי שיהיה לנו פח לומר הקינות בכל לב, ולשבר לבנו פראוי, כל אחד על חלקו שיש לו ב'הרבן בית-המקדש' ו'צרות ישראל' בכלל ובפרט.

השם-יתברך ירחם עלינו: שנזכר להיות בכלל המתאבלים על ירושלים, לראות בשמחתה, ולראות צמיחת קרן ישועה בכל עת, ויעשה עמנו אות לטובה, ויראו שונאינו ויבושו, יפלו ולא יקומו. ונפשנו תגיל בה' תשיש בישועתו.

דברי אביד הנאנח והנדכה, ומדבר בשברות-לב מאד, ואף-על-פי-כן

אני מחיה עצמי באמת בכל הנ"ל, להתחזק ולהתאמץ ולקוות לישועת השם מהרה.

יג.

(שיח-טרפיקדש ח"ב קח)

רבנו ז"ל אמר: "אם יאכלו בני ישראל מרור בליל פסח, כבר ישבו בתשעה באב לומר קינות".

[אז מ'זועט עסן מרור ביים 'סדר', וועט מען שוין זיצן 'תשעה באב' ביי 'קינות']. (הם הלם באותם הימים. שלחך ערוך אורח-חיים תכת, ג).

[איכה רבה, פתיחתא יח: "רבי אבין פתח: 'השביעי במרוזים' (איכה ג, טו) - בלילי הפסח של יום טוב הראשון. 'הרוני לענה' (שם) - בתשעה באב. ממה שהשביעי בלילי יום טוב הראשון של פסח, 'הרוני' בלילי תשעה באב 'לענה'. הוי בלילי יום טוב הראשון של פסח, הוא לילי תשעה באב. ועל זה היה מקונן ירמיה (שם א. א): 'איכה ישבה בדד'"]

[איכה רבה ג, ה: "'השביעי במרוזים' - זה יום טוב הראשון של פסח דכתיב בו (שמות יב, ח): 'על מצות ומרורים' (ומצות על מרורים). 'הרוני לענה' - מה שהשביעי בליל יום טוב הראשון של פסח, 'הרוני' בליל תשעה באב 'לענה'. הוי ליל יום טוב הראשון של פסח, הוא ליל תשעה באב"]

יד.

(באור-הלכות ח"ב יב; פונכי-אור, שיחות וספורים כו; אבני-הברזל כ; שיח-טרפיקדש ח"ב תרצז)

כן היה מנהג מוהרנ"ת ז"ל אחר פטירת רבנו ז"ל: שבבין המצרים היה אומר 'תקוני-חצות', במרתף עמק, ובפרט בתשעה באב היה סוגר את עצמו כל הלילה עד חצות היום, ושם אמר את מגלת איכה וה'קנות' ו'סדר התפלה' וכו'.

ופעם אחת אמר: "איך קען מיר מערער נישט קילן דאס הארץ, נאר 'תשעה באב' און 'פין-המצרים' ביי די 'קינות', און א גאנץ יאהר

ביי 'תפלת חצות'. כאטש קלאגן אויף דעם חורבן [בית המזחין בכלליות ובפרטיות], וואס מען איז נישט אזוי ווי מען דארף צו זיין".

[איני יכול לקרר את לבי, רק בתשעה באב ובימי 'פין-המצרים' באמירת הקינות, ובכל ימות השנה בתפלת חצות. לכל הפחות לבכות על החורבן, מה שאיננו כמו שצריכים להיות].

טו.

(באור-הלכות ח"ב יב; פונכי-אור, שיחות וספורים כז)

שמעתי מאבי ז"ל, ששמע מוהרנ"ת ז"ל: "שעקר שבירת לבבו בחצות וקינות, הוא בהרצשתו מלת 'איכה'" ("איכה נחרב", בקינות שבתקוני-חצות).

[שיחות הר"ן רסח: "איכה נחרב האולם" וכו'. "עד אן יצעק בשבי" וכו'. "עד אן" וכו'. "בן אמתה" וכו' (תקוני חצות). ורמז עלי: "כמה אני צריך לצעק זאת לפניו יתברך". ותפס לדגמא איך הם מעוררים הלב. ואמר אותם בנגון חצות, בקול נעים עמק מאד].

וגם מדבריו הקדושים בלקוטי-הלכות (נטילת ידים לסעודה ז, ה; שבת ז, מא): שזאת היתה עצת ירמיה הנביא בעת הגלות והחרבן, לפתח ב"איכה", בכל השלשה קינות שחבר בתחלה. כמבאר בדברי רבנו ז"ל: "שהוא מלשון 'איכה'", פידוע (בראשית רבה יט, ט; איכה רבה פתיחתא ד; איכה רבה א, א; זחר בראשית כט. תקוני-זחר צד:).

וה'פ"ף' - הוא מ'כבודו' בעצמו יתברך, כמבאר גם זה מדברי רבנו ומוהרנ"ת ז"ל.

והנראה מכל-זה: שזה ענין העצה (לקוטי-מוהר"ן ח"ב יב), לחפש ולבקש "איה מקום כבודו" (עין לקוטי-הלכות שם).

וממילא מובן: שהעקר הזמן לזה, הוא בחצות. ועל-כל-פנים איזה שעה או שתיים קדם אור-הבקר.

וְאֵי-עַל-פִּי שָׁגַם זֶה נִקְרָא בְּשֵׁם 'תְּפִלָּה' -
 מְבֹאָר בְּכֻלָּהּ מִדְּבַר רַבְנֵי
 הַקְּדוּשׁ: שְׁמַעְלָתָהּ גְּדוּלָה כָּל-כָּף, עַד
 שְׁלֹפְעָמִים לֹא יִקְרָאָהּ כָּלֵל בְּשֵׁם 'תְּפִלָּה',
 רַק בְּשֵׁם 'צַעֲקַת-הַלֵּב' - שְׁעַל-יָדָהּ יְסוּבֵב
 הַכֶּתֶב (אֵיכָּה ב, יח): "צַעֲקַת לִבִּי" וְכוּ', הַנִּסְמָךְ
 לְהַכְתוּב הַנ"ל (שם פְּסוּק יט): "קוֹמֵי רִנִּי" וְכוּ'.
 וְהוּא שָׁגַם בְּעֵת שֶׁהַתְּפִלוֹת אֵינָם נִתְקַבְּלִים
 - יֵשׁ בִּיכְלָתָהּ לְהוֹעִיל וּלְהַתְקַבֵּל.

וּשְׁאֲלוּהוּ שָׁם: "בְּאֵיזָה סֵפֶר קִינּוֹת הוּא
 רוֹצֵה לְקוֹנֵן, אִם לְפִי גִסַּח
 'אֲשַׁכְנֶז' אוֹ 'פוֹיִלְךָ'?"!
אָמַר בְּכָאֵב: "אֵילוּ הָיוּ מְרַגְּשִׁים אֶת
 הַחֶרֶב, לֹא הָיוּ שׁוֹאֲלִים שְׁאֵלָה זֹאת
 אֵיזָה קִינָה לֹא־מֵר!"

יט.

(חֲכָמָה וּתְבוּנָה, לְרַבֵּי אַבְרָהָם
 ב"ר נַחֲמָן ז"ל, סִימָן א עֲמוּד יא)

בְּתִשְׁעָה-בְּאָב הָאֲחֵרוֹן לְפָנוֹת-עֶרֶב,
 שְׁבִימֵי חֵייו הַקְּדוּשׁ שֶׁל
 רַבְנֵי ז"ל, שֶׁנִּזְכָּר אֶז בְּעֵצָם הַעֲלָמַת הַזְּכָרוֹן
 שֶׁל הַיָּלֵד וְהַזְּקֵן שֶׁלְמַעֲלָה מִכָּלֵם, עַד שֶׁאֵינּוּ
 נִקְרָא בְּשֵׁם 'זְכָרוֹן' כָּלֵל, "עַר גְּעֵדֵעֲנִיקֵט
 גְּאֲרִנִּישֵׁט" [אֵינּוּ זֹכֵר לְאוֹ כְּלוּם] (בְּסִפּוּרֵי-מַעֲשִׂיּוֹת
 מַעֲשֵׂה יג מִהַשְּׁבַע בְּעֵטְלֵעֵרִם).

עָנָה וְאָמַר אֶז רַבְנֵי ז"ל: "אֵיזָה פָּנִים יֵשׁ
 לִי בִינִיכֶם?"!

וְהָשִׁיב לוֹ מוֹהֲרַנ"ת ז"ל (בְּדַבְרֵי צַחֲוֹת): "וְוִי
 גְּאֲרִנִּישֵׁט" [כְּמוֹ כְּלוּם]!

וְחָזַר רַבְנֵי ז"ל וְאָמַר לוֹ: "הֲלֹא גַם אַתָּם
 אָפֶס וְאִין" [אִיר זְעַנְט זִיךְ אוֹיךְ גְּאֲרִנִּישֵׁט".
 [עִינְ-שָׁם הַשְּׂיִכּוֹת לְתִשְׁעָה-בְּאָב לְפָנוֹת-עֶרֶב, שֶׁזֶה הָיָא
 הַנַּחֲמָה וְכוּ'].

כ.

(שִׁיחַ-שְׂרָפֵי-קֹדֶשׁ ח"ג רצז)

פַּעַם בְּתִשְׁעָה-בְּאָב, שָׁחָה רַבֵּי נַחֲמָן
 מְטוֹלְטִישֵׁין ז"ל, אֶצֶל אַנ"ש, בְּעִיר
 דְּעַמִּיטְרִיוּקַע הַסְּמוּכָה לְעִיר טְשֶׁעְרִין. שָׁם
 בָּעִיר, דָּר אֵיזָה 'מִתְנַגֵּד לְךָ', שֶׁהִיא מִתְלוֹצֵץ
 וּמְצַר לְאַנ"ש.

כְּשִׁשְׁמַע שָׁבָא הַנ"ל לְעִיר, רָצָה לַעֲשׂוֹת
 לִיצְנּוֹת גַּם מִמֶּנּוּ כְּהַרְגֵלוֹ הָרַע,
 וְהָלַךְ לְפָגְשׁוֹ בְּבֵית-הַכְּנָסֶת.

טז.

(שִׁיחַ-שְׂרָפֵי-קֹדֶשׁ ח"ב תקיג)

מוֹהֲרַנ"ת ז"ל אָמַר: "אֶפְלוּ בְּשִׂאֲהֵיהּ
 בְּבִין-הַשְּׂמִשׁוֹת הָאֲחֵרוֹן שֶׁל
 אֶלְהֵ-הַשְּׁשִׁי, וְאֶרְאֶה שֶׁהַגְּאֵלָה עֵדִין לֹא
 בָּאָה, אֵי-עַל-פִּי-כֵן אֲאָמִין בְּאִמּוֹנָה שְׁלִימָה
 בְּבִיאַת הַמְּשִׁיחַ!"

יז.

(שִׁיחַ-שְׂרָפֵי-קֹדֶשׁ ח"ז נז)

פַּעַם כְּשֶׁדְּבָרוֹ מִ'קִּיץ-הַפְּלֹאוֹת' וְגַדֵּל קִשְׁי
 הַגְּלוּת, בְּפָרֵט מַה שֶׁאָמְרוּ הַצַּדִּיקִים
 מִגְּדֵל הַנְּסִיוֹנוֹת וְהַיְסוּרִים שֶׁעוֹד יַעֲבֹרוּ עַל
 יִשְׂרָאֵל בְּעַקְבוֹת-מְשִׁיחָא - אָמַר אֶז
 מוֹהֲרַנ"ת ז"ל: שֶׁמֶצַד אֶחָד, דְּוָקָא מְדַבְּרִים
 וְעַתִּידוֹת אֵלּוּ שֶׁאָמְרוּ הַצַּדִּיקִים עַל הָעַתִּיד
 לְבּוֹא עֲלֵינוּ - מִזָּה בְּעֵצְמוֹ הוּא מִתְחַזֵּק.

שָׂאֵם רָאוּ מַה שֶׁרָאוּ - בְּוֹדָאֵי רַחֲמוֹ עַל
 הַדּוֹר, וְהַפְּצִירוֹ בְּתִפְלָה שְׁנוּכֵל
 לַעֲמֹד בְּמַצְבִּים קָשִׁים וְנְסִיוֹנוֹת מְרִים אֵלּוּ (עִינְ)
 שִׁיחַוֹת-הַר"ן קכו).

יח.

(שִׁיחַ-שְׂרָפֵי-קֹדֶשׁ ח"ז עח)

כְּשֶׁהָיָה מוֹהֲרַנ"ת ז"ל בְּגֵאֲלִיצְיָא, וְעֵבֵר
 בְּדֶרֶךְ גְּסִיעָתוֹ גַּם בְּעִיר 'בְּרָאד',
 וְחָל אֶז יוֹם תִּשְׁעָה-בְּאָב.

וכשֶׁרָאָה אִיךָ שֵׁיִשֵּׁב בְּפִינָה בְּבֵית־
הַכְּנֶסֶת, כִּי כָךְ הָיָה נוֹהֵג לְשַׁבֵּת
לְאָרֶץ וְלִזְמַר קִנּוּת וְכוּ' מִשָּׁךְ כָּל הַלַּיְלָה,
וְאָמַר אֶת הַקִּנּוּת בְּשִׁבְרוֹן לֵב וּבְנִיעִימָה
בְּדַרְכּוֹ.

לָאֵט לָאֵט הִתְלַהֵב וְהִתְעוֹרַר הוּא עֲצֻמוֹ
עַל־יַד־יָזָה, עַד שֶׁנֶּעְמַד אֲצֻלוֹ וְהַחֵל
אָף הוּא לְבָבוֹת יַחַד עִמוֹ, עַד שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל
שׁוֹב לְהִפָּרֵד מִמֶּנּוּ כָּל הַלַּיְלָה.
וּמֵאֵז - הִתְקַרַּב אָף הוּא לְאַנְ"שׁ
בְּהִתְקַרְבוֹת גְּדוֹלָה.

נא.

(שיח־טרפֿיקדשׁ ח"ד רסט; ח"ו תלד)

יוֹם 'תְּשַׁע־בָּאב' - הָיָה לְאַנְ"שׁ יוֹם שֶׁל
תְּשׁוּבָה וְחִרְטָה, וְהָיוּ מְרַבִּים מְאֹד
בְּנִתְיִנַת צְדָקָה, וְכֹאמֶרם ז"ל (שַׁבַּת קלט.): "אֵין
ירוֹשָׁלַיִם נִפְדִּית אֶלָּא בְּצַדָּקָה".

וְנִהְיָג הָיָה בְּכָל 'אוֹקְרִינָא': לְהַרְבּוֹת
בְּנִתְיִנַת צְדָקָה בְּיוֹם 'תְּשַׁע־בָּאב'.

[בַּסֵּפֶר 'מוֹעֵד־לְכַל־חַי' לר' חיים פֿאלאג'י סִימֵן י,
אוֹת סח: בְּיוֹם תְּשַׁע־בָּאב, יֵשׁ לְהַרְבּוֹת בְּצַדָּקָה לְעַנְיִים
וְלַתְּלַמִּידֵי־חֻכְמִים וְכוּ', וְהוּא סֶגְלָה נִפְלְאָה לְכַפֵּר עֲוֹנוֹת,
וְגַם לְקָרֵב הַגָּאֹלָה וְכוּ' - עֵינ־שֵׁם בְּאַרְיִכוֹת].

נב.

(לקוטי־הלכות, נטילת־יָדִים־לְסַעֲדָה ד, ה)

וְזָה בְּחִינַת 'אֵיכָה' שְׁאוֹמְרִים בְּתְשַׁע־
בָּאב. וְזָה בְּחִינַת (אֵיכָה ד, א): "אֵיכָה
יוֹעַם זָהָב". כִּי עָקַר הַקִּינּוּת הֵם עַל
'הַסְּתַלְקוֹת הַצְּדִיקִים־הָאֱמִתִּיִּים',
'שֶׁשֶּׁקוּלָה כְּפָלִים כְּחֻרְבֵן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ"

(אֵיכָה־רַבָּה א, לז, הוֹבָא בְּרִשׁ"י יִשְׁעִיָּה כט, יד).

וְעַל־יַד־יָזָה אָנוּ עֹכְשׁוֹ "כְּצֹאן אֲשֶׁר אֵין
לָהֶם רוֹעֵה" (בְּמִדְבָּר כב, יז), כִּי
אֵין אָנוּ יוֹדְעִין מִי הוּא הַצְּדִיק־הָאֱמִתִּי.

וְאָנוּ צְרִיכִין לְצַעֵק וּלְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ:
'אֵיכָה' 'אֵיכָה' - הַצְּדִיק־הָאֱמִתִּי,
שֶׁנֶּחֱשַׁךְ אֹרֹךְ אֲצֻלְנוּ - שְׁאֵין זֹכִיךְ לִידַע
מִמֶּנּוּ, שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת "יוֹעַם זָהָב" וְכוּ',
שֶׁהַצְּדִיק־הָאֱמִתִּי הִנְחַמְד מִזָּהָב - יוֹעַם
וְנִחַשְׁךְ אֹרֹךְ אֲצֻלְנוּ.

וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (עֵינֵי רִשׁ"י אֵיכָה ד, א):
"שִׁירְמִיָּה הָיָה מְקוֹנֵן 'אֵיכָה יוֹעַם'
עַל הַסְּתַלְקוֹת הַצְּדִיק 'אֲשִׁיהוּ'; וְכֵן בְּכָל
דוֹר וְדוֹר הוּא מְרַמֵּז עַל הַסְּתַלְקוֹת
וְהִתְעַלְמוֹת אֹרֹךְ הַצְּדִיק־הָאֱמִתִּי שֶׁבְּדוֹר.

וְזָהוּ: "אֵיכָה יוֹעַם זָהָב" כְּנ"ל - שֶׁנֶּחֱשַׁךְ
אֹרֹךְ אֲצֻלְנוּ, וְאֵין זֹכִיךְ לְהִנּוֹת מְאוּדוֹ.

וְלֹא דֵי זֶה - כִּי אִם עוֹד נוֹסֵף יְגוֹן עַל
מְכַאוֹבְנוּ, כִּי גַם "יִשְׁנֵא הַפֶּתֶם
הַטּוֹב" (אֵיכָה שם) - שֶׁהַצְּדִיק־הָאֱמִתִּי
הִנְמַשֵּׁל לְכַתֵּם הַטּוֹב' - כְּלַכְּךָ נִחַשְׁךְ אֹרֹךְ
מִיִּשְׂרָאֵל, עַד אֲשֶׁר נִשְׁתַּנָּה הָאֱמִתִּי לְגַמְרִי, כִּי
"אוֹמְרִים לְרַע טוֹב וְלְטוֹב רַע" (יִשְׁעִיָּה ה, כ).

וְזָהוּ: "יִשְׁנֵא הַפֶּתֶם הַטּוֹב" - שֶׁנִּשְׁתַּנָּה
הַפֶּתֶם הַטּוֹב', שֶׁהוּא הַצְּדִיק־הָאֱמִתִּי
- שֶׁמְדַבְּרִין עָלָיו כָּל הַרְעוֹת, וּמְשַׁנֵּין
וּמְחַלִּיפִין הָאֱמִתִּי בְּשִׁקְרָה.

וְעַל־יַד־יָזָה (שם): "תְּשַׁתְּכֶנָּה אֲבֵנֵי
קִדְשׁ בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת" -
שֶׁזָּה נֶאֱמַר עַל 'הַסְּתַלְקוֹת וְהִתְעַלְמוֹת
הַצְּדִיק' שֶׁהוּא בְּחִינַת "רֹאשׁ־בֵּית".
וּמִתְגַּבְּרִין הַמְּפָרְסְמִים שֶׁל שִׁקְרָה שֶׁהֵם
בְּחִינַת "רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב
בְּהַתּוֹרָה 'בְּרֹאשֵׁית־לְעֵינַי' וְכוּ' (ח"ב סז).

וְזָהוּ (אֵיכָה שם, ב): "בְּנֵי צִיּוֹן הִיקְרִים" וְכוּ',
כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם (בְּתוֹרָה הַנ"ל), עֵינ־שֵׁם.

וְזָהוּ (שם ד, ג): "גַּם תִּנְיִים תִּלְצְוּ שֹׁד" וְכוּ' -
שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת רְחֻמְנוֹת דְּסִטְרָא־

אָהָרָא', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּהַתּוֹרָה "תִּקְעוּ תוֹכְחָה" (ח"ב ח - מוֹבָא לְעִיל בְּמַעֲרַכַת מְגִלַת אֵיכָה, עַל הַפְּסוּק הַזֶּה). שְׁעַל־יַדֵּי־זֶה מִתְגַּבֵּר חֲסִיּוֹשְׁלוֹם בְּחִינַת "וְהִנָּחֵשׁ הָיָה עָרוֹם" (בְּרֵאשִׁית ג, א), שְׁעַל־יַדֵּי־זֶה נִמְשָׁךְ כָּל הַצְּרוּת, עַד שְׂאִין יוֹדְעִים מֵהַצְּדִיק־הָאֱמֶת.

שְׁכַשְׁמִכְנִיעִין 'זְהִמַּת־הִנָּחֵשׁ', שֶׁהוּא בְּחִינַת "גַּם תַּנִּים חָלְצוּ שָׂד" וְכוּ', עַל־יַדֵּי הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל־כַּח' - אַזִּי נִתְבָּרַר הַמְּדַמָּה' עַל־יַדֵּי הַצְּדִיק־הָאֱמֶת.

וְלַהֲפֹךְ - לַהֲפֹךְ חֲסִיּוֹשְׁלוֹם, וְאִזִּי אֵין יוֹדְעִין 'אֵיכָה' - אֵיפֹה 'אֹר הַצְּדִיק־הָאֱמֶת'. וְעַל זֶה אָנוּ מְקוֹנְנִין: "אֵיכָה יוֹעַם זָהָב", שֶׁנֶּאֱמַר עַל 'הַסְּתַלְקוֹת וְהַתְּעַלְמוֹת אֹר הַצְּדִיק', שֶׁזֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת: "גַּם תַּנִּים חָלְצוּ שָׂד", כַּנֶּל.

אָבֵל עַל־יַדֵּי הַקִּיּוֹנוֹת וְהַצְּעָקָה "אֵיכָה" - אָנוּ זוֹכִין שִׁיתְגַּלֶּה לָנוּ אֹרֵנוּ, וְנִזְכָּה לְאַמוּנַת־שְׁלֵמָה' - עַד שִׁיתְעַר הַשִּׁיר שֶׁלְעֵתִיד, שְׂאִז תִּגְדַּל הַשְּׂמֵחָה מְאֹד וְכוּ'.

כג.

(לְקוּטֵי־הַלְכוּת, נְטִילַת־יַדַּיִם לְסַעֲדָה ו, פ)

בְּעוֹזְנוֹתֵינוּ־הַרְבִּים - נִתְרַבֶּה הַמְּחַלְקַת' מְאֹד בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא מְזִיק בְּיוֹתֵר מִכָּל הַקְּלָקוּלִים, כְּמוֹ שְׂאִמְרוּ חַז"ל, וְעַל־יַדֵּי־זֶה נִחְרַב הַבַּיִת־הַמְּקֻדָּשׁ, וְעַל־יַדֵּי־זֶה מִתְעַכֵּב בְּנִינוּ.

כִּי עֵקֶר הָעֵפּוֹב הוּא, עַל־יַדֵּי שְׂאִין הַקְּבוּץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּשְׁלֵמוֹת בְּתַכְלִית הַשְּׁלוֹם הָאֱמֶתִי וְכוּ'. וְעַל־זֶה צְרִיכִין לְבָבוֹת וּלְהַתְּאוּנָן מְאֹד בֵּין־הַמְּצָרִים וּבַתְּשַׁעֲה־בָּאָב, וְכֵן בְּכָל לַיְלָה בַּחֲצוֹת - לְהַתְּאָבֵל עַל הַחֲרָבֵן בֵּית־הַמְּקֻדָּשׁ וּפְזוֹר יִשְׂרָאֵל'.

וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֵשׁ פְּעָמִים "אֵיכָה" - שְׂמַת־אֲבָלִין עַל 'הַסְּתַלְקוֹת וְהַתְּעַלְמוֹת הַצְּדִיק', שֶׁהוּא יָכוֹל לְהַאִיר בְּכָל הַדְּרֵי־מִטָּה', בְּחִינַת "מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ", וּלְהַשִּׁיב כָּלֵם לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ.

וְהָעֵקֶר עַל־יַדֵּי הַשְּׁלוֹם' - שִׁיתְקַבְּצוּ וְיִתְאַסְּפוּ יַחַד, וְיִתְקַשְּׂרוּ עִם הַצְּדִיק־הָאֱמֶת, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת הַמְּשָׁכֵן' שֶׁהִיָּה בְּיַמֵּי 'מֹשֶׁה', וּבֵית־הַמְּקֻדָּשׁ' שֶׁבָּנָה דָּוִד וְשְׁלֵמָה'.

כִּי לְשֵׁם מִתְקַבְּצִים כָּל יִשְׂרָאֵל יַחַד, וּמְקַבְּלִים 'הָאֶרֶת־הַדְּעִת' מִהַרְבֵּי, בְּחִינַת 'מֹשֶׁה', שְׁעַל־יַדֵּי־זֶה עֵקֶר 'כָּלֵלוּת־הַעוֹלָמוֹת' בְּחִינַת 'אֵיָה' וּמְלֹא' יַחַד וְכוּ'.

וְעַל־כֵּן מְקוֹנְנִין עַל זֶה שְׁלֵשׁ פְּעָמִים "אֵיכָה": (א) עַל 'הַסְּתַלְקוֹת הַצְּדִיק'. (ב) וְעַל 'פְּזוֹר יִשְׂרָאֵל'. (ג) וְעַל 'חֲרָבֵן בֵּית־הַמְּקֻדָּשׁ' - שֶׁשֵּׁם נִתְּוַעְדוּ וְנִכְלְלוּ יַחַד כָּל יִשְׂרָאֵל, עִם הַצְּדִיק־הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁשֵּׁם עֵקֶר הַכָּלֵלוּת.

וְזֶה בְּחִינַת (אֵיכָה א, א): "אֵיכָה יִשְׁבֶּה בְּדָד הָעִיר רַבְתִּי עִם וְכוּ' רַבְתִּי בְּגוֹיִם" וְכוּ' - שְׂמַת־אֲבָלִין עַל 'צְלוּת יִשְׂרָאֵל' מִירוֹשָׁלַיִם מִמְּקוֹם קְבוּצָם.

וְזֶהוּ (שָׁם א, ג): "גָּלְתָה יְהוּדָה מֵעֵנִי" וְכוּ' - שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת הַכְּבִיָּה עַל 'פְּזוֹר יִשְׂרָאֵל' שֶׁיִּצְאוּ מִירוֹשָׁלַיִם וּבֵית־הַמְּקֻדָּשׁ.

וְ"אֵיכָה שְׁנִיָּה" (שָׁם ב, א): "אֵיכָה יַעִיב ה' בָּאֶפּוֹ אֶת חוֹמַת בֵּית צִיּוֹן וְכוּ', וְלֹא זָכַר הַדָּם רַגְלָיו וְכוּ'" - שֶׁהוּא שְׂמַת־אֲבָלִין עַל חֲרָבֵן חוֹמַת צִיּוֹן וִירוֹשָׁלַיִם וְחֲרָבֵן בֵּית־הַמְּקֻדָּשׁ שֶׁנִּקְרָא "הַדָּם רַגְלָיו" וְכוּ' וְכוּ'.

ו"איכה שלישית" (שם ד, א): "איכה יועם זהב" - נאמר על הסתלקות הצדיק, "שהוא בחינת 'אשיהו הצדיק', שעליו אמר ירמיהו כל ה'איכה יועם", כמו שאמרו רבותינו ז"ל (עירושם באיכה רבתי).

וכן הוא בכל דור, שמתאוננים על הסתלקות והעלמות הצדיק וכו', וכנ"ל.

וירמיהו הנביא אמר (שם ג, א): "אני הגבר" - ששם פלולים כל השלש אלפא ביתות. כל השלש "איכה", אמר כלם על-עצמו, כי תולה כל החסרון בו.

ועל-כן אמר: "אני הגבר ראה עני" - "אני" דיקא. "אותי נהג וילך" (שם פסוק ב) - "אותי" דיקא וכו'. וכן "אך בי ישב יהפך ידו כל היום" וכו' (שם פסוק ג). עד שאמר: "ואמר אבד נצחי" וכו' (שם פסוק יח).

אבל מחזק עצמו הרבה, ואומר (שם פסוקים כא-כב): "זאת אשיב אל לבי על-כן אוחיל, חסדי ה' בי לא תמנו" וכו'. וכן (שם פסוקים נד-נה): "צפו מים על ראשי אמרתי נגזרתי, קראתי שמך ה' מבור תחתיות" וכו'.

ומזה יכול כל אדם ללמד אלפים ורבבות קל-וחמר על-עצמו: איך הוא צריך לומר פליזה על-עצמו, על רבוי עוונותיו ומחשבותיו הרעים השוטפים עליו כל-כך.

אבל חלילה חלילה שיפל על-ידי-זה חס-ושלום! - רק יחזק עצמו בכח הצדיקהאמת הענו מאד מאד, שהוא נקי מכל צד שגיאה, ומכל-שכן מאיזה עון חס-ושלום, ואף-על-פי-כן הוא אומר על-עצמו קינות פאלה הנ"ל.

וכל-זה אומר בשביל כלל-ישראל - עד שכל-אחד יוכל לעורר עצמו ולחזק עצמו בכחו הגדול, בכל מה שעובר עליו, שיאמר בכל-פעם: "אף-על-פי-כן (שם פסוק כב): 'חסדי ה' בי לא תמנו, כי לא כלו רחמיו', כי 'חדשים לבקרים" (שם פסוק כג), 'מתחדשים החסדים"', כמו שפרש רש"י שם וכו' (איכה ג, כג).

נד.

(לקוטי-הלכות, ברפת-הודאה, כה)

ב'תשעה-באב' נחרב ה'בית-המקדש' - שבא על-ידי ה'תגברות הבכיה והעצבות בהנם'.

בבחינת (תענית כט. על במדבר יד, א): "ויבכו העם בלילה ההוא", "אתם בכיתם בכיה של חנם אני אקבע לכם בכיה לדורות".

כי עתה צריכין לבנות ב'תשעה-באב' וב'חצות-לילה' על 'חרבן בית-המקדש' - כדי להמתיק הדין בשרשו, לתקן הבכיה והעצבות הנ"ל.

נה.

(לקוטי-הלכות, ברבות-הראיה ושאר ברבות-פרטיות ד, ז-יז)

ועל-כן "תשעה-באב הוא תענית חמור בכל החמשה ענויים, ומפסיק מבעוד יום כמו יום-הכפורים ממש" (שלחן-ערוך ארח חיים תקנ, ב).

כי 'תענית תשעה-באב', הוא בשביל 'חרבן בית-המקדש'. ועקר האבלות על 'חרבן בית-המקדש' - הוא מה שפגמנו בעוונותינו ונתרחקנו מ'קדשת קדש-קדשים', שהוא ה'אבן-שתייה' נקדת העולם,

שמשם עקר קדשת בית המקדש וארץ ישראל, ששם נכנס הפהך הגדול, ביום הכפורים, ביום התענית, לכפר על ישראל, לקשר כל הרצונות וכל השנויים להשם יתברך.

ועל-ידי שפגמנו בזה בעוונותינו וגרמנו מחלקת בישראל - נתרחקנו מנקדה קדושה הזאת, בחינת 'קדש-קדשים', ונחרב בית-מקדשנו, וגלינו מארצנו שהיא ארץ החיים והשלוש'.

ועל-כן "צריכין להתאבל בתשעה באב ולהתענות בחמשה ענויים, כמו יום-הכפורים" - כי על-ידי האבלות והתענית על חרבן בית-המקדש - מתקנין הפגם, וממשיכין על-עצמו בחינת 'קדשת הבית-המקדש', בבחינת (תענית ל'): "כל המתאבל על ירושלים, זוכה ורואה בשמחתה".

ועקר הקדשה: להמשיך על-עצמו בחינת 'קדשת קדש-קדשים' - ששם נכללין יחד כל השנויים וכל הרצונות, שזה בחינת 'שלוש'. שזה עקר הקדשה: שמקשרין כל הרצונות להשם יתברך.

ועל-כן "תשעה באב, הוא תענית בכל החמרות כמו יום-הכפורים" - כי עקר 'תענית תשעה באב' הוא: כדי לזכות להמשיך 'קדשת יום-הכפורים'.

דהינו: לתקן פגם 'חרבן בית-המקדש', שעקר קדשתו הוא בחינת 'יום-הכפורים', שהוא יום צום הקדוש שנכנס בו הפהך הגדול לפני ולפנים, שמשם עקר כל העשר-קדשות של הבית-המקדש וארץ ישראל (פלים פ"א מ"ו), שכולל כל קדשת ישראל.

אבל עקר הקדשה נמשך משם, על-ידי שמקשרין כל הרצונות להשם יתברך, שזה בחינת 'שלוש', שזה עקר הקדשה, כנ"ל.

כי עכשו שנחרב ה'בית-המקדש' - אין בנו פח להמשיך הקדשה הנ"ל על-ידי 'יום-הכפורים' בעצמו, מחמת שנחרב הבית-המקדש, ואי-אפשר לכנס לפני ולפנים, כנ"ל.

ועל-כן "צריכין להתענות תשעה באב וארבעה צומות" - להתאבל על החרבן הזה, שעל-ידיה ממשיכין על-עצמו 'קדשת הבית-המקדש', שהוא בחינת 'קדשת קדש-קדשים'.

ואז זוכין ב'יום-הכפורים' - לקבל ולהמשיך גם עתה עלינו, 'קדשת קדש-קדשים' בשלמות - לתקן כל החטאים, ולשוב להשם יתברך בשלמות.

וזה שמסימין בסוף אחר הקינות שהם "איכה" (איכה ה, כא): "השיבנו ה' אליך ונשובה" - כי עקר בכינתנו: שנזכה ל'תשובה', שנמשך מבחינת 'יום-הכפורים', מבחינת 'קדש-קדשים', שהוא עקר 'קדשת הבית-המקדש וארץ-ישראל', שאנו ממשיכין עלינו על-ידי שמתאבלין על 'חרבן בית-המקדש' כנ"ל.

כי בזמן שבית-המקדש היה קיים, היינו יכולים להמשיך 'קדשת קדש-קדשים', על-ידי ה'תענית יום-הכפורים' לבד, על-ידי שנכנס לשם הפהך הגדול ביום-הכפורים כנ"ל. אבל עכשו, צריכין ישראל בכלל - 'ארבעה צומות', כדי לתקן פגם 'חרבן בית-המקדש'.

כו.

(לקוטי הלכות, ברכות פ"ט ט"ז והטבת חלום ה, ג)

ועל-כן צריכין לבכות מאד בין המצרים, ובפרט בתשעה-באב, על הרבן בית-המקדש, "עיני עיני ירדה מים" (איכה א, טז) - כדי להכניע על-ידי הדמעות של העינים, את ארס הרע-עין.

וכמו שכתוב ב'דוד', כשבא עליו הרע-עין של אבשלום, שאמר אז (שמואל-ב טז, יב): "אולי יראה ה' בעיני", ופרש רש"י: "דמעות עיני"; וכן פתיב שם (טו, ל): "ודוד וכו' עלה ובוכה וכו', וכל העם אשר אתו וכו' ועלו עלה ובכה". וכליזה כדי להנצל מה'רע-עין' על-ידי ה'בכיה בעינים'.

וזוה בחינת (תהלים מב, ד-ה): "היתה לי דמעותי לחם וכו', אלה אזכרה וכו'" - כי על-ידי הדמעות, מכניעין הרע-עין שפמנו ה'שכחה'. ואז זוכין ל'זכרון', בחינת "אלה אזכרה" וכו'.

וכלל עקר הקינות בתשעה-באב ובין המצרים, הם בשביל תקון, כדי לזכות ל'תשובה' - כמו שפס'מין בסוף 'איכות' שהוא כלול מכל הקינות (איכה ה, כא): "השיבנו ה' אליך" וכו'. כי עקר פונתנו בבכיתנו בהקינות: כדי לעורר רחמיו יתברך, ש'שיבנו אליו באמת.

דהינו: שנזכה על-ידי הדמעות, להכניע הרע-עין, ולבטל ה'שכחה', עד שנזכה ל'זכרון', דהינו: לזכר היטב בעלמא-דאתי בכל יום, בכלליות ובפרטיות, שעל-ידיזה נשוב אליו יתברך.

וזוהו בחינת שלש פעמים "איכה" שאומרים - פנגד שלש בחינות, אדם' ו'מקום' ו'זמן', שהיה בתכלית

השלמות בבית-המקדש, שעל-ידיזה נמשך ה'זכרון' לכל העולם - שנחרבו בעוונותינו.

ובכלם כלל בפסוק אחד, שהוא (איכה ב, ו): "ויחמם פגן שכו שחת מעדו",

"שהוא הבית-המקדש" (תרגום שם; מדרש-תהלים עו) - הינו בחינת 'קדשת המקום'.

"שכח ה' בציון מועד ושבט" (שם) - הינו 'קדשת הזמן'. כי כל מה שהזמן מקדש יותר כמו מועדים ושבטים - בהם מאירין הרמזים ביותר, עד אשר ביום-הכפורים, אז הוא עקר הזכרון בעולם-הבא, כי 'יום-כפור' בחינת 'עולם-הבא', פידוע וכו'.

ואחר-כך אמר (שם): "וינאץ בזעם אפו מלך וכהן" - זה בחינת 'קדשת האדם'. הינו: 'קדשת הכהן-הגדול', שהוא בחינת 'קדשת הצדיקי-אמת' שנקראים 'מלכים', שעקר ה'משכת-הזכרון' על-ידם.

וזוה בחינת שלש פעמים "איכה" - פנגד שלש בחינות אלו:

(א) "איכה ישבה בדד העיר" וכו' (שם א, א) - זהו קינה על בחינת 'קדשת המקום'.

(ב) "איכה יעיב" וכו' (שם ב, א) - הינו: שנחשך 'מאור-היום' על-ידי עבים ועננים, שעל-ידיזה אינם מבינים הרמזים כפי היום - זהו קינה על בחינת 'קדשת היום'.

וזוהו (שם): "ביום אפו" - שעל-ידי תקוף החרון-אף של אותו היום, נחשך היום, עד שנמשך 'שכחה', שאין משימין לב להרמזים שהשם-יתברך מרמז בכל יום לשוב אליו, שעל-ידיזה עקר החרבן.

ג) ו"איכה יועם" (שם ד, א) - נאמר על הסתלקות הצדיק. כי כל "איכה יועם", נאמר על הסתלקות הצדיק "אשיהו" (איכה רבה ד, א) - הינו: בחינת קדשת האדם פנ"ל.

כי גם אחר החרבן שנחרב הבית המקדש, ואין לנו פהן גדול, ולא בית המקדש, שעל ידי זה נחשך גם מאורי היום, ועל ידי זה נתעלם הזכרון, שהוא כפי היום והאדם והמקום פנ"ל - אף על פי כן יש לנו תקנה בכל דור, על ידי הצדיקי אמת שמאירין לנו הזכרון הנ"ל בכל עת. כי הצדיק יקר מהפחן הגדול שנכנס לפני ולפנים" (הוריות יג).

כי הצדיקים, כל עסקם - להזכיר אותנו זכרון העולם הבא בכל יום, כדי להשיבנו בתשובה שלמה. כי זה כל ישעם וכל חפצם בעסקם עמנו, שהכל הוא כדי להזכירנו בחינת זכרון הנ"ל, בכלליות ובפרטיות, בכמה וכמה תחבולות נפלאות ונוראות.

אבל בעזונותנו הרבים - גם הצדיקים האלו נסתלקו בעזונותינו. ועל כן באמת "קשה סלוקן כפלים פחרבן בית המקדש" (איכה רבה א, מד). ועל זה קונן כל "איכה יועם" וכו', וכנ"ל.

וזוה בחינת (שם ג, א): **"אני הגבר"** - ששם מדבר הרבה ברוח הקדש לנפשו בשביל כל אחד מישראל, איך צריך כל אחד לדבר לנפשו, אולי יוכל להזכיר את עצמו אף על פי כן, עד שישוב אליו יתברך - כי סוף כל סוף, סוף כל סוף, מה יהיה מאתנו, ומה נעשה באחריתנו.

וזוה שמדבר 'ירמיה' ברוח הקדש - פאלו כל אחד מישראל אומר על עצמו, כשמתחיל להרגיש כאב עזונותיו, שגרמו החרבן ועבוב הבנין ואריכת הגלות.

וצריך כל אחד לתלות החסרון בעצמו, כי הוא יודע בנפשו מה שעשה ומה שנעשה עמו בעזונותיו. ועל זה ידו כל הדוניים.

וצריך כל אחד שרוצה לרחם על עצמו, לומר במר נפשו (שם פסוקים א-ב-ג): **"אני הגבר ראה עני וכו', אותי נהג וילך וכו', אך בי ישב יהפך ידו כל היום וכו'."** **"אני" דיקא, "אותי" דיקא, "אך בי" דיקא.** עי"שם היטב עמקות מרירת הדבורים ההם.

ועקר מרירות הקינה' - על עצם רחוקו של כל אחד, מאביו שבשמים, עד אשר כמעט אפס תקנה חסו שלום. שים לבך לכל דבור ולכל פסוק, ותוכל למצא את עצמך שם, בכל מקום שאתה שם.

אבל אף על פי כן, אף על פי שמספר מרירות צרותיו כל כך עד אין תכלית - אינו מיאש את עצמו לגמרי חסו ושלום בשום אופן.

וזוהו שאומר בתוך מרירות לבבו (שם פסוק יח): **"ואמר אבד נצחתי" - "נצחתי" דיקא.** פאלו אבד ה'נצחתי' שלו לגמרי חסו ושלום, מאחר שרואה רחוקו וחרבנו כל כך.

אבל אף על פי כן (שם פסוקים כ-כא): **"זכור תזכור וכו', זאת אשיב אל לבי על-כן אוחיל וכו'."**

הינו פנ"ל: שעל ידי הקינות והפכיות על גדל חרבנו, על ידי זה השם יתברך

מרחם עליו, ומכניע ה'רע-עין' - עד שנמשך עליו 'זכרון'.

בחינת: "זכור תזכור ותשוה עלי נפשי", וכמו שפרש רש"י שם: "ידעתי כי יש לה לזכור, אבל תשוה עלי נפשי עד שתזכר".

וכמו-כן הוא אצל האדם בעצמו: שצריכין להסתכל על ה'זכרון' הזה בכל יום, כי סוף כל סוף בודאי נזכה ל'זכרון' הזה בחסדיו המרבים.

וכמו שאמר שם (פסוקים כא-כב-ג): **"זאת אשיב אל לבי על-פן אוחיל, חסדי ה' כי לא תמנו כי לא כלו רחמיו וכו', חדשים לבקרים כו'"** - הינו: שחסדיו יתברך אינם תמים ואינם כלים לעולם.

ועל-ידי-זה: "חדשים לבקרים רבה אמונתך" - שהוא בחינת מה שהשם-יתברך "מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית" (ברכת יוצר), ומצמצם עצמו בכל יום, מאין-סוף עד אין תכלית, לרמז רמזים לכל-אחד, שיזכיר עצמו בהתכלית הנצחי לשוב אליו.

שזהו עקר בחינת **"חדשים לבקרים"** וכו' - **"שנאמר על התחדשות-המחין' בכל יום אצל כל אחד מישראל"**, כידוע בפתגמים (פרי-עץ-חיים תפלה פ"ב).

נמצא: שעקר נחמתו הוא: מה שהוא מצפה עדין לחסדי-השם שאינם כלים, והם מתחדשים בכל יום, שעל-ידי-זה עדין יזכה שיגיע אליו 'דעת אמת', עד שיזכיר עצמו היטב בעולם-הבא, וישוב אליו, כי זה עקר תקנתנו ונחמתנו.

ו'בתשעה-באב' בעת 'תקף מרידות החרבן', מתחיל מיד לעת מנחה, 'צמיחת קרן ישועה' - כי "אז נולד משיח" (ירושלמי ברכות ב, ד; אסתר-רבה פתיחתא יא; איכה-רבה א, נא; 'פרי-עץ-חיים' ו'שער-הפונות' שבועות א), שעקר 'הכנעת הרע-עין' הוא על-ידו.

נז.

(לקוטי-הלכות, תפלת-המנחה ז, בסופו, ב'ראשי-פרקים')

תקף ביום שנחרב הבית-המקדש ונתמעט, בחינת התגלות מלכותו בתכלית המעוט, התחיל תקף המלוי והתקון, שזהו בחינת: "מה שמשיח נולד בתשעה-באב" (ירושלמי ברכות ב, ד; אסתר-רבה פתיחתא יא; איכה-רבה א, נא; 'פרי-עץ-חיים' ו'שער-הפונות' שבועות א).

שזה בחינת 'מלוי פגימת-הלבנה', שמתחיל דיקא בעת שהיא מגיעה לתכלית המעוט שהוא 'ראשי-חדש', שאז 'שרש-התשובה' וכו'.

נח.

(לקוטי-הלכות, יום-טוב ה, יא)

וזה בחינת 'שלשה שבועות של בין-המצרים' שמתאבלין בהם על חרבן בית-המקדש - שאז היה בעוונותינו-הרבים עקר התגברות 'פח המכריחים', שהם העכו"ם שעמדו עלינו והחריבו הבית-המקדש, ששם עקר 'פח-המושד', והכריחו את ישראל בגלות בגשמיות ורוחניות. וכל-זה נמשך מ'חטא העגל, ומחטאינו שבכל הדורות.

ועל-פן "יושבין אז על העפר" (שליח-ערוך ארח-חיים תקנט, ג), בפרט בתשעה-באב, שאז עקר החרבן שיושבין על

העֶפֶר, כִּי אָנוּ מִכִּירִין שְׁפֹלוֹתֵנוּ שִׁירְדָנוּ עַד עֶפֶר, בְּבַחֲיִנַת (תהלים מד, כו): "כִּי שָׁחָה לְעֶפֶר נַפְשֵׁנוּ" וְכוּ'. וְזֶה בְּעֶצְמוֹ הוּא תְקוּנָתֵנוּ, כִּי עֶפֶר' הוּא בְּחִינַת 'בַּחֲהַמּוֹשֵׁד'.

וְזֶה בְּחִינַת (ישעיה נב, ב): "הַתְּנַעֲרֵי מֵעֶפֶר קוֹמִי" וְכוּ'. "מֵעֶפֶר" דִּיקָא. שְׁעַל־יְדֵי בְּחִינַת עֶפֶר' שֶׁהוּא בְּחִינַת 'בַּחֲהַמּוֹשֵׁד' - עַל־יְדֵי־זֶה תְקוּם וְיִתְבַטֵּל 'בַּחֲהַמּוֹכְרֵיחַ' שֶׁהֵם קוֹשְׁרִים אוֹתָנוּ בְּגָלוֹת.

וְזֶהוּ בְּחִינַת (שם): "הַתְּפַתְּחֵי מוֹסְרֵי צוֹאֲרֵךְ" וְכוּ' - "מוֹסְרֵי" דִּיקָא. בְּחִינַת 'בַּחֲהַמּוֹכְרֵיחַ', שְׂרוּצָה לְקִשּׁוֹר בְּמוֹסְרוֹת וְקִשְׁרִים וְכוּ', רַחֲמָנָא־לְצַלָן.

כִּי בְּאֵמַת: בְּעַת הַתְּקוּן אֵין צְרִיכִין לִישֵׁב עַל הָעֶפֶר מִמֶּשׁ, כִּדִּי לְהַגְבִּיר 'בַּחֲהַמּוֹשֵׁד'.

כִּי הַצְּדִיקִים - הֵם עֲנוּיִם בְּאֵמַת וּמְשִׁימִים עֶצְמָם כְּעֶפֶר, אַף־עַל־פִּי שְׂאִינָם יוֹשְׁבִים עַל הָעֶפֶר מִמֶּשׁ. כִּי הֵם לְמַעַלְה מֵהָעֶפֶר, לְמַעַלְה מִבַּחֲהַמּוֹשֵׁד שְׂבַעֲפֹר'.

כִּי כָל 'בַּחֲהַמּוֹשֵׁד' שְׂבַעֲפֹר - הַכֹּל נִמְשָׁד מְלַמְעָלָה מ'נִשְׁמַת־יִשְׂרָאֵל', שֶׁהֵם עֶקֶר 'בַּחֲהַמּוֹשֵׁד', שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בְּשִׁבְלָם. וְזֶה ה'בַּחֲהַמּוֹשֵׁד' שְׂבַעֲפֹר - מֵאַחַר שֶׁנִּמְשָׁד לְמַטָּה לְזֶה הָעוֹלָם, נִתְעַרַב בּוֹ טוֹב וָרַע.

עַל־כֵּן הָעֶקֶר: שְׂצָרִיךְ הָאָדָם לְבַטֵּל עֶצְמוֹ בְּכַל־פַּעַם, וְלִזְכֹּר שֶׁהוּא עֶפֶר, כִּי "יִסּוּדוֹ מֵעֶפֶר, וְסוּפוֹ לְעֶפֶר" (מוסף ימים - נוֹרָאִים), וְיִבְטֵל עֶצְמוֹ בְּתַכְלִית לְבַחֲיִנַת 'בַּחֲהַמּוֹשֵׁד' הָאֵמֶתִי דִקְדוּשָׁה, שֶׁהוּא לְהַמְשִׁיךְ עֶצְמוֹ לְמִקּוּר־הַחַיִּים - לְהַבּוֹרָא הַיְחִיד יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלָּה.

וְעַל־כֵּן הָעֶקֶר: שִׁיבְטֵל כְּבוֹדוֹ נֶגַד כְּבוֹד הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, וְיִדַע שְׁפֹלוֹתוֹ

בְּאֵמַת, וְיִשִּׁים עֶצְמוֹ כְּעֶפֶר. וְאֵז יִתְגַּבֵּר 'בַּחֲהַמּוֹשֵׁד' הָאֵמֶתִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶפֶר - דִקְדוּשָׁה' - לְמִשְׁדֵּךְ תְּמִיד אֶל הָאֵמַת.

אַבְל תְּמִיד אֵין צְרִיכִין לִישֵׁב עַל הָעֶפֶר מִמֶּשׁ בְּשִׁבְלִיזָה - כִּי אֲדַרְבָּא, צְרִיכִין דִּיקָא לְהָרִים עֶצְמוֹ לְשָׂרְשׁוֹ הָעֲלִיּוֹן, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן יִדַע שְׁפֹלוֹתוֹ עַד עֶפֶר, בְּבַחֲיִנַת (מגלה לא): "בְּמִקּוּם גְּדֻלָּתוֹ שָׁם" וְכוּ'.

אַבְל עַתָּה בְּעַת הַחֲרָבָה, צְרִיכִין לְהַשְׁלִיךְ עֶצְמוֹ עַל הָעֶפֶר מִמֶּשׁ - לְהַכִּיר שְׁפֹלוֹתֵנוּ עַל־יְדֵי־זֶה, לִידַע: שְׂאֵנוּ מְנַחִים עַד עֶפֶר מִמֶּשׁ, כִּי כָל הַתְּאוּוֹת שְׂבָאִין מ'גְּשָׁמִיּוֹת הָעֶפֶר, מוֹשְׁלִים עַדִּין.

עַל־כָּל־פָּנִים אָנוּ מְחֻיָּבִים לִידַע: שְׂאֵין מְגִיעַ לָנוּ כְּבוֹד, וְאָנוּ מְחֻיָּבִים לְהַשְׁפִּיל עֶצְמָנוּ כְּעֶפֶר מִמֶּשׁ, בְּבַחֲיִנַת (איכה ג, כט): "יִתֵּן בְּעֶפֶר פִּיהוּ, אוֹלֵי יֵשׁ תְּקוּהָ".

וְאֵז אָנוּ מְגַבִּירִים עַל־יְדֵי־זֶה 'בַּחֲהַמּוֹשֵׁד', שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶפֶר, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִקְיָם: "הַתְּנַעֲרֵי מֵעֶפֶר קוֹמִי" וְכוּ', כִּנ"ל.

נט.

(לקוטי־הַלְכוֹת, ל'ולב־זאת־רוג' א - על־פי לקוטי־מוֹהַר"ן ח"ב סז)

עַל־יְדֵי שְׂבוּכִין וּמִתְאַבְּלִין עַל הַחֲרָבָה בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, עַל־יְדֵי־זֶה הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם וּמְשִׁים "פָּאָר תַּחַת אֶפֶר" (ישעיה סא, ג), וְאֵזי זוֹכִין ל'את־רוג הַדֶּר', בְּחִינַת 'פָּאָר'.

ל.

(לקוטי־הַלְכוֹת, בְּשׂוֹר־בְּחֻלְבָּ, ב)

'אֵשׁ שֶׁל הַמִּזְבֵּחַ' - הוּא בְּחִינַת 'אֵשׁ דִקְדוּשָׁה', שֶׁהוּא אוֹכֵל וּמְכַלָּה 'מְאוּרֵי־אֵשׁ', בְּחִינַת 'רוּח־הַבְּהֵמִיּוֹת' וְכוּ'.

נמצא: שעל־ידי ה'קרבנות', נכנעים
'מאורי־אש', ועל־כך על־ידם
התרה 'אכילת בשר', כי על־ידם יש פח
לֵאכֹל בֶּשֶׂר, כי יש פח לְבַרֵּר הַטּוֹב מֵהֶם,
על־ידי שְׁנֹכְנַע הָרַע שְׁלָהֶם בְּחִינַת 'מאורי־
אש', על־ידי ה'קרבנות' כּנ"ל.

**ועל־כך "הצריכה התורה להתיר לנו
בשר תאוה"** (דברים יב, כ) - כי
באמת: מאחר שיש בחינת 'קרבנות' בעולם,
על־ידי־זה יכולין לֵאכֹל בֶּשֶׂר בְּכֹל הָעוֹלָם,
אפלו אם אין מקריבין מִמֶּנָּה 'קרבן'.

כי על־ידי פח ה'קרבנות' שִׁמְקְרִיבִין בְּבֵית־
הַמִּקְדָּשׁ, נכנע בכלל ה'מאורי־אש',
ועל־ידי־זה יש פח לֵאכֹל בֶּשֶׂר בְּכֹל מְקוֹם
אֲף־על־פי שאינו 'קרבן' - כי כָּבֵד נִכְנָעוּ
'מאורי־אש', דְּהִינּוּ רֹוח־הַבְּהֵמִיּוֹת, וְיֵשׁ פֶּחַ
לְבַרֵּר הַטּוֹב מִן הַבֶּשֶׂר, מאחר שיש
'קרבנות' בעולם.

ועקר כּל ה'קרבנות', הם בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ,
כי "מיום שֶׁנִּבְחַר בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ,
נֶאֱסְרוּ כָּל הַבְּמֹזוֹת" (זבחים קיב:). כי בְּבֵית־
הַמִּקְדָּשׁ שֶׁם מְאִירִין ה'מאורי־אור' כּנ"ל
ועל־כך יכולין שֶׁם לְהַכְנִיעַ 'מאורי־אש' וכו'
כּנ"ל.

**ועל־כך "משחרב בית־המקדש, דין הוא
שננזר על־עצמנו שלא לֵאכֹל
בשר"** (בבא־בבא ס:). כי אי־אפשר לֵאכֹל
'בשר', כִּי־אם פְּשִׁית־הַמִּקְדָּשׁ קָיָם וְיֵשׁ
'קרבנות' כּנ"ל.

אך אֲף־על־פִּי־כך אָנוּ אוֹכְלִין בֶּשֶׂר -
מחמת שהוא "גזרה שאין הצבור
יכולין לְעַמֵּד בָּהּ" (שם), כי אֲף־על־פִּי־כך גַּם
עָבְשׁוּ יֵשׁ לָנוּ פֶּחַ לְהַכְנִיעַ 'מאורי־אש', על־
ידי פח הצדיקים והתורה.

**ועל־כך "נהגו שלא לֵאכֹל בשר, מראש־
חדש אב עד אחר תשעה־באב"**
(שְׁלַח־עֲרוּךְ אַרְבַּח־חַיִּים תַּקְנָא, ט), כי אִזּוֹ מִתְאַבְּלִין
על 'חרבן בית־המקדש'. ועל־כך "אין
אוֹכְלִין בֶּשֶׂר" - לְהִרְאוֹת: שֶׁעַקֵּר 'אכילת
בשר', הוא רק בְּזִמְנָן שְׁפִית־הַמִּקְדָּשׁ קָיָם, וְיֵשׁ
קרבנות.

לא.

(לקוטי־הלכות, ראשית־הגז, ג, י)

ה'מנעלים' נמשכין מ'מקיפין', מ'חשמ"ל'
- כי לְמַטָּה בְּרִגְלֵיךָ, נַעֲשֶׂה
'לבוש המנעלים' מְבַחֲינַת 'חשמ"ל', כְּמִבְאֵר
בְּפִתְּבִים (עַצ־חַיִּים, שְׁעַר מֵב פִּי"ג).

וְזֶהוּ 'נע"ל', לְשׁוֹן 'נְעִילָה וּסְגִירָה' -
שֶׁה'מנעלים' סוֹגְרִין וְנוֹעֲלִין אֶת
ה'רגל', וְנוֹעֲלִין בְּפִנְיָהֶם, שֶׁלֹּא יִנְקוּ חֶסֶד
וְשָׁלוֹם.

**על־כך בתשעה־באב שֶׁנִּחְרַב הַבַּיִת,
ונסתלק ה'דעת' שהוא ה'חיים',
"צריכין אז לחלץ המנעלים"** (תענית ל.
שְׁלַח־עֲרוּךְ אַרְבַּח־חַיִּים תַּקְנָא, א) - כי מֵאַחַר שֶׁאֵין
'דעת ומחין', אין לו 'מנעלים', שֶׁנִּמְשָׁכִין
מ'מקיפין'.

וְגַם אין צָרִיךְ וְאֵין מוֹעִיל לוֹ 'מנעלים',
אֲדַרְבָּא יְהִיָּה נִפְגָּם יוֹתֵר חֶסֶד־וְשָׁלוֹם
על־ידי ה'מנעלים' - כי אִזּוֹ הַתְּגַבְרוֹת־הַדִּינִים
חֶסֶד־וְשָׁלוֹם, וּמִתְגַּבֵּר הַסְטֵרָא־אֲחֵרָא אִזּוֹ חֶסֶד־
וְשָׁלוֹם, וְיִוָּכְלוּ לִינֵק גַּם מִה'מנעלים'. אָבֵל
מִמֶּנּוּ בְּעַצְמוֹ - יִנְיָקְתָם מְעוֹטָה מְאֹד, כִּי
ה'מחין' נִסְתַּלְקוּ מִמֶּנּוּ, וְאֵין לָהֶם מִמָּה לִינֵק.

לב.

(לקוטי־הלכות, ראשית־הגז, ד, ז-ח-ט)

תִּכְבֵּה שֶׁהַדְּלִיק אֵשׁ בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ
לְהַחְרִיבוֹ, הַתְּחִיל הַדִּין לְהִתְמַתֵּק,

וְהַתְּחִיל הַדִּין לְהִתְמַתֵּק,

כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (אִיכָה־רַבָּה ד, טז): "שִׁשְׁפָּךְ חֲמָתוֹ בְּאִשׁ, שֶׁהֲצִית אִשׁ בְּצִיּוֹן" וְכוּ'.

כִּי ה'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ' הוּא "תַּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל" (אִיכָה ב, א), כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (יחזקאל כד, כא): "גָּאוֹן עַזִּים מִחֲמַד תַּפְאֶרְתָּם", וְכֵתִיב (ישעיה סד, י): "בֵּית קִדְשֵׁנוֹ וְתַפְאֶרְתֵּנוֹ".

הֵינּוּ: שֵׁשׁ הָיוּ מְאִירִין כָּל הַגְּוֹנִיךְ הַקְּדוּשִׁים שֶׁל מַעֲשִׂים־טוֹבִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי ה'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ' הוּא 'כְּלִי־תִּקְוָה' שֶׁל כָּל־יִשְׂרָאֵל, וְכָל הַמַּצּוֹת וּמַעֲשִׂים־טוֹבִים שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין, הַכֹּל הָיָה עוֹלָה לְה'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וְשֵׁם הָיוּ נִצְטִיר.

וְזֶה הָיָה בְּחִינַת הַגְּוֹנִין וְהַצִּיּוּרִין הַנִּפְלְאִים שֶׁהָיוּ ב'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ' - כִּי ה'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ' הָיָה 'כְּלִי־תִּקְוָה' וְהַתַּפְלָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים יז, ח): "וְקָמַת וְעָלִית אֶל הַמָּקוֹם" וְכוּ'; וְכֵתִיב (מְלָכִים־א ח, ל): "אֵת אֲשֶׁר יִתְפַּלְלוּ אֶל הַבַּיִת הַזֶּה".

וְכֵן ב'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ' הָיוּ מִתְפַּרְרִין כָּל עוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל. וְעַל־כֵּן אַז הָיוּ יִשְׂרָאֵל מִפְּאָרִים וּמִהֲדָרִים עַל־יְדֵי ה'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ'.

אָבֵל בְּעוֹנוֹתֵינוּ־הָרַבִּים כְּשֶׁגָּבְרוּ עוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל - נִחַשְׁךְ אֹר הַבַּיִת־הַמִּקְדָּשׁ. וְכָל מָה שֶׁגָּבְרוּ הָעוֹנוֹת יוֹתֵר, וְנִתְמַעְטוּ הַזְּכוּיֹת, וְנִתְמַעַט וְנִחַשְׁךְ אֹר הַמִּקְדָּשׁ.

עַד שֶׁגָּבְרוּ הָעוֹנוֹת, עַד שֶׁנִּחַרְב לְגַמְרִי, וְאַז נֶאֱמַר (אִיכָה ב, א): "הַשְּׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ תַּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל" - כְּאִלּוּ חֲסוֹן־שְׁלוֹם נִתְבַטַּל ה'הַתַּפְאֶרוֹת' שֶׁהָיָה מִתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל עַל־יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם־הַטוֹבִים.

כִּי גָבְרוּ הָעוֹנוֹת - עַד שֶׁלֹּא נִרְאוּ מַעַט דְּמַעַט מַעֲשֵׂיהֶם־הַטוֹבִים. וְעַל־יְדֵי־זֶה

'נִחַרְב הַבַּיִת־הַמִּקְדָּשׁ', ו'"נִפְלָה עֲטֶרֶת רֵאשֵׁנו" (אִיכָה ה, טז) וְכוּ'.

אָבֵל תִּכְף שֶׁנִּחַרְב ה'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ' שֶׁהוּא ה'הַתַּפְאֶרוֹת' שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּאִלּוּ אִין לְהַשְׁמִי־תִבְרֹךְ עוֹד שׁוֹם הַתַּפְאֶרוֹת מִיִּשְׂרָאֵל, כְּאִלּוּ הֵם כְּכֹל הַגּוֹיִם חֲסוֹן־שְׁלוֹם. וְכְמוֹ שֶׁסָּבְרוּ הַשּׂוֹנְאִים בְּאֵמֶת, שֶׁאָמְרוּ אַז (יחזקאל כה, ח): "הֲנָה כְּכֹל הַגּוֹיִם בַּיִת יְהוּדָה". וְזֶה הָיָה טוֹבָה גְּדוּלָּה.

כִּי תִכְף שֶׁנִּחַרְב ה'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ' שֶׁהוּא ה'הַתַּפְאֶרוֹת' שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְהַתְּחִילוֹ לֹאמַר: "הֲנָה כְּכֹל הַגּוֹיִם בַּיִת יְהוּדָה" - תִּכְף וּמִיד נִתְגַּלָּה וְנִתְרָאָה גְּדֹל עֲצָם הַחֲלוּק שְׂבִיִן הַגּוֹיִם לְבַיִת יְהוּדָה.

כִּי אִיד שֶׁהוּא: עֲדוּן נִמְצָאִים בְּיִשְׂרָאֵל כְּמָה נִקְדוּת־טוֹבוֹת, וְכְמָה מַעֲלוֹת רַבּוֹת כְּנֶגֶד הַגּוֹיִם, עַל־כֵּן אַז דִּיקָא נִמְתַּק הַדִּין תִּכְף וְכַ"ל.

וְכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (אִיכָה־רַבָּה ד, יד - עַל תַּהֲלִים עט, א): "מִזְמוֹר לְאַסָּף? קִינָה לְאַסָּף' מִבְּעֵיִא לִיָּה?! - אִלָּא שִׁשְׁפָּךְ חֲמָתוֹ עַל הַבַּיִת־הַמִּקְדָּשׁ, וְלֹא כָּלָה אֵת יִשְׂרָאֵל חֲסוֹן־שְׁלוֹם!"

הֵינּוּ כַּ"ל: כִּי עַל־יְדֵי־זֶה דִּיקָא שֶׁהַחֲרִיב אֵת ה'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ', כְּאִלּוּ אִין עוֹד שׁוֹם 'הַתַּפְאֶרוֹת' מִיִּשְׂרָאֵל חֲסוֹן־שְׁלוֹם, וְהֵם כְּכֹל הַגּוֹיִם חֲסוֹן־שְׁלוֹם - תִּכְף נִתְגַּלָּה וְנִרְאָה עֲצָם הַחֲלוּק שְׂבִינֵיהֶם, עַל־יְדֵי־זֶה נִכְמְרוּ רַחֲמֵיו יִתְבְּרַךְ וְלֹא כָּלָה אוֹתָם, וְכַ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת 'תְּשֻׁעָה־בְּאָב', שְׂאֵז נִחַרְב ה'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ' שֶׁהוּא "תַּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל" כַּ"ל. וְעַל־כֵּן אִין מְנִיחִין אַז 'תַּפְלִיין', "שֶׁנִּקְרְאוּן פָּאֵר" (בְּרֻכּוֹת יא, טז) סָפָה

כה. ועוד) - כי אז הוא בחינת 'בטול' ההתפארות, שזהו בחינת 'חרבן בית המקדש' כנ"ל.

ואנו יושבין לארץ ודומין, על עצם רבוי עונותינו שגרמו להחריב "בית קדשנו ותפארתנו" (ישעיה סד, י), כאלו אין אנו יכולין להגביה ולהרים עצמנו חס' ושלום.

כי אין לנו במה להחיות עצמנו חס' ושלום מעצם רבוי עונותינו, עד שאין אנו יכולין להניח תפלין, כי אין לנו במה להתפאר, אשר כמעט אפס תקוה חס' ושלום. כאלו חס' ושלום כל אפיו שוין, כאלו "בכל הגוים בית יהודה" חס' ושלום.

ועל-כן אז תקף בתשעה-באב לעת מנחה, מתחיל ההמתקה, כי "אז הוא בחינת הולדת משיח", כמובא (ירושלמי ברכות ב, ד; אסתר-רבה פתיחתא יא; איכה-רבה א, נא; 'פרי-עץ חיים' ישעיה-הפגנות' שבועות א).

הינו כנ"ל - כי זהו בחינת 'ירידה תכלית העליה', כי תקף שמגיעים לבחינה הנ"ל שנסתלקו התפלין ונחרב הבית המקדש, כאלו אין עוד במה להתפאר בישראל, כאלו "בכל הגוים" וכו' חס' ושלום - אזי תקף מתחיל להתגלות ולהתראות רבוי ההתפארות שיש לישראל כנגד הגוים, וכנ"ל.

ועל-כן תקף במנחה של תשעה-באב, שאז היה עקר החרבן של ה'בית המקדש', כמו שאמרו רז"ל (תענית כט.): "לעת ערב הציתו אש בבית-המקדש" - אז דיקא מתחיל המתקה גדולה, כמובא. ו"אז דיקא מניחין טלית ותפלין" (שלחן-ערוך אר"ח חיים תקנה, א).

כי תקף שהתחיל 'חרבן בית-המקדש' שהוא "תפארת ישראל" וכו' כנ"ל - תקף נתגלה תפארתם כנגד העכו"ם, ועל-כן אז הוא בחינת 'לדת משיח', דהינו: שמתחיל להתנוצץ 'אזר של משיח'.

כי עקר ה'נאליה של משיח' יהיה על-ידי זה, על-ידי שהוא ישיג בחינת רבוי החסדים הנפלאים של בחינת 'עתיק' - להסתכל רק על ה'שערות טובות' שמוצאין בישראל, וכו'.

ועל-כן תקף אחר 'תשעה-באב', פוסקין דיני האבלות של 'בין-המצרים', ומנחמין אותנו הרבה ב'שבוע-דנקמתא' - כי תקף שנחרב ה'בית-המקדש', כאלו אין עוד 'התפארות' בישראל בכל חס' ושלום - תקף נתגלה ונתראה במה מעלות טובות לישראל כנגד כל העכו"ם.

ועל-ידי-זה נמתקין כל הדינים, והשם-יתברך מנחם אותנו בכל הנחמות, כי על-ידי-זה יבוא משיח צדקנו, שהשגתו מגיע עד 'עתיק' וכו', ויגאלנו מהרה אמן.

לג.

(לקוטי-הלכות, ראשית-הגז ה, כ)

וזוה בחינת 'בין-המצרים', שמתאבלין אז על הגלות ו'חרבן בית-המקדש' שנמשך מ'נפילת ההלכות', על-ידי שלומדין שלא לשמה להתיהר וכו', עד שנפגם אצלם הלכות כל-כף, עד שנעשה להם פה לדבר על הצדיק-האמת, שמשם כל החרבנות.

ועל-כן "נוהגין שאין אוכלין בשר באלו הימים" (שלחן-ערוך אר"ח חיים תקנא, ט) - להורות: שנתעלמו מאתנו ההלכות

מעצם החרפן שהיה בימים ההם, שעל-פן אין אוכלין בשר, בבחינת (פסחים מט:): "עם הארץ לא יאכל בשר".

כי ה'דבור' הוא ה'נפש', בבחינת (בראשית ב, ז): "ויהי האדם לנפש חיה" - "לרוח ממללא". וזה שיודע להעלות כל הדבורים שנפלו למטה ולחזר ולעשות מהם הלכות - הוא יכול לאכל בשר, לברר ולהעלות הנפש המגלגל בחי להחזירו למדבר.

אבל עתה בימים הסמוכים לתשעה-באב, שאז היה תקף החרפן - אין לנו כח לברר ההלכה, על-פן "אסור לאכל בשר", בבחינת "עם הארץ לא יאכל בשר", כנ"ל.

ועל-פן "לא יבו התלמידים בימים ההם" (במדבר-רבה יב, ג; איכה-רבה א, כט; מדרש-תהלים צא; שלחן-ערוך ארחהיים תקנא, יח) - כי מה שמפין התלמידים, נמשך גם-פן מ'מרידת-הגלות', שמחמת זה קשה לעמד על 'ברור ההלכה והשמעתתא', על-פן מכרחין להבותן.

וזה נמשך מ'הפאת משה בצור', שנמשך על-ידי שחלקו עליו, שמשם כל הטרח שצריכין לטרח בשמעתתא.

כמו שאיתא בזהר-הקדוש (תקוני-זהר מד, א) ומובא בהתורה הנ"ל (לקוטי-מוהר"ן ח"א יב, ד): "אלמלא הפה משה בצור, לא הווי טרחי רבנן בשמעתתא" וכו'.

אבל באלו הימים שבין-המצרים, שאז 'תקף מרידת-החרפן' - אסור להבותם. כי עתה קשה ביותר לברר ההלכה, ויוכל לקלקל ולהזיק לתלמידים על-ידי ההפאה - כי בעת החרפן בעצמו, אי-אפשר לברר.

ועל-פן "אסור ללמד כלל בתשעה-באב, רק בדברים הרעים" (שלחן-ערוך ארחהיים תקנא, א), וכן "אסור אז להניח תפלין" [בשחרית] (שם תקנא, א), ו"צריכין הליצת המנעלים" (שם תקנא, א).

כי הכל בחינה אחת, כי 'תפלין-מחין', ששם 'ברור ההלכות', שמשם נמשכין 'תקוני-המנעלים', בבחינת (שבת סא): "בתפלין כף מנעלים".

וב'תשעה-באב' - נתקלקל כלי-זה, על-פן אז אסור בכל-זה. רק צריכין להתאבל מאד על 'חרפן בית-המקדש', ולישב לארץ, ולהשפיל דעתו באמת.

וכן בכל יום - צריכין לישב על הארץ ולהתאבל בחצות-לילה.

ועל-ידי זה זוכה לברר ההלכה, בבחינת (תענית ל:): "כל המתאבל על ירושלים, זוכה ורואה בשמחתה".

לד.

(לקוטי-הלכות, גטין ג, כא-כב)

וזהו בחינת "חליצת המנעלים בתשעה-באב" (שלחן-ערוך ארחהיים תקנא, א) - שאז היה 'חרפן בית-המקדש', שהיא 'פכליות כל הקדשות וכל השכליים-פרטיים', שכלם נחרבו ונתקלקלו על-ידי עוונות ישראל, ולא נשאר כי אם בחינת 'שכל-הכולל' ששם אין פגם מגיע.

אבל אי-אפשר לקבל מפניו מחמת 'רבויו' אור', ועל-פן באמת אז הוא בחינת 'שבירת-כלים', שהוא בעצמו בחינת 'חרפן בית-המקדש וכליו'.

שכל ה'בית-המקדש וכליו', היו בחינת 'כלים וצנורות' וכו', להמשיך חיות

מבחינת 'שכל-הכולל' בעצמו, בדרך העלם
והסתרה בתכלית הצמצום.

ועל-כן "אז הוא חליצת המנעלים" -
מחמת 'חרבן בית-המקדש', פגם
השכליים-הפרטיים'.

אז יורדת ה'מלכות', ואז צריכה ה'בינה',
שהיא בחינת 'קדשי-קדשים', לירד
עמה - כדי להחיותה בנפילתה שלא תפל
לגמרי חסוּשָׁלוֹם וכו'.

מחמת ש'מעט החיות', מקבלין רק
מה'שכל-העליון-הכולל', שהוא
בחינת 'קדשה העליונה מאד', שמשם דיקא
מקבלין חיות בהעלם גדול, בעת הירידה
והגלות כנ"ל.

ועל-כן "צריכין חליצת מנעלים אז" -
כי שם בבחינת 'קדשה-העליונה'
כנ"ל - צריכין 'חליצת מנעלים', בבחינת
(שמות ג, ה): "של נעליך מעל רגליך, כי
המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש
הוא". (עין בפנים).

ועל-כן באמת: הירידה היא תכלית
העליה - כי מאחר שעל כל פנים
באמת מקבלין בעת הירידה והגלות
מה'קדשה-העליונה' מאד, על-כן "אין שום
יאוּשׁ בעולם כלל" - כי מכל המקומות
הרעים והטמאים שבעולם יכולין לחזור אליו
יתברך, כי אדרבא! שם דיקא מלבש ונסתר
ונעלם 'קדשה-עליונה' מאד וכו'.

ועל-כן "חליצת המנעלים בתשעה-
באב", הוא טובה גדולה - כי על-
ידי שמכיר את מקומו ומקיים מצות חכמינו
ז"ל בתשעה-באב, שמבין שאז צריכין
'חליצת מנעלים', להורות: שפגם בכל
הקדשות, ואין לו שום חיות כי אם מהשם-

והמתקות מ'שכל-הכולל', מבחינת 'קדשי-
קדשים'. ועכשו נשבר ונחרב הכל, ואז אין
יונקים כי אם מבחינת ה'שכל-הכולל'
בעצמו.

ואה-על-פי שאי-אפשר לינק ממנו,
מחמת 'רבו-אור' שגורם
'שבירת-כלים', שמשם אחיזת הקלפות וכו'
חסוּשָׁלוֹם - באמת אין יונקים ממנו, כי אם
מעט דמעט בתכלית הצמצום וההעלם
וההסתרה.

אבל על-כל-פנים, מעט החיות שיש
להעולם כדי שיתקיים ולא יחרב
לגמרי, בתשעה-באב בעת 'חרבן בית-
המקדש' - הוא רק מבחינת הקדשה
העליונה הנעלמת, שהוא בחינת ה'שכל-
הכולל', בחינת 'קדשי-קדשים'.

וכמו-כן בדברי רבנו ז"ל בכמה מקומות
(ח"א נו; ח"ב יב): שבעת תקף
שליטת הסטרא-אחרא, דהינו בתקף הגלות,
בתקף הירידה של נפש מישראל, בשנופל
מאד חסוּשָׁלוֹם לסטרא דמסאבא - אז
דיקא אינו יכול לקבל חיות משום קדשה
פרטית, כי אם מבחינת הקדשה העליונה
מאד, שהיא יכולה להתעלם ולהסתר גם
במקומות הטמאים לגמרי, ולהחיות
הנופלים לשם חסוּשָׁלוֹם וכו'.

וזהו בחינת "חליצת המנעלים בתשעה-
באב" - שמחמת תקף הסטרא-אחרא
והדינים אז חסוּשָׁלוֹם, על-ידי 'חרבן בית-
המקדש', שהוא בחינת 'בטול ופגם
השכליים-הפרטיים' כנ"ל - על-כן אז אי-
אפשר לקבל משום 'קדשה פרטית', כדי
שלא יתאחזו הקלפות יותר.

על-כן אי-אפשר לקבל חיות, כי אם
מה'קדשה-העליונה' בעצמה,

יתברך בעצמו בהעלם גדול, כי אין לו 'כלים' שהם ה'מצוות', לקבל משם, רק שהשם יתברך ברחמיו בעצמו מתעלם ומסתתר להחיותו בעצמו כביכול בתקף ירידתו, שמתחמתזה חולצין המנעלים. להורות: שאין לו כלים וצמצומים לקבל האור פראוי וכו'.

על-כן על-ידי-זה בעצמו יכול להתעורר בתשובה - מאחר שעל-כל-פנים השם-יתברך מתייחו. אף-על-פי שהוא בבחינת ירידה - יכול להתעורר גם עתה בתשובה, ולשוב אליו ממקומו באשר הוא שם, ולהפך הירידה לעליה גדולה וכו' - לעלות לבחינת 'קדשה-העליונה', לבחינת 'קדשי-קדשים' וכו'.

כי על-ידי ה'תשובה', ראויין לעלות לשם ולקבל משם שפע גדול "ורב טוב לבית ישראל" (ישעיה סג, ז), להמתיק כל הצמצומים והדינים, שהוא בחינת 'כפרת כל העוונות'.

ואזי נתבטלין ונתהפכין העוונות לזכיות, שזהו בחינת 'ירידה תכלית העליה' - כי זה ידוע ש'חליצת המנעלים של תשעה-באב' - הוא בשביל תשובה ותקון כידוע.

שאז הוא 'תכלית הירידה', ואז נתקלקלו ונפגמו כל הדרכים וכל השבילים וכל העצות-דקדשה, על-ידי 'חרבן בית-המקדש' שנחרב בעוונותינו, ואז צריכין לחלץ המנעלים - להורות: שעכשו אי-אפשר לנו להמשיך השמירה של המנעלים.

ועל-כן אז באמת: "אין חכמה ואין תבונה ואין עצה" (משלי כא, ל) - כי מסתלקין כל המחין, ו"אין לנו על מי להשען כי אם על אבינו שבשמים" (סוטה פ"ט מט"ו), שהוא בעצמו ירחם עלינו ויחיה

אותנו על-ידי ה'שכל-הכולל' בעצמו המתעלם ומסתתר אז בעצם הירידה, שאז מקבלין מעט החיות משם דיקא פנ"ל.

ואז בעת הירידה בתשעה-באב, וכן בכל לילה בחצות-הלילה, שאז הקדשה בתכלית ההסתרה - אז צריכין 'חליצת מנעלים' - שמרמז: על 'בטול העצה וחלקתה' - להורות: שעכשו נסתלקו כל המחין והשכלים בעוונותינו.

וזהו בחינת "חליצת המנעלים בתשעה באב" וכו' פנ"ל - כי 'חליצת המנעלים' מורה על 'הסתלקות בחינת העצה השלמה' הנשמרת על-ידי בחינת המנעלים פנ"ל - כי עכשו נסתלקו המחין ואין עצה פנ"ל.

וזהו בעצמו התקון, כשיודעין שאין עצה, וצועקין ובוכין על זה לפני השם יתברך, שזהו בחינת איכות וקנינות שאומרים בתשעה-באב.

כי 'איכ"ה' - זהו בחינה הנ"ל, שמתודין להשם-יתברך: שנפלטנו כליכך בעוונותינו, עד שנחרב הבית-המקדש, ונסתלקו כל השכליים, ואין אתנו יודע עד מה, ואין אנו יודעין שום עצה איד לשוב ולהתקרב אליו יתברך.

כי "עבר קציר בלה קיץ ואנחנו לא נושענו" (ירמיה ח, כ), ואין יודעין עתה "מה נאמר ומה נדבר ומה נצטדק" (בראשית מד, טז), רק לצעק 'איכה' בפה פעמים, כמו שאומרים בתשעה-באב 'איכה' בפה וכמה פעמים, שהוא עקר כלל הקינות.

כי אין אנו יודעין, רק לצעק 'איכה', שהוא בחינת אי"ה הנ"ל.

הינו: שאנו בוכין על נפשנו שנתרחקנו כליכך, עד שאין אנו יודעין כלל

‘איכה אנחנו, ו’איכה הדרך והעצה’ לשוב אליו יתברך.

וזהו מה שכתב רבנו ז”ל (ח”א רמז):
 “ש’תיקו’ הנאמר בש”ס, הוא בחינת
 מחסר תקוה, והנו”ן נכפפת ונעשית
 ‘קינו”ת’, ולעתיד יתתקן הכל, ואז נתתקן
 ה’תיקו’ - כי יפשטו כל האבעיות
 והספקות, ואז יחזר ויהיה נעשה מ’קינו”ת’
 ‘תיקו”ן”. עין-שם.

כי ‘תיקו’ הנאמר על האבעיא והספק
 שבש”ס - זהו בחינת ‘חלקת-העצה’ -
 דהינו: שאין יודעין הדין באיזה ‘מצוה’
 שהיא בחינת ‘עצה’ בנ”ל.

וכל־זה מחמת ‘חסרון-התקוה’, שהוא
 בחינת ‘פגם כל השכליים’ -
 פרטיים, שמשם כל ההמתקות והעצות,
 שנפגמו כלם בעוונות ישראל, שזהו בחינת
 ‘חרבן בית-המקדש’.

כי כל ה’שכליים’ כלם, הם בחינת
 ‘תקונים’ להמשיך ה’שכל’ של ‘השגת
 וידיעת אלקותו יתברך’ על-ידם, בחינת
 ‘עולם-התקוה’ פידוע. כי כל צמצומי
 האורות דרך פמה שכליים, כלם הם בחינת
 תקונים פידוע.

אבל בשעת ‘חרבן בית-המקדש’ - נפגמו
 התקונים הנ”ל, ואז נסתלק ה’נו”ן’
 של ‘תקו”ן’ ונעשה ‘תיקו’ו’, שהוא בחינת
 ‘ספקות’, בחינת ‘חלקת-העצה’ בנ”ל. ואז
 נעשה מה’תיקו”ן’, בחינת ‘קינו”ת’, שהם
 בחינת ‘איכה’ בנ”ל.

ועל-ידי־זה בעצמו חוזר ונתתקן בחינת
 ה’תיקו”ו’ וה’ספק’, בחינת
 ‘חלקת-העצה’. כי על-ידי ה’בכיה’

וה’קינו”ת’ בעצמו - נתתקנין וחוזרים
 ועושים מ’קינו”ת’, ‘תיקו”ן’.

כי על-ידי־זה בעצמו שאומרים ‘קנות’,
 שהם בחינת ‘איכה’, בחינת ‘אי”ה’ -
 דהינו שבוכין ואומרים: “שאיך יודעין כלל
 ‘איכה’ לחתור למצא עצה לשוב אליו
 בשלמות באמת”!

על-ידי־זה בעצמו השם-יתברך מרחם
 עליו, ומורהו הדרך הישר
 והנכון והאמת, ויודע העצה איך להתנהג,
 ונעשה מ’קינו”ת’, ‘תיקו”ן’, ונתתקן
 ה’תיקו”ו’, שהוא ה’ספק’, ‘חלקת-העצה’.

כי זוכין על-ידי ‘צעקות איכ”ה’ - לזפות
 לידע הדרך והעצה אמתית איך
 להתנהג, שהוא בחינת ‘פשיטות-האבעיא’,
 בחינת התהפכות ה’תיקו”ו’ וה’קינו”ת’,
 לבחינת ‘תיקו”ן’, בנ”ל.

לה.

(לקוטי-הלכות, פתח-הרשאה ג, וז-ח-ט-י-יא)

וזה בחינת ‘בין-המצרים’, שמתאבלין על
 ‘חרבן בית-המקדש’ משבעה-עשר-
 בתמוז עד תשעה-באב.

כי עקר ‘חרבן בית-המקדש’ היה על-ידי
 ‘פגם-המשפט’ וכו’, כי ב’בית-המקדש’
 שם עקר ‘תקון-המשפט’ וכו’.

כי מחמת שלא עשו ‘משפט’ ופגמו
 ב’משפט’ - על-כן נתלבש ה’משפט’
 בהרשע נבוכדנצר וחרביו, ו”במקום
 המשפט שמה הרשע” (קהלת ג, טז), כי הוא
 בא במקום המשפט, בכח והרשאה שקבל
 מהמשפט, כמו הבא בהרשאה שהוא בא
 במקום התובע, כן הוא בא “במקום
 המשפט”, כי המשפט נתלבש בו.

זֶה שְׁגָזְרוּ אַרְבַּעַת תַּעֲנִיּוֹת עַל הַרְבֵּן בֵּית-
הַמִּקְדָּשׁ; גַּם נוֹהֲגִין לְהִתְאַבֵּל בֵּין-
הַמִּצְרִים וְלוֹמְרֵי חֲצוֹת, לִבְכוּת עַל הַרְבֵּן
בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, וּמְסַגְּפִין עֲצָמָן מִבֶּשֶׁר וַיֵּין,
וְכַיּוֹצֵא כָּל אֶחָד כִּפֵּי מִנְהֶגוֹ.

כִּי כָּל הַתַּעֲנִיּוֹת וְהַסְּגוּפִים שֶׁהִירָאִים
עוֹשִׂין - הַכֹּל הוּא בְּחִינַת 'מִשְׁפָּט' -
שְׁשׁוּפְטִין עֲצָמָם קֹדֶם שֶׁיִּבּוֹא הַדִּין שֶׁל
מַעֲלָה חֲסוּדוֹשְׁלוֹם - כְּדֵי לְבַטֵּל הַדִּין
שֶׁלְמַעֲלָה, עַל-יְדֵי הַמִּשְׁפָּט שְׁשׁוּפְטֵי עֲצָמוֹ.

כִּי לַפְעָמִים הָאָדָם רוֹאֶה שְׂאִין דֵּי לוֹ
בְּדַבּוּרִים מָה שֶׁהוּא שׁוֹפֵט עֲצָמוֹ, וְאִזִּי
הוּא בְּעֲצָמוֹ נוֹתֵן 'מִשְׁפָּט' עַל-עֲצָמוֹ,
שִׁיתַּעֲנֶה וְיִסְגַּף עֲצָמוֹ כְּדוֹכֵךְ עַל מַעֲשָׂיו
שֶׁעָשָׂה.

וְאֶה-עַל-פִּי שְׂבָאֵמֶת בּוֹדָאִי אֵין זֶה
מְסַפִּיק אֶפְלוּ חֶלֶק מֵאֵלֶּיךָ
כַּנֶּגֶד מָה שֶׁפָּגַם, כִּי כָּל יְמֵינוֹ לֹא יִסְפִּיקוּ
לְהַתְעַנּוֹת וְלִסְגַּף עֲצָמָנוּ עַל פָּגַם הַרְהוּר
וּמַחֲשָׁבָה זֶה אַחַת וְכוּ' - אֵךְ אֶה-עַל-פִּי-כֵן
יְכוּל לְזַכּוֹת לְכַפֶּרֶת-עוֹנוֹתָיו עַל-יָדָם, כִּי
עַקֵּר הַתְּקוּן הוּא הַ'מִּשְׁפָּט', דְּהֵינּוּ מָה שֶׁהוּא
בְּעֲצָמוֹ שׁוֹפֵט עֲצָמוֹ.

וְעַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּעֲצָמוֹ שׁוֹפֵט עֲצָמוֹ,
וְאֵינוֹ מִמְתִּין עַל הַדִּין שֶׁלְמַעֲלָה -
עַל-יְדֵי-זֶה יְכוּל לְבַטֵּל הַדִּין שֶׁלְמַעֲלָה עַל-
יְדֵי 'תַּעֲנִיּוֹת וְסְגוּפִים' שֶׁלוֹ, מֵאַחַר שֶׁהוּא
בְּעֲצָמוֹ שׁוֹפֵט עֲצָמוֹ, כִּי "כְּשִׂישׁ דִּין לְמָטָה,
אֵין דִּין לְמַעֲלָה" (דְּבָרִים-רַבָּה ה, ה).

זֶה בְּחִינַת: מָה שֶׁאָדָם יְכוּל לְהַנְצִל עַל-
יְדֵי סְגוּף אוֹ תַּעֲנִית אֶחָד, מִדִּינִים
קָשִׁים וּמְרִים הַרְבֵּה מְאֹד, וְגַם לְזַכּוֹת עַל-
יָדָם לְחַיֵּי עוֹלָם-תְּבָא וְכוּ'. וְעַקֵּר הַ'תְּשׁוּבָה',
הוּא בְּחִינַת הַ'מִּשְׁפָּט', עַל-יְדֵי שְׂמֵת-בּוֹדֵד

בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ, וְשׁוֹפֵט עֲצָמוֹ עַל כָּל
מַעֲשָׂיו שֶׁעָשָׂה, וּמַעוֹרֵר עֲצָמוֹ לְעַבּוֹדַת
הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ בְּכָל-פַּעַם, וְ"עַל-יְדֵי שִׂישׁ
מִשְׁפָּט לְמָטָה, אֵין דִּין לְמַעֲלָה", כַּנ"ל.

וּבְכַרְט אִם זִכָּה לְהַתְעוֹרֵר, עַד שֶׁעוֹשֶׂה
מִשְׁפָּט בְּעֲצָמוֹ מִמַּשׁ, דְּהֵינּוּ:
שְׂמֵת-עֲנָה וּמְסַגַּף עֲצָמוֹ.

אֶה-עַל-פִּי שְׂאִינוֹ עוֹלָה לְכָלוֹם נֶגֶד
מַעֲשָׂיו - אֶה-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר
שֶׁהוּא בְּעֲצָמוֹ עוֹשֶׂה הַדִּין בְּעֲצָמוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה
מְבַטֵּל מִמֶּנּוּ כָּל הַדִּינִים שֶׁלְמַעֲלָה, עַל-יְדֵי
הַ'מִּשְׁפָּט' שֶׁלוֹ שְׁשׁוּפְטֵי עֲצָמוֹ כַּנ"ל.

זֶהוּ בְּחִינַת הַתַּעֲנִיּוֹת וְהָאֲבִלוֹת שֶׁמְסַגְּפִין
עֲצָמָן בְּתַעֲנִיּוֹת וּבְמִנִּיעַת בֶּשֶׁר וַיֵּין
וְרַחֲצָה וְכוּ', בְּשִׁבְלֵי הַרְבֵּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ.

כִּי הַרְבֵּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּשִׁבְלֵי 'פָּגַם-
הַמִּשְׁפָּט' כַּנ"ל - עַל-כֵּן אָנוּ עוֹשִׂין
עֲכָשׁוֹ תְּשׁוּבָה, וּמִתְקַנְיִן זֹאת, וְאָנוּ עוֹשִׂין
'מִשְׁפָּט' בְּעֲצָמָנוּ, וּמִתְעַנְיִן וּמְסַגְּפִין עֲצָמוֹ,
כְּדֵי לְבַטֵּל הַדִּין שֶׁלְמַעֲלָה, כַּנ"ל.

כִּי עַקֵּר הָאֲבִלוֹת הוּא: לְהִתְאַבֵּל עַל
'מַעֲשָׂיו' שֶׁעָשָׂה, שֶׁהֵם 'גְּרָמוֹ הַרְבֵּן
בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ'.

כִּי "כָּל מִי שֶׁלֹּא נִבְנָה בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו,
כָּאֵלוֹ נִחְרַב בְּיָמָיו" (בְּרַכּוֹת לג.). וְצָרִיךְ
לְהִתְאַבֵּל עַל עוֹנוֹתָיו, וְלִבְכוּת עֲלֵיהֶם מְאֹד
מְאֹד, וְלִשְׁפֹּט עֲצָמוֹ, וְלִפְשֹׁשׁ בְּמַעֲשָׂיו,
וְלִתְקַנֵּם מֵעַתָּה.

וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכָּה לְבִנְיַן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ -
כִּי "כָּל הַמִּתְאַבֵּל עַל
יְרוּשָׁלַיִם, זִכָּה לְרֹאוֹת בְּשִׂמְחָתָהּ" (תַּעֲנִית ל:).

כִּי עַל-יְדֵי הָאֲבִלוֹת שֶׁמִּתְאַבֵּל עַל יְרוּשָׁלַיִם,
וּמִפְּשֹׁשׁ בְּמַעֲשָׂיו, וְתוֹלָה הַחֲרָבִין

ההשפעות התלויות בה, הכל שלהם - מאחר
שארץ-ישראל עתה בידם.

כי עקר קדשת ארץ-ישראל נמשכת,
מבחינת "בח מעשיו" וכו' (תהלים קיא, ו).
ועל-כן כשארץ-ישראל ביד ישראל, אזי
נתגלה: "שהשם-יתברך ברא הכל וברצונו
נטלה מהם ונתנה לנו" (רש"י בראשית א, א;
בראשית-רבה א, ב), ואזי כל ההשפעות נמשכות
לישראל, כי כל ההשפעות נמשכין מארץ-
ישראל.

אבל בגלותנו שגלינו מארצנו, וארץ-
ישראל בידם - אזי נעלם ונתפסה
בחינת "בח מעשיו" וכו', ואזי הם מתגברים
בכפירות, ואומרים: "שהכל שלהם חס-
ושלום".

ועל-כן עתה 'בין-המצרים', שהם ימי
החרבן והגלות - צריכין לחזור
ולהמשיך לעשות דרך לארץ-ישראל - שזה
נעשה על-ידי הצדיק הגדול על-ידי
פשיטתו וכו', שעל-ידי-זה הוא מחיה כל
הפשוטים, ואפלו אותם שנפלו וירדו מאד
וכו', כמבאר שם (ח"ב עח).

כי על-ידי האוצר-מתנת-חנם' שמקבל
ממנו בעת פשיטתו, על-ידי-זה הוא
מחיה הכל וכו'.

וזו בחינת הבכיה והאבלות בימים אלו
על גלות ישראל ו'חרבן בית-
המקדש' - הינו: כי אין לנו במה להחיות
עצמנו, מאחר שגלינו מארצנו, ובית-
המקדש נחרב בעווננו, שמשם כל המחין
והחיות. ועתה בגלותנו, אנחנו פלנו בבחינת
'אנשים פשוטים', כי אפלו כשאנו עוסקים
בתורה ותפלה, אין מחנו ושכלנו בשלמות,
מחמת מרירת הגלות בגוף ונפש.

בעצמו, כי כל אדם לפי חטאיו - בן יש לו
חלק בכל דור ודור ב'חרבן בית-המקדש'.

וכן כל אחד בפיו מה ששופט עצמו וזוכה
לתקן מעשיו, בן יש לו חלק בבנין
בית-המקדש' שיבנה לעתיד במהרה בימינו,
על-ידי תקון-המעשים.

כי עקר 'בנין בית-המקדש' על-ידי
'משפט', כמו שכתוב (ישעיה א, כז): "ציון
במשפט תפדה" וכו', כי עקר החרבן היה
על-ידי 'פגם-המשפט' פנ"ל, ועל-כן על-ידי
'תקון-המשפט', יחזר המקדש על מכונו.

וזו שאמרו רז"ל (תענית כט:): "האי בר
ישראל דאית ליה דינא בהדי
עבו"ם, לשתמיט מניה קדם תשעה באב
וכו'" (ישראל שיש לו דין עם גוי לפני תשעה באב -
יתחמק ממנו).

כי אז הם ימי 'חרבן בית-המקדש', שהוא
'פגם-המשפט', ואז נפל המשפט והדין
אליהם פנ"ל - על-כן אז קשה לישראל
להצליח במשפט נגד עבו"ם, מאחר
ש'משפט-דקדשה' נפל אז ונתלבש בין
העבו"ם פנ"ל.

ועל-כן אנו צריכין אז יגיעה גדולה
בתענית ודיני אבלות שמסגפין
עצמן מבשר ויין וכו', כדי להעלות המשפט
והיראה הנפולה לשרשה.

לו.

(לקוטי-הלכות, שומר-שכר ד, ו-ז)

בימים אלו ש'בין-המצרים', אנו צריכין
לחזור ולהמשיך בחינת ה'חסד-
חנם', לעשות 'דרך-בבושה לארץ-ישראל',
שגלינו ממנה באלו הימים.

כי בעת הגלות - אזי חוזרים העבו"ם
והקלפות לומר: שארץ-ישראל, וכל

כי עקר המוח בשלמות, הוא רק בזמן שבית-המקדש קיים, פידוע, ובפרט שמוחמת על הגלות, מתבטלים הרבה מדברי-תורה לגמרי.

על-כן עקר חיותינו עתה, הוא רק על-ידי הצדיק הגדול הנ"ל, שמוחיה כל העולם על-ידי פשיטותו, על-ידי האוצר-מתנת-הנשם, שהוא ה'דרך לארץ-ישראל' וכו' פנ"ל.

על-כן צריכין להתאבל ולבנות הרבה על 'חרבן בית-המקדש' וגלות ישראל' - כי ה'בכיה' היא בחינת הסתלקות-המחין, כי ה'מחין' שהם 'הכמות התורה-הקדושה', הם בחינת 'שמחה', כמו שכתוב (תהלים יט, ט): "פקודי ה' ישרים משמחי לב". וה'בכיה' היא בחינת 'הסתלקות-המחין'.

הינו: שאנו מראין שפלותנו לפני השם-יתברך, שאין לנו שום מח ודעת, רק אנו בוכין לפני השם-יתברך, שירחם על מרירות גלותנו, ויעשה עמנו חסד-הנשם, בזכות הצדיקים-אמתיים הנ"ל שממשיכים ה'אוצר-מתנת-הנשם' בעת פשיטותם, פנ"ל.

ועל-כן ב'תשעה-באב' שאז עקר החרבן לגמרי - מסלקין כל המחין לגמרי, "ואין מניחין טלית ותפלין בכל" [בבבא] (שלהן-ערוף ארבע-חיים תקנה, א), רק בוכין ומתאבלים על החרבן.

ואז אנו כלנו כמו עמי-הארץ ובורים לגמרי, ואין לנו שום חיות, רק מבחינת 'קיום-העולם קדם מתן-תורה' וכו'.

אבל מעצם החרבן - גם זה אי-אפשר לנו להמשיך, כ"אם על-ידי 'בכיה רבה' על 'חרבן בית-המקדש'.

כי בעונותינו-הרבים, לא די שנחרב הבית-המקדש וגלינו מארצנו בעונותינו, שמשם כל המחין - עוד נוסף יגון על מכאובינו, שגם הצדיקים-אמתיים נסתלקו בעונותינו, אשר "מיתתם שקולה כפלים כחרבן בית-המקדש" (איכה-דבא א, לז).

ועל-זה צריכין לבנות הרבה, עד שנעזר רחמינו יתברך שמו: שימשיך עלינו גם עתה כח הצדיקים, להמשיך עלינו 'חסד-הנשם' מ'האוצר-מתנת-הנשם' שהמשיכו על-ידי גדל פשיטותם.

כי על-ידי-זה יש להם כח גם עתה לאחר הסתלקותם, להמשיך עלינו ה'אוצר-מתנת-הנשם', להחיותנו גם עתה בבחינת 'חסד-הנשם' לבד, כי "גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייתן" (חלין ז).

כי 'חיים' - הם בחינת ה'הכמה' וה'מחין' שהם עקר ה'חיות'. ומיתה' - היא בחינת 'הסתלקות-המחין', שהיא ה'חיות'.

אבל "הצדיקים, גם במיתתן קרויים חיים" (ברכות יח:ז) - כי גם בעת 'הסתלקות-המחין', הם מקבלים 'חיות' מה'אוצר-מתנת-הנשם', ועל-כן הם יכולים להחיות את כל העולם גם לאחר הסתלקותם, על-ידי כח ה'אוצר-מתנת-הנשם' שממשיכין בעת פשיטותם, שהוא בחינת 'מיתה' בחינת 'הסתלקות-המחין', פנ"ל.

לקוטי תפלות

תשעה באב

מפתח התפלות

[ב] תפלה ל'תשעה באב' אחרי-
צהריים - שפזזה לגלות אורו של 'משיח
צדקנו' בזמן לדתו (ח"ב סא).

[א] ענין תיק"ו ותיקו"ן - שכל
ה'קיננו"ת' יתהפכו ל'תיקון' (ח"א קמב).

רבונו של עולם, רבונו של עולם,
”יהוה אלהים אמת, גדול העצה
ורב העליליה”.

רחם על כלל ישראל ועלי, ושלח לנו
הארה נפלאה מעולם התקון
שנמשך על-ידי משיח צדקנו.

באפן שיתקן התיק"ו בתקון נפלא
ואמת, ויופֿשטו כל האיבֿעיות,
ויתבררו על נכון כל הספקות וכל הספק-
ספקות שבעולם, ונזכה תמיד לעצה
שלמה וטובה באמת בכל הדברים
שבעולם.

ותרחם עלינו, ותלמדנו דרך האמת,
איך לאונן ולקונן על חרבן

⊗ [א] לקוטי-תפלות ח"א קמב ⊗
(על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א רמז, 'ענין תיק"ו ותיקו"ן')
- שכל ה'קיננו"ת' יתהפכו ל'תיקון' -

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלקי
אבותינו, שתרחם עלינו ותזכנו,
ותשלח ותביא לנו מהרה את משיח
צדקנו, ויתקן כל העולם-הזה עם כל
העולמות מראש ועד סוף, שתלויים כלם
בזה העולם המעשה.

רחם עליו ועלינו, ותביאהו מהרה
לשלום, ויתקן הכל בתקון נפלא
ונורא, ויאיר לנו הדעת האמתית, ויפתח
עינינו ולבנו בתורתך.

בית-המקדש בכל עת, ובפרט בכל לילה
ולילה בחצות ממש, וכימים של בין-
המצרים, ובפרט בתשעה-באב, לומר
"איכה" וקיונות, בלב נשבר ונדכה באמת
לאמתו.

ונשפך לבנו כמים, "נכח פני אדני".
נתן בעפר פינו, אולי יש
תקנה". נבטש ראשינו בכתלי ביתינו, על
עצם רבוי צרותינו, בכלל ובפרט.

אשר זה כמה שנים אשר חרבה עירנו,
ושמים בית מקדשנו, ונטל כבוד
מבית חיינו, ובכל יום צרתו מרבה
מחברו.

ובפרט עתה אשר יצאו גזרות קשות
ומשנות על ישראל, אשר אי-
אפשר לסבלם. וחיינו "תלויים מנגד"
מפחד לבנו, משאר הגזרות קשות
הנשמעין שרוצים לגזר חס-ושלום
רחמנא-לצלן, אוי "מה היה לנו".

מלא רחמים, עזרנו שנרגיש צרות
ישראל וצרות נפשנו בלבנו
היטב, עד שנזכה לשבר לבנו לפניך
באמת, ולשפך לבנו כמים נכח פניך אדני
צבאות באמת, על גדל פשענו ורבוי
עונותינו ועצם קשיות ערפנו, אשר
האריכו את גלותנו וגרמו לנו את כל
צרותינו.

"נשא לבנו אל כפים, אל אל
בשמים", נתפס אמנות אבותינו
הקדושים, לצעק ולזעק צעקה גדולה
ומרה. נשוטט בשוקים וברחובות,

ונתפלל ונעתיר ונזעק ונתחנון "אל יהוה
אל עליון".

"עד ישקיף וירא יהוה משמים", עד
שתעורר רחמיה עלינו, ותנחמנו
מהרה, ותגאלנו ותפדנו מכל היסורים
ומכל הצרות בכלל ובפרט.

ותאיר עלינו גם עתה, הארה נפלאה
ממשיח צדקנו, באפן שימתיק
גם עתה כל הדינים מעלינו בכלל ובפרט,
ויבטל כל הצרות וכל היסורים וכל
הגזרות שאינם טובות, מעלינו ומעל כל
ישראל.

ויאיר עלינו אור האמת בכל עת, ויתקן
אותנו תמיד בתקונים חדשים
ונפלאים, ויודיע ויברר לנו כל הספקות
וכל האיבעיות וכל חלקת-העצה, ונזכה
תמיד לעצה שלמה באמת לאמתו.

באפן שנזכה לשוב אליך מהרה באמת
ובלב שלם, ולעסק בתורה
ותפלה ובמצות ובמעשים טובים, כל ימי
חיינו.

ותשמרנו ותצילנו תמיד, מכל מיני
חטאים ועונות ופשעים
שבעולם, ולא נסור מרצונך ימין ושמאל.
ויכמרו רחמיה על בניה, ותביא לנו את
משיח צדקנו מהרה, ויגאלנו גאלה
שלמה, גאלת עולם.

ואז יתקן לנו את בחינת התיק"ו,
בתכלית התקו"ן, בתכלית
השלמות, ויהיה נמשך האות "נון"
מהקינו"ת, לתיק"ו, ויהיה נעשה

מתיק"ו, תקו"ן, ויתבטלו כל הקינות מן העולם, ויתחפכו הקינו"ת לתקו"ן.

מלא רחמים, בעל הישועות, בעל הנחמות, נחמנו נא מפל צרותינו, ועזרנו בכל ענינינו וחפצינו, ופרס עלינו ספת שלומך, ותקננו בעצה טובה מלפניך, והושיענו מהרה למען שמך.

זבנו לאמת-לאמתו, הצילני אותי ואת כל ישראל, מספקות וחלקת-העצה, המונעים ומבלבלים מעבודתך הרבה.

זבנו לעצה שלמה אמתית בכל עת, באפן שאזכה לשוב אליך באמת, ולהיות כרצונך הטוב מעתה ועד עולם, אמן סלה.

❁ [ב] לקוטי-תפלות ח"ב לב ❁

(על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"ב סא, השם-יתברך למעלה מהזמן)

- תפלה ל'תשעה באב' אחרי-צהרים - שנופה לגלות אורו של 'משיח צדקנו' בזמן לדתו (פמבאר בחז"ל: אסת-רבה פתיחתא יא; איכה-רבה א, נא - עין 'שערה-הפגנות', דרושי חג השבועות, סוף דרוש א)

'משיח צדקנו' - שבער עליו מה שבער מיום בריאת-העולם, וסבל מה שסבל, ואחר כל-זה בסוף יאמר לו השם-יתברך: "בני אתה, אני היום ילדתיך" (תהלים ב, ז). וכל-זה מחמת גדל עצם מעלת שכלו של משיח, לפי גדל מדרגתו שיאחו אז, ומחמת הפלגת עצם מעלת שכלו שיגדל אז מאד מאד. על-כן יהיה כל הזמן שבער עליו מיום בריאת-העולם עד אהו הזמן, כלו אין ואפס ממש, ויהיה ממש פאלו נולד היום, כי יתבטל כל הזמן בשכלו, שיהיה גדול מאד. ועל-כן יאמר לו השם-יתברך: "אני היום ילדתיך", 'היום' ממש - כי כל הזמן שבער, אין ואפס לגמרי. (לקוטי-מוהר"ן ח"ב סא - ועין בלקוטי-הלכות, תפלין ה, טו)

כי עקר התקנה, על-ידי בחינת 'למעלה מהזמן' שמשגיגין הצדיקים שהם בבחינת 'משיח' - כאטר הבנתי מפיד-הקדוש, שאמר סמוך להסתלקותו: "שהוא הולך עתה רק עם זה המאמר שגלה על פסוק 'אני היום ילדתיך', שהוא בחינת 'למעלה מהזמן'. ואי-אפשר לבאר ענין זה בכתב-כפל, רק מה שהבנתי מדבריו, שאמר זאת לענין מה שהוא עוסק ביגיעות גדולות כל-כך, לקרב נפשות רבות להשם-יתברך, ועדין לא עלתה בידו כרצונו. והמחלקת והמניעות בגשמיות ורוחניות, מתגברין ומתפשטין מאד מאד בכלליות ובפרטיות, על כל אחד ואחד, אשר בשל פח הסבל, ורבים נכשלו ונפלו על-ידי-זה וכו'. ולענין זה אומר: "שהוא מחיה עצמו בענין זה של 'אני היום ילדתיך'" - הינו: שהשם-יתברך יעזרו לדלג על הכל, וסוף כל סוף יתגלה האמת, וכלנו נשוב להשם-יתברך באמת, וכל הימים הראשונים יפלו, כי כל הזמן יתבטל ויכלל הכל בבחינת 'למעלה מהזמן', ושם יתתקן הכל.

(לקוטי-הלכות מילה ד, יז)

"אספרה אל חק, יהיה אמר אלי, בני אתה אני היום ילדתיך". רבנו של עולם, חי לעד וקים לנצח, אתה הוא קדם שבראת העולם, ואתה הוא לאחר שבראת העולם.

כי אתה למעלה מהזמן, וכל הזמן כלו, מה שהיה, ומה שיהיה, אינו עולה אצלה אפלו כהרף-עין.

רחם עלי ברחמיך הרבים, ותן לי דעת ושכל אמתי ושלם, באפן שאזכה לצאת מתחת הזמן, שאזכה לידע ולהבין ולהשיג, שכל הזמן אינו כלום, כי הכל הבל, וימינו כצל עובר.

ובאמת אין שום זמן כלל למי שיש לו שכל ודעת אמתי, רק כל הזמן הוא מהעדר-הדעת, אשר בנפלאותיה הנוראות, אתה מעלים הדעת מבני-אדם, כדי שיתקיים הזמן, והכל בשביל הבחירה. אבל באמת בדעת האמתי, אין שום זמן כלל.

זַבְנוּ לְקֹשֶׁר עֲצָמֵנוּ וְלֹהֲפֹלֵל בְּאֶמֶת
 בְּהַצְדִּיקִים-הָאֲמֵתִיִּים, שְׁזָכוּ לְזֶה
 בְּשִׁלְמוֹת לְהַפְלִיל בְּדַעְתָּם הַשָּׁלֵם בְּבַחֲיִנַת
 'לְמַעַלְהַ-מִּהְזִמֵּן', וַיֵּצְאוּ מִהִזְמֵן לְגַמְרִי,
 וּנְצָלוּ בְשִׁלְמוֹת מִכָּל "הַמַּעֲשֵׂה הָרַע
 הַנַּעֲשֵׂה תַחַת הַשָּׁמַשׁ" וְהִזְמֵן.

זַבְנוּ לִילָךְ בְּעַקְבוֹתֵיהֶם, וְלִדְרוֹךְ
 בְּנִתְיִבוֹתֵיהֶם, וְלִקְיָם עֲצוֹתֵיהֶם,
 לְבַל נִסְתַּפֵּל כָּלֵל עַל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁהֵם
 תַּחַת הַזְּמֵן, שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַתְּאוֹת
 וּמַדּוֹת-רְעוּת, וְאֵל יִבְהַלּוּנוּ פִּגְעֵי-הַזְּמֵן
 כָּלֵל.

רַק נִזְכָּה בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שְׁעָה,
 לְהַזְכִּיר עֲצָמֵנוּ בְּבִטּוֹל-הַזְּמֵן,
 שֶׁבְּאֶמֶת הַזְּמֵן בְּטַל וּמִבְטָל, וְלִקְשֹׁר
 עֲצָמֵנוּ בְּכָל עֵת בְּבַחֲיִנַת 'לְמַעַלְהַ-מִּהְזִמֵּן',
 שֶׁשָּׁם נִתְבַּטְּלִים כָּל הַתְּאוֹת וְהַמַּדּוֹת וְכָל
 הַבְּלוּלִים הַבָּאִים כָּלָם מִפְּגַעֵי-הַזְּמֵן.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם,
 קְדָמוֹן לְכָל הַקְּדָמוֹנִים, רֵאשׁוֹן
 לְרֵאשׁוֹנִים, וְאַחֲרוֹן לְאַחֲרוֹנִים.

אַתָּה הוֹדַעְתָּנוּ מִרְחוֹק, דְּבָרִים גְּבוּהִים
 כְּאֵלֶּה, רְמָזִים נוֹרָאִים כְּאֵלֶּה,
 וְרִמְזָתָ לָנוּ מִרְחוֹק דְּרָכֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ
 הַנוֹרָאוֹת, "לְחִיּוֹתָנוּ כִּהְיוֹם הַזֶּה", לְהַשִּׁיב
 נַפְשָׁנוּ בְּעַמְּק מְרִירוֹת הַגְּלוּת הָאָרֶץ הַזֶּה,
 לְהַזְכִּירָנוּ גְדֻלַּת נוֹרָאוֹתֶיךָ, לְחַזְקָנוּ
 וְלֹא מַצָּנוּ וְלִנְחָמָנוּ בְּכָל צָרוֹתֵינוּ.

אֲשֶׁר כָּבַר סְבָלָנוּ צָרוֹת רַבּוֹת וְרַעוּת בְּלִי
 מִסָּפֵר, מִיּוֹם הַחֲרָבָן עַד הַנֶּה,
 אֲשֶׁר כָּמַעַט "כָּשָׁל כַּח הַסָּבֵל".

כִּי אָרַךְ עָלֵינוּ הַגְּלוּת מְאֹד מְאֹד, וּכְבָר
 כָּלוּ כָּל הַקְּצִיץ, וְאִין אֶתְנוּ יוֹדֵעַ עַד
 מָה, "עַד מָתִי קִיץ הַפְּלְאוֹת", "וּרְבִים
 מִבְּנֵי עַמְּךָ נִכְשְׁלוּ וְנִפְלוּ" עַל-יְדֵי-זֶה, עַל-
 יְדֵי אֲרִיכַת-הַגְּלוּת הַמֵּר הַזֶּה כָּל-כָּף.

אַבֵּל בְּאֶמֶת, אַתָּה חוֹשֵׁב מִרְחוֹק לְהַטִּיב
 אַחֲרֵיתָנוּ, בְּטוֹבוֹת נוֹרָאוֹת
 וְנִפְלְאוֹת, אֲשֶׁר לֹא נִשְׁמָעוּ מֵעוֹלָם, וַיֵּשׁ
 תִּקְוָה לְאַחֲרֵיתָנוּ.

עַל-כֵּן רְמִזָּתָ לָנוּ מִרְחוֹק, וְהוֹדַעְתָּנוּ גַּם
 עֵתָהּ, הַתְּנוּצָצוֹת נִפְלָא מִבַּחֲיִנַת
 'לְמַעַלְהַ-מִּהְזִמֵּן'.

לְמַעַן נִדַּע וְנֵאֱמִין: שֶׁכָּל אֲרִיכַת-הַזְּמֵן
 שֶׁל כָּל הַגְּלוּיּוֹת וְהַצָּרוֹת, מֵהַ
 שְׁעוֹבָרִים עַל יִשְׂרָאֵל מִיּוֹם הַגְּלוּיּוֹת
 בְּכָל־לֵיּוֹת, וּבְפִרְטוּיּוֹת כָּל מֵה שְׁעוֹבֵר עַל
 כָּל אֶחָד וְאֶחָד - הַכֹּל אֵינוֹ נֹחֵשֵׁב לְכֹלָם.

וְהַכֹּל יִשְׁתַּכַּח וַיִּתְבַּטַּל לְגַמְרִי בְּעֵת
 שִׁיתְגַּלֶּה הַדַּעַת הַשָּׁלֵם, עַל-יְדֵי
 מְשִׁיחַ צְדָקָנוּ שְׂיִבֵּא בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ,
 שְׁנִזְכָּה לְהַשִּׁיג הַדַּעַת שֶׁל בַּחֲיִנַת
 'לְמַעַלְהַ-מִּהְזִמֵּן'.

עַל-כֵּן רַחֵם עָלֵינוּ גַּם עֵתָהּ, וְהָאֵר
 עָלֵינוּ הָאֲרֵת הַדַּעַת הַקְּדוֹשׁ
 הַזֶּה, שֶׁהוּא 'אוֹרוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ'!

בְּאֶפֶן שְׁנִזְכָּה לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל כָּל
 הַתְּאוֹת וְהַמַּדּוֹת רְעוּת, עַל-יְדֵי
 שְׁנִזְכֹּר תָּמִיד בְּבִטּוֹל-הַזְּמֵן.

כִּי הַזְּמֵן רִץ וְשָׁט וּפּוֹרַח מְאֹד, וְאֵינוֹ
 מִתְמַהֵּמֵה וּמִתְעַכֵּב אֶפְלוּ רַגַע אַחַת,

ואין בו שום תפיסה כָּלֵל, כי באמת אין שום זמן כָּלֵל.

חמל עלינו בחמתך הגדולה, והצילנו מפגעי-הזמן, ואל נחליף עולם-עומד לנצח, בעולם-עובר, חס־ושלום.

חננו מאתך דעת ושכל אִמְתִּי, באִפְּן שְׁנֹזְפָה לְהַבִּין וּלְרְאוֹת בְּטוֹל-הַזְּמַן, וְאֵל יִטְעֶה אוֹתָנוּ הַזְּמַן כָּלֵל.

וְנֹזְפָה לְהִתְחִיל בְּעִבּוֹדְתְךָ, בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת מִחֻדָּשׁ, וְאֵל יִבְלִבֵּל אוֹתָנוּ כָּלֵל, כָּל מָה שֶׁעָבַר עָלֵינוּ עַד אוֹתָהּ הַשָּׁעָה.

וְנֹזְפָה בְּכָל-עֵת, לְקַדֵּשׁ עַצְמָנוּ בְּאִמְתִּי, וּלְקַשֵּׁר וּלְכַלֵּל כָּל הַזְּמַן, בְּבַחֲיִנַת 'לְמַעַלְהָ-מִהַזְּמַן'.

עַד שְׁנֹזְפָה לְצֵאת מִתַּחַת הַזְּמַן וְהַמְּקוֹם, לְבַחֲיִנַת 'לְמַעַלְהָ-מִהַזְּמַן', 'לְמַעַלְהָ-מִהַמְּקוֹם', כְּרִצוֹנְךָ, וְכְרִצוֹן צְדִיקֶיךָ-הָאֱמִתִּיִּים אֲשֶׁר זָכוּ לָזֶה בְּשִׁלְמוֹת בְּאִמְתִּי.

"הַשִּׁיבָנוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְנִשׁוּבָה, חֲדָשׁ יְמֵינוּ כְּקֶדֶם. יִהְיוּ לְרִצוֹן אֲמִרֵי-פִי, וְהִגִּיוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ, יְהוָה צוּרֵי וְגֹאֲלֵי".

